

Praktični vodič za procjenu dokaza i rizika

Praktični vodič za procjenu dokaza i rizika

Siječanj 2024.

Europski potporni ured za azil (EASO) preimenovan je 19. siječnja 2022. u Agenciju Europske unije za azil (EUAA). Sva upućivanja na EASO, njegove proizvode i tijela trebalo bi tumačiti kao upućivanja na EUAA.

Rukopis dovršen u prosincu 2023.

2. izdanje (temeljito revidirano i ažurirano)

Ni Agencija Europske unije za azil (EUAA) ni osobe koje djeluju u njezino ime ne odgovaraju za uporabu podataka iz ove publikacije.

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2026.

Print	ISBN 978-92-9403-533-2	doi:10.2847/743832	BZ-05-22-041-HR-C
PDF	ISBN 978-92-9403-501-1	doi:10.2847/93044	BZ-05-22-041-HR-N

© Agencija Europske unije za azil (EUAA), 2026.

Naslovna fotografija eskay lim © stock.adobe.com

Umnožavanje je dopušteno uz uvjet navođenja izvora. Za svaku uporabu ili umnožavanje elemenata koji nisu u vlasništvu Agencije Europske unije za azil (EUAA) možda će biti potrebno zatražiti dopuštenje izravno od odgovarajućih nositelja prava.

O vodiču

Razlog izdavanja ovog vodiča EUAA-ov „Praktični vodič za procjenu dokaza i rizika” zamišljen je kao skup smjernica za službenike za predmet u cijelom EU-u i šire u njihovu svakodnevnom radu. Osmišljen je u skladu s relevantnim pravnim zahtjevima i u njemu se predlaže praktični pristup. Sadržava praktični kontrolni popis i dijagram toka koji službenicima za predmet pomažu u donošenju zaključaka. Sadržava i dodatna objašnjenja o korištenim konceptima i interaktivne poveznice kako bi se olakšalo kretanje među različitim odjeljcima u digitalnoj verziji vodiča. Zadovoljava potrebu za pretvaranjem zajedničkih standarda u zajednički pristup njihovoj provedbi, a ispunjava i opći cilj zajedničkog europskog sustava azila koji se odnosi na jednako postupanje u sličnim predmetima.

Kako je vodič pripremljen Ovaj vodič pripremili su stručnjaci iz cijelog EU-a, uz vrijedne doprinose Europske komisije, Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice i Europskog vijeća za izbjeglice i prognanike ⁽¹⁾. Izradu je olakšao i koordinirao EUAA. Prije dovršetka vodiča provedeno je savjetovanje sa svim državama članicama EU-a putem EUAA-ove mreže za postupke azila. Željeli bismo zahvaliti članovima radne skupine koji su pripremili nacrt ovog vodiča. To su: Sander Kalwij, Pavlina Kolokonte, Jochen Thiel, Dorien Wijnendaele i Line Zahl Kvakland.

Što je novo u ovoj ažuriranoj verziji Ovaj je vodič ažurirana verzija starijeg praktičnog vodiča o procjeni dokaza ⁽²⁾. U njemu se donose detaljnije smjernice o tri koraka postupka procjene dokaza i rizika, pri čemu je utvrđivanje i formuliranje materijalnih činjenica detaljno opisano u prvom koraku, čimbenici koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica opisani su u drugom koraku, a procjena rizika u trećem koraku. Nadalje, praktični pristup vodiča dopunjen je dijagramom postupka procjene, konkretnim primjerima koji prikazuju najvažnije koncepte i tablicama s daljnjim smjernicama i uputama. Dodane su hiperpoveznice kako bi se korisnik lako mogao kretati među različitim sadržajem i alatima te brzo i jednostavno doći do traženih informacija.

Komu je ovaj vodič namijenjen Vodič je ponajprije namijenjen službenicima za predmet, voditeljima intervjua i donositeljima odluka u nacionalnim tijelima koja donose odluke. Ovaj je alat također koristan službenicima za kvalitetu i pravnim savjetnicima te svim drugim osobama koje rade ili djeluju u području međunarodne zaštite u kontekstu EU-a.

Kako se koristiti ovim vodičem Ovaj je vodič osmišljen kako bi korisniku omogućio pristup sadržaju koji mu je potreban. Sadržava interaktivan i detaljan dijagram metode procjene dokaza i rizika u tri koraka te interaktivni kontrolni popis koraka koje treba slijediti. Središnji je dio vodiča deskriptivan i sadržava objašnjenja metode i korištenih koncepata koja su ilustrirana primjerima.

⁽¹⁾ Imajte na umu da konačna verzija vodiča ne odražava nužno stavove Visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za izbjeglice.

⁽²⁾ Ovaj je vodič ažurirana verzija i zamjenjuje EASO-ov praktični vodič „Procjena dokaza” iz ožujka 2015.

Kako je ovaj vodič povezan s nacionalnim zakonodavstvom i praksom Riječ je o alatu za djelomičnu konvergenciju koji nije pravno obvezujući i odražava zajednički dogovorene standarde koje je 22. prosinca 2023 donio Upravni odbor EUAA-a.

Kako je ovaj vodič povezan s drugim EUAA-ovim alatima Ove bi smjernice trebalo upotrebljavati zajedno s EUAA-ovim praktičnim vodičima o osobnom intervjuu ⁽³⁾, upotrebi informacija o zemlji podrijetla ⁽⁴⁾ i kvalifikaciji za međunarodnu zaštitu ⁽⁵⁾. Njima se dopunjuje EUAA-ov modul osposobljavanja za procjenu dokaza. Svi EUAA-ovi praktični alati javno su dostupni na njegovom mrežnom mjestu: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

EUAA-ova pravosudna analiza procjene dokaza i dosljednosti čitatelju pruža dodatni pravni okvir ⁽⁶⁾.

Izjava o odricanju od odgovornosti

Ovaj vodič pripremljen je ne dovodeći u pitanje načelo da samo Sud Europske unije može dati mjerodavno tumačenje prava EU-a.

⁽³⁾ EASO-ov [Praktični vodič: Osobni intervju](#), prosinac 2014.

⁽⁴⁾ EASO-ov [Praktični vodič za nadležne službenike o upotrebi informacija o zemlji podrijetla pri razmatranju zahtjeva za azil](#), prosinac 2020.

⁽⁵⁾ EASO-ov [Praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu](#), travanj 2018.

⁽⁶⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System — Judicial analysis](#) (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023. Riječ je o pravosudnoj publikaciji. EUAA-ove pravosudne publikacije sastoje se od sažetaka smjernica za pravosudne instruktore o svakoj obrađenoj temi.

Sadržaj

Popis pokrata	7
Procjena dokaza i rizika: dinamičan postupak u tri koraka	8
Primjeri u ovom vodiču	9
Ključni elementi procjene dokaza	12
Izazovi u procjeni dokaza u postupcima azila	12
Pristup u tri koraka	13
Pravni standardi	15
Vodeća načela	16
1. Prvi korak: prikupljanje informacija	19
1.1. Prikupite dokaze	19
1.1.1. Primijenite obvezu suradnje (teret dokazivanja)	20
1.1.2. Prikupite dokaze relevantne za zahtjev	29
1.2. Utvrdite i formulirajte materijalne činjenice	40
1.2.1. Utvrdite materijalne činjenice	41
1.2.2. Formulirajte jasne, sveobuhvatne, konkretne materijalne činjenice	48
1.2.3. Svaku materijalnu činjenicu formulirajte na temelju jasno definiranih činjenica, događaja ili situacija	51
1.3. Povežite relevantne dokaze s materijalnim činjenicama	52
2. Drugi korak: procjena dosljednosti	54
2.1. Provjerite dokumentarne i druge dokaze	55
2.1.1. Kriteriji za procjenu	55
2.1.2. Provjera autentičnosti dokumenata	57
2.1.3. Pridavanje „važnosti” nalazima o dosljednosti koji se odnose na dokaze	59
2.1.4. Posebne vrste dokumenata	62
2.2. Procijenite izjave podnositelja zahtjeva u odnosu na pokazatelje dosljednosti	66
2.2.1. Primijenite pokazatelje unutarnje dosljednosti	67
2.2.2. Primijenite pokazatelje vanjske dosljednosti	70
2.2.3. Primijenite pokazatelj uvjerljivosti	72
2.3. Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica	73
2.3.1. Čimbenici koji se odnose na podnositelja zahtjeva	74
2.3.2. Čimbenici koji se odnose na službenika za predmet	86
2.3.3. Čimbenici povezani s okolnostima intervjua	88
2.4. Donesite zaključak o prihvaćanju ili odbijanju materijalne činjenice	93

2.4.1. Procjena nalaza o dosljednosti svih dokaza povezanih s materijalnom činjenicom	93
2.4.2. Donošenje zaključka o materijalnim činjenicama.....	96
3. Treći korak: procjena rizika	102
3. Uvod.....	102
3.2. Utvrđivanje rizika	103
3.3. Procjena rizika	106
3.3.1. Standard vjerojatnosti za osnovani strah i stvarnu opasnost (standard dokazivanja).....	107
3.3.2. Pokazatelji rizika	108
3.4. Donošenje zaključka o riziku.....	119
Prilog 1. Dijagram postupka procjene dosljednosti	121
Prilog 2. Praktični primjer procjene pokazatelja dosljednosti	123
Kontrolni popis.....	127

Popis pokrata

Pokrata ili skraćeni naziv	Definicija
COI	Informacije o zemlji podrijetla
Direktiva o kvalifikaciji (preinačena)	Direktiva o kvalifikaciji – Direktiva 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni statusa izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (preinačena)
Direktiva o postupcima azila (preinačena)	Direktiva o postupcima azila – Direktiva 2013/32/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite (preinačena)
Države članice	Države članice EU-a
ESLJP	Europski sud za ljudska prava
EU	Europska unija
EUAA	Agencija Europske unije za azil
IPA	Mogućnost zaštite unutar zemlje
Konvencija o izbjeglicama	Konvencija o statusu izbjeglica iz 1951. i njezin Protokol iz 1967. (na koje se u zakonodavstvu EU-a o azilu i presudama Suda EU-a upućuje kao na „Ženevsku konvenciju”)
LGBTIQ osobe	Lezbijke, homoseksualci, biseksualne, transrodne, interseksualne i <i>queer</i> osobe
NVO	Nevladina organizacija
PTSP	Posttraumatski stresni poremećaj
SOGIESC	Seksualna orijentacija, rodni identitet, rodno izražavanje i spolna obilježja
Sud EU-a	Sud Europske unije
UNHCR	Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice
Uredba Dublin III	Uredba (EU) br. 604/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva (preinačena)

Procjena dokaza i rizika: dinamičan postupak u tri koraka

Prošlost i sadašnjost

korak 1Prikupljanje informacija **Prikupite dokaze****Primijenite obvezu suradnje**

- Obveza podnositelja zahtjeva da potkrijepi zahtjev:
 - istinski se potrudio dostaviti dokaze koji su mu na raspolaganju
 - objasnio je eventualni nedostatak popratnih dokaza.
- Dužnost službenika za predmet da provede istragu uključuje:
 - pružanje odgovarajuće podrške osobama s posebnim postupovnim potrebama
 - informiranje podnositelja zahtjeva o njegovim obvezama
 - omogućavanje podnositelju zahtjeva da iznese sve relevantne činjenice i dokaze
 - traženje da podnositelj zahtjeva razjasni sve što je nejasno
 - rješavanje očitih utvrđenih nedosljednosti
 - pribavljanje relevantnih informacija o zemlji podrijetla i drugih dokaza.
- Razmotrite posebna pravila o potkrepljivanju iskaza:
zaštita, mogućnost zaštite unutar zemlje, isključenje, prethodni slučajevi (izravnih prijetnji), proganjanja ili ozbiljne nepravde, sigurna zemlja podrijetla
- **Prikupite dokaze:**
 - usmene i pisane izjave
 - dokumentarne dokaze
 - informacije o zemlji podrijetla
 - ostale vrste dokaza.

korak 2Procjena dosljednosti

Procijenite dokazne dokumente i druge dokaze **primjenom kriterija za procjenu:**

relevantnost, pouzdanost (postojanje, sadržaj, priroda, autor, oblik).

Procijenite izjave primjenom pokazatelja dosljednosti:

- dovoljno detalja i specifičnih informacija
- koherentnost i konzistentnost
- konzistentnost s informacijama o zemlji podrijetla
- konzistentnost s dokaznim dokumentima i drugim dokazima
- uvjerljivost

...i uzimanjem u obzir čimbenika koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica:

- čimbenici koji se odnose na podnositelja zahtjeva (pamćenje, trauma, dob, obrazovanje, kultura itd.)
- čimbenici koji se odnose na službenika za predmet (radno opterećenje, stres, pristranost itd.)
- čimbenici povezani s okolnostima intervjua.

Procijenite nalaze o dosljednosti svih dokaza povezanih s materijalnom činjenicom:

Sagledajte sve utvrđene dosljednosti i nedosljednosti svih dokaza povezanih s jednom materijalnom činjenicom u isto vrijeme u odnosu na relevantne pokazatelje dosljednosti i procijenite svaki nalaz u odnosu na druge.

Utvdite materijalne činjenice:

- povežite činjenice i okolnosti s kriterijima prihvatljivosti
- razmotrite osobne okolnosti podnositelja zahtjeva
- formulirajte jasne, sveobuhvatne, konkretne materijalne činjenice

Povežite relevantne dokaze s materijalnim činjenicama.**Donesite zaključak o prihvaćanju ili odbijanju materijalne činjenice tako što ćete se osloniti na metodologiju procjene dokaza i uzeti u obzir načelo povjerenja u istinitost.**

Nemojte odbaciti materijalnu činjenicu ako su ispunjeni kumulativni uvjeti iz članka 4. stavka 5. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

Budućnost

korak 3Procjena

Na temelju svih prihvaćenih materijalnih činjenica i relevantnih informacija o zemlji podrijetla:

utvrdite rizike

procijenite rizike u slučaju vraćanja:

- primijenite odgovarajući standard dokazivanja (razumnu vjerojatnost)
- uzmite u obzir sve pokazatelje rizika.

donesite zaključak o rizicima

Pravna analiza

Na temelju nalaza **procjene dokaza i rizika** nastavite s **pravnom analizom** kako biste ispitili uvjete za **kvalifikaciju za međunarodnu zaštitu**.

Primjeri u ovom vodiču

Kako bi se jasnije prikazalo kako se procjenjuju dokazi i rizici, u sljedećim poglavljima ovog praktičnog vodiča upotrebljavaju se razni primjeri koji se temelje na trima konkretnim slučajevima. Imajte na umu da se na temelju tih primjera ne bi trebali donositi opći zaključci, nego se oni navode samo radi objašnjenja.

(a) Slučaj mladića iz zemlje A

Podnositelj zahtjeva iz zemlje A naveo je sljedeće:

Podnositelj zahtjeva je mladić iz zemlje A. Nema osobne isprave, 18 mu je godina i cijeli je život živio u selu X sa svojim roditeljima, starijom sestrom i dvojicom mlađe braće. Svi pripadaju klanu Y i poljoprivrednici su. Osnovnu školu pohađao je dvije godine, a zatim je do odlaska s obitelji radio kao poljoprivrednik. Njegova obitelj posjedovala je mali komad zemlje, ali ga je njegov ujak oduzeo nakon nasilnog spora zbog neslaganja oko nasljeđivanja. Njegova je obitelj zatim počela raditi kao ispomoć na poljoprivrednim zemljištima drugih ljudi.

Prije dvije godine članovi terorističke skupine koja je aktivna u zemlji od njegova su oca počeli zahtijevati da se podnositelj zahtjeva i njegov mlađi brat pridruže skupini. Iako im nikad nisu ozbiljno prijetili, zahtjevi su postajali sve agresivniji i obitelj se bojala da će članovi terorističke skupine prije ili kasnije nasilno reagirati ako ih nastave odbijati. Podnositelj zahtjeva zna da su članovi izolirali druge dječake i mladiće u njegovu selu i susjednim selima te ih prisilno regrutirali. Upravo zato obitelj je odlučila da njih dvojica trebaju napustiti zemlju i organizirala njihov odlazak. Podnositelj zahtjeva rekao je da njegova obitelj nije mogla zatražiti zaštitu jer je znala da policija ili vojska ne bi ništa mogli poduzeti protiv te terorističke organizacije.

Podnositelj zahtjeva i njegov mlađi brat kopnenim su putem doputovali iz glavnog grada zemlje A u zemlju L, iz koje su namjeravali putovati u Europu. U zemlji L proveli su otprilike dva mjeseca zatvoreni s drugim migrantima u skladištu kojim su upravljali trgovci ljudima, a zatim su jednog dana naoružani muškarci na njih otvorili vatru. Ubijeno je više od 30 osoba. Nakon tog incidenta podnositelj zahtjeva i njegov brat uspjeli su pobjeći iz grada na obali, stisnuli su se u gumeni čamac s više od 100 ljudi i otisnuli se na put. Njihovo putovanje bilo je kratko: obalna straža zemlje L presrela je gumeni čamac nakon otprilike četiri sata na moru. Svi su putnici prevezeni u prenapućenu ustanovu za zadržavanje u zemlji L u kojoj su zadržani četiri mjeseca u vrlo lošim i nesanitarnim uvjetima. Rekao je da su ih stražari često tukli, uskraćivali im hranu i ponekad dolazili noću njima i drugim dječacima. Naveo je i da su ga stražari istukli crijevom po tabanima nakon što je pokušao pobjeći. Od tada često osjeća bol pri hodanju i trčanju. Njihov drugi pokušaj bijega bio je uspješan i uspjeli su stići u Europu.

Ne želi se vratiti kući jer bi to značilo da će se morati pridružiti terorističkoj organizaciji ili snositi posljedice ako to odbije učiniti. Navodi i da bi mu život bio ugrožen zbog građanskog rata koji bjesni u zemlji A. Dodaje da se stanje u njegovoj regiji i selu pogoršalo otkad je otišao te da sada ima mnogo civilnih žrtava.

Tijekom osobnog intervjuja predočio je psihosocijalnu procjenu koju je proveo tim psihologa i socijalnih radnika te potvrdu ortopeda kojem su ga uputili službenici za prihvata.

(b) Slučaj aktivistkinje iz zemlje B

Podnositeljica zahtjeva iz zemlje B navela je sljedeće:

Podnositeljica zahtjeva žena je iz zemlje B. Riječ je o odvjetnici i društvenom vođi koja se zalaže za ljudska prava te dokumentira, istražuje i osuđuje zlouporabu ovlasti i kršenje ljudskih prava. Članica je nekoliko organizacija za ljudska prava, uključujući nevladinu organizaciju Y, koja u zemlji B promiče i brani ljudska prava, posebno ekonomska, socijalna i kulturna prava.

U siječnju 2022., dok je bila izvan grada, specijalne snage pretresle su njezinu kuću bez naloga i ubile bratća kojeg su tamo zatekle. Tijekom još jedne nezakonite pretrage u ožujku 2023. nekoliko je rođaka zlostavljano, a rođakinjama je skinuta odjeća. Nekoliko mjeseci kasnije, u lipnju 2023. dva su njezina nećaka pritvorena tijekom još jedne pretrage bez sudske naloga. U svim tim navratima specijalne snage jasno su dale do znanja da im je cilj natjerati podnositeljicu zahtjeva da shvati da mora prekinuti svoje aktivnosti. Nakon tih incidenata njezina je obitelj rekla da s njom želi prekinuti sve odnose jer ih njezine aktivnosti dovode u opasnost.

Prije nekoliko mjeseci na lokalnoj je benzinskoj postaji sudjelovala u prosvjedu potpore zdravstvenim radnicima i osobama koje se liječe dijalizom u njihovu zahtjevu da imaju prioritet pri opskrbi gorivom. Budući da nadležna tijela nisu reagirala na prosvjed, odlučila je snimiti prosvjed svojim pametnim telefonom. Kad su to vidjele, snage sigurnosti zahtijevale su da im preda telefon, što je ona odbila te je uhićena i dva je tjedna provela u pritvoru. U pritvoru je pretučena, a visokorangirani službenik u više ju je navrata optužio da „radi za nevladinu organizaciju koji podriva interese zemlje B”. Podnositeljica zahtjeva optužena je za „opiranje uhićenju” i „poticanje na nasilje u javnosti”, ali joj je dopušteno da se brani sa slobode. Suđenje pred vojnim sudom održat će se u sljedećih nekoliko mjeseci.

Nedavno je ušla u svoj automobil, počela voziti i shvatila da je netko onesposobio kočnice. Srećom, uspjela je skrenuti u polje i zaustaviti automobil te je zadobila samo nekoliko modrica. Nekoliko dana poslije primila je anonimno pismo u kojem je upozorena da sljedeći put neće imati toliko sreće. Nakon tih incidenata odlučila je pobjeći iz zemlje. Stigla je u Europu i podnijela zahtjev za međunarodnu zaštitu.

U postupku registracije predočila je osobnu iskaznicu, putovnicu, strukovnu odvjetničku iskaznicu, člansku iskaznicu nevladine organizacije Y, optužnicu i anonimno prijeteće pismo.

(c) Slučaj djevojke iz zemlje C

Podnositeljica zahtjeva navela je sljedeće:

Podnositeljica zahtjeva devetnaestogodišnja je žena iz zemlje C. Živjela je u malom gradu s dvjema mlađim sestrama (15 i 12 godina), osmogodišnjim bratom i roditeljima. Pohađala je školu 10 godina. Prije dvije godine uz pomoć roditelja napustila je svoju zemlju podrijetla kako bi potražila bolji život u Europi.

Tijekom putovanja u Europu upoznala je mladića iz zemlje D s kojim ima dijete rođeno nakon što su došli u zemlju azila. Dijete sada ima šest mjeseci. Tjedan dana nakon rođenja djeteta njezin je partner otišao i od tada ga više nije vidjela. Telefon mu je isključen, a s obzirom na to da ne zna gdje da ga traži, ostala je sama s djetetom.

Nakon što je napustila zemlju C, njezini roditelji, koji su joj uvijek bili bliski i pružali joj podršku, poginuli su u prometnoj nesreći. Boji se i zabrinuta je zbog toga što se sama mora brinuti o djetetu, ali u svoju se zemlju ne može vratiti s djetetom i bez supruga jer samohrane majke tamo nisu prihvaćene. Upravo suprotno, predmet su vrijeđanja i stigmatizacije te je gotovo nemoguće pronaći nekoga tko bi im bio voljan ponuditi posao ili smještaj. Ne može se vratiti ni svojoj kući. Njezina obitelj u prošlosti nije bila u bliskom kontaktu s njezinim ujakom, ali otkad su njezini roditelji umrli, on i njegova supruga brinu se o braći i sestrama podnositeljice zahtjeva. Njezin je ujak važna osoba u njezinu gradu podrijetla. Rekao bi da je osramotila obitelj i prisilio bi je da se uda za nekoga koga uopće ne poznaje. Ako bi imala sreće i uspjela pobjeći, živjela bi sama s djetetom na ulici.

Podnositeljica zahtjeva predložila je putovnicu i rodni list djeteta, kao i fotografiju automobila s odlagališta otpada.

Ključni elementi procjene dokaza

Procjena dokaza metoda je utvrđivanja relevantnih (materijalnih) činjenica pojedinačnog zahtjeva za međunarodnu zaštitu ⁽⁷⁾ u postupku razmatranja izjava podnositelja zahtjeva i drugih dostupnih dokaza.

„Dokazi” su širok pojam koji obuhvaća izjave, dokumentaciju ili druge materijale podnositelja zahtjeva kojima se potkrepljuje, potvrđuje ili opovrgava relevantna činjenica ⁽⁸⁾.

S druge strane, „procjena rizika” je činjenična procjena usmjerena na budućnost kojom se na temelju svih prihvaćenih materijalnih činjenica i dostupnih informacija procjenjuje vjerojatnost da će se podnositelj zahtjeva nakon vraćanja u matičnu zemlju suočiti s događajem bi mogao predstavljati progonjanje ili ozbiljnu nepravdu.

Izazovi u procjeni dokaza u postupcima azila

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Procjena dokaza u postupcima azila razlikuje se od većine drugih administrativnih ili pravnih postupaka jer se odvija bez redovitih sredstava za pribavljanje dokaza koji se mogu objektivno provjeriti. Budući da je u posebnom položaju jer mu nije dostupna zaštita matične zemlje i zbog okolnosti pod kojima je pobjegao, podnositelj zahtjeva za međunarodnu zaštitu možda nije mogao prikupiti dokaze i ponijeti ih sa sobom kad je napustio svoju matičnu zemlju. Slično tomu, možda neće moći pribaviti dokaze nakon dolaska u zemlju azila. Prikupljanje dokaza podnositelje zahtjeva ili članove njihove obitelji samo po sebi može izložiti (daljnjoj) opasnosti.

Nadalje, sâm element koji bi podnositelj zahtjeva trebao dokazati, tj. progonjanje ili ozbiljnu nepravdu, često je rezultat postupaka za koje počinitelji pokušavaju ne ostaviti dokaze. U takvoj je situaciji razumljivo da se od podnositelja zahtjeva ne može očekivati da dostave dokaze u istoj mjeri kao i osobe u drugim građanskim, kaznenim ili upravnim postupcima. Stoga se u postupcima azila mogu očekivati ograničeni dokumenti i drugi dokazi. U mnogim slučajevima vlastite izjave podnositelja zahtjeva jedini su podneseni dokazi, stoga često imaju ključnu ulogu u procjeni zahtjeva za međunarodnu zaštitu ⁽⁹⁾.

Slično tomu, i nadležna tijela imaju poteškoća s prikupljanjem dokaza. Tijela za azil imaju obvezu čuvanja povjerljivosti kako bi zaštitila sigurnost podnositelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu i članova njegove obitelji. To znači da se u pravilu ne smiju obratiti primarnim izvorima koji bi mogli ugroziti podnositelja zahtjeva ili članove njegove obitelji, npr. nadležnim tijelima zemlje podrijetla. Pri procjeni dokaza u zahtjevima za azil poseban je problem što počinitelji progonjanja vrlo često namjerno skrivaju ili pogrešno prikazuju činjenice koje trebaju provjeriti.

⁽⁷⁾ U kontekstu ovog praktičnog vodiča izraz „zahtjev za međunarodnu zaštitu” ponekad je skraćen u „zahtjev”.

⁽⁸⁾ EUAA, *Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis* (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023.

⁽⁹⁾ UNHCR, *Vodič i smjernice o postupcima i kriterijima koje treba primijeniti pri utvrđivanju statusa izbjeglica u skladu s Konvencijom iz 1951. i Protokolom iz 1967. o statusu izbjeglica*, veljača 2019., HCR/1P/4/ENG/REV.4.

Osim toga, vjerojatno je da su se činjenice dogodile u regijama kojima međunarodna tijela, mediji ili međunarodne organizacije i/ili organizacije civilnog društva nemaju pristup, stoga su informacije o tim regijama ograničene ili uopće ne postoje.

S obzirom na prethodno navedeno jasno je da se ne očekuje da podnositelji zahtjeva dokažu svoju tvrdnju na razini „nedvojbenosti” ili „izvan svake sumnje” (vidjeti odjeljak [2.4. „Donesite zaključak o prihvatanju ili odbijanju materijalne činjenice”](#)). To vas može ostaviti u neizvjesnoj situaciji. Međutim, postoji niz kriterija na temelju kojih možete donijeti zaključak o dosljednosti aspekata zahtjeva. Ti kriteriji i način njihove primjene središnja su tema ovog vodiča. Iako u tom kontekstu možda nećete uvijek moći „utvrditi istinu”, u postupku razmatranja, možete primijeniti niz kriterija koji će vam omogućiti da odgovorite na pitanje mogu li se određene činjenice navedene u zahtjevu razumno smatrati dosljednima.

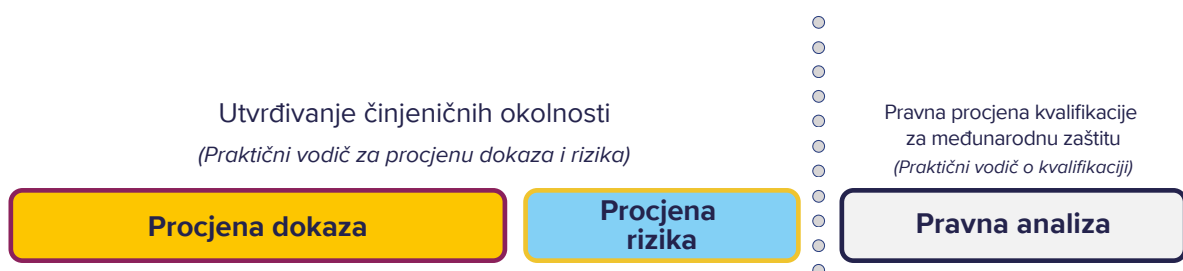
Pristup u tri koraka

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

S obzirom na izazove i ograničenja s kojima se suočavate i vi i podnositelj zahtjeva, važno je slijediti strukturirani pristup pri procjeni dokaza i rizika. To će vam pomoći da izbjegnute pogreške tijekom zaključivanja, da ne donesete nepromišljene zaključke ili da ne budete pristrani zbog subjektivnih dojmova.

Postupak razmatranja sastoji se od dvaju dijelova: procjene dokaza i rizika (utvrđivanja relevantnih činjenica) i pravne analize (primjene zakonodavstva na utvrđene činjenice) ⁽¹⁰⁾. Nakon utvrđivanja činjeničnih okolnosti svrha procjene jest utvrditi jesu li ispunjeni bitni uvjeti za odobrenje međunarodne zaštite utvrđeni u Direktivi 2011/95/EU (preinačena Direktiva o kvalifikaciji) ⁽¹¹⁾.

Slika 1. Faze postupka razmatranja

Ovaj praktični vodič usmjeren je na prvi dio, tj. procjenu dokaza i rizika, a za njezinu provedbu predlaže se strukturirani pristup u tri koraka ⁽¹²⁾.

⁽¹⁰⁾ Sud Europske unije, presuda od 22. studenog 2012., [M. M./Minister for Justice, Equality and Law Reform \(Irska\)](#), C-277/11, EU:C:2012:744. Sažetak je dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽¹¹⁾ [Direktiva 2011/95/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (preinačena) (SL L 337, 20.12.2011.).

⁽¹²⁾ Za više informacija o pravnoj procjeni vidjeti [EASO-ov praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu](#), travanj 2018.

Važnost strukturiranog pristupa

Procjena dokaza i rizika metodologija je koja se primjenjuje u cijelom postupku razmatranja zahtjeva za azil. Primjena strukturiranog pristupa pomoći će vam da učinkovite obavite posao, smanjite rizik od pogreške te lakše donesete utemeljenu, obrazloženu i dosljednu odluku. Strukturiran pristup pomaže da se dokazi i rizici razmotre objektivno i bez nagađanja, čime će se poboljšati donošenje poštenih i dosljednih odluka te zajamčiti jednako postupanje u sličnim predmetima.

U **prvom koraku** prikupljaju se dokazi i utvrđuju materijalne činjenice zahtjeva. Prikupljeni dokazi zatim se povezuju sa svakom materijalnom činjenicom. Vidjeti odjeljak [Prvi korak: prikupljanje informacija](#).

U **drugom koraku** dosljednost izjava podnositelja zahtjeva i drugih dokaza koji su povezani sa svakom materijalnom činjenicom zahtjeva procjenjuje se prema posebnim kriterijima kako bi se utvrdilo koje materijalne činjenice treba prihvatiti, a koje odbiti. Vidjeti odjeljak [Drugi korak: procjena dosljednosti](#).

U **trećem koraku** prihvaćene materijalne činjenice analiziraju se na način usmjeren na budućnost kako bi se procijenio rizik s kojim bi se podnositelj zahtjeva suočio u slučaju vraćanja. Ta je procjena rizika činjenična procjena. Pitanje ispunjava li podnositelj zahtjeva uvjete da postane korisnik međunarodne zaštite na temelju prihvaćenih materijalnih činjenica i utvrđenih rizika predmet je pravne analize koja je dio kasnije faze razmatranja zahtjeva. Vidjeti odjeljak [Treći korak: procjena rizika](#).

Slika 2. Faze postupka razmatranja

Pravni standardi

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Procjena dokaza i rizika samo je u ograničenoj mjeri uređena međunarodnim pravom. U Konvenciji o izbjeglicama iz 1951. ⁽¹³⁾ nisu predviđene posebne odredbe o procjeni dokaza ili rizika. Međutim, Visoki povjerenik Ujedinjenih naroda za izbjeglice (UNHCR) izdao je neke smjernice o toj temi, i to priručnik i smjernice ⁽¹⁴⁾ te bilješku ⁽¹⁵⁾.

U tom je području preinačena Direktiva o standardima za kvalifikaciju prvi pravno obvezujući pravni instrument EU-a kojim se utvrđuju kriteriji koje podnositelj zahtjeva mora ispuniti kako bi se kvalificirao kao izbjeglica ili osoba kojoj je na drugi način potrebna međunarodna zaštita. Ta se direktiva uvelike oslanja na međunarodne i europske pravne instrumente i sudsku praksu u području izbjeglica i ljudskih prava ⁽¹⁶⁾.

Člankom 4. preinačene Direktive o kvalifikaciji uređuje se procjena činjenica i okolnosti zahtjeva za međunarodnu zaštitu:

- Članak 4. stavak 1. odnosi se na [dužnost podnositelja zahtjeva i nadležnog tijela da surađuju](#) kako bi se prikupile i procijenile relevantne činjenice zahtjeva.
- U članku 4. stavku 2. navode se [svi relevantni elementi](#) zahtjeva koje bi trebalo potkrijepiti i procijeniti.
- U članku 4. stavku 3. propisuje se [individualni karakter razmatranja](#) i navodi se niz elemenata koje treba uzeti u obzir.
- U članku 4. stavku 4. navodi se da [prethodno proganjanje ili ozbiljna nepravda](#) i izravne prijetnje proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom predstavljaju ozbiljnu naznaku za osnovani strah podnositelja zahtjeva od proganjanja ili stvarnu opasnost od ozbiljne nepravde, osim ako postoji ozbiljan razlog vjerovati da se to neće ponoviti.
- U članku 4. stavku 5. definirane su okolnosti u kojima se [materijalne činjenice koje nisu potkrijepljene](#) dokumentacijom ili drugim dokazima ne mogu odbiti.

Te su odredbe temelj procjene dokaza i rizika te će se dodatno analizirati u nastavku.

⁽¹³⁾ Opća skupština Ujedinjenih naroda, [Konvencija o statusu izbjeglica](#), Ženeva, 28. srpnja 1951., Ujedinjeni narodi, Zbornik ugovora, sv. 189., str. 137. i [Protokol o statusu izbjeglica](#), 31. siječnja 1967., Ujedinjeni narodi, Zbornik ugovora, sv. 606., str. 267. (koji se u zakonodavstvu EU-a o azilu i dokumentima Suda EU-a nazivaju „Ženevska konvencija”).

⁽¹⁴⁾ UNHCR, [Vodič i smjernice o postupcima i kriterijima koje treba primijeniti pri utvrđivanju statusa izbjeglica u skladu s Konvencijom iz 1951. i Protokolom iz 1967. o statusu izbjeglica](#), veljača 2019., HCR/1P/4/ENG/REV.4. točke od 195. do 205.

⁽¹⁵⁾ UNHCR, [Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims](#), 16 prosinca 1998.; UNHCR, [Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Više od dokaza, procjena dosljednosti u sustavima azila u EU-u: potpuno izvješće), svibanj 2013.

⁽¹⁶⁾ Sve standarde treba tumačiti na temelju sudske prakse Suda EU-a i Europskog suda za ljudska prava (ESLJP). Za više informacija o pravnom i pravosudnom okviru procjene dokaza vidjeti EASO, [Evidence and credibility assessment in the context of the common European asylum system – Compilation of Jurisprudence](#) (Procjena dokaza i dosljednosti u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – kompilacija sudske prakse), 2018. i EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023.

Postupovni zahtjevi za razmatranje zahtjeva utvrđeni su u **članku 10. Direktive 2013/32/EU (preinačena Direktiva o postupcima azila)** ⁽¹⁷⁾:

- Člankom 10. stavkom 1. propisuje se da se zahtjev ne može odbiti ili isključiti iz razmatranja samo zbog toga što nije podnesen **u najkraćem roku**.
- Člankom 10. stavkom 3. točkom (a) propisuje se da se procjena i odluka moraju provoditi **pojedinačno, objektivno i nepristrano**.
- Članak 10. stavak 3. točka (b) odnosi se na zahtjeve koje informacije o zemlji podrijetla moraju ispunjavati i na koji bi način trebale biti dostupne za procjenu zahtjeva.
- Člankom 10. stavkom 3. točkom (c) propisuje se da je **osoblje upoznato s** odgovarajućim standardima koji se primjenjuju na područja prava azila i prava izbjeglica.
- U članku 10. stavku 3. točki (d) utvrđuje se mogućnost **savjetovanja sa stručnjacima** kad je to potrebno.

Vodeća načela

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Na temelju svih dostupnih pravnih i pravosudnih izvora moguće je utvrditi nekoliko temeljnih načela kojima biste se trebali voditi pri procjeni zahtjeva za međunarodnu zaštitu.

(a) Pojedinačno razmatranje

Zahtjevi se razmatraju pojedinačno, uzimajući u obzir položaj i osobne okolnosti podnositelja zahtjeva. U preinačenoj Direktivi o postupcima azila utvrđeno je da morate proći adekvatnu obuku da uzmete u obzir osobne okolnosti podnositelja zahtjeva i opće okolnosti u vezi sa zahtjevom ⁽¹⁸⁾.

Što su osobne okolnosti?

„Osobne okolnosti” opći je pojam koji je u preinačenoj Direktivi o kvalifikaciji i preinačenoj Direktivi o postupcima azila definiran na neiscrpan način s obzirom na elemente koje može uključivati, kao što su „kulturno porijeklo, spol, seksualna orijentacija, rodni identitet ili ranjivost podnositelja zahtjeva” ⁽¹⁹⁾ ili „podrijetlo, spol i dob” ⁽²⁰⁾.

Osobne okolnosti odnose se na niz obilježja povezanih s pojedincem. One se mogu odnositi na identitet podnositelja zahtjeva (npr. državljanstvo, dob, spol, vjeru), obilježja (npr. obrazovanje, invaliditet, psihičko zdravlje), ali i na njegov osobni kontekst (npr. društveni, kulturni, ekonomski) i podrijetlo (uključujući, na primjer, obiteljske odnose, mjesto boravišta u zemlji podrijetla) u općenitijem smislu.

Osobne okolnosti mogu se utvrditi u bilo kojem trenutku postupka azila.

⁽¹⁷⁾ [Direktiva 2013/32/EU](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o zajedničkim postupcima za priznavanje i oduzimanje međunarodne zaštite (preinačena) (SL L 180/60, 29.6.2013.).

⁽¹⁸⁾ Članak 15. stavak 3. točka (a) preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽¹⁹⁾ Članak 15. stavak 3. točka (a) preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽²⁰⁾ Članak 4. stavak 3. točka (c) preinačene Direktive o kvalifikaciji.

U preinačenoj Direktivi o kvalifikaciji također se napominje da se procjena zahtjeva mora provesti na pojedinačnoj osnovi. Stoga pri razmatranju zahtjeva morate biti svjesni osobnih okolnosti podnositelja zahtjeva i svaku od njih uzeti u obzir ⁽²¹⁾.

(b) Objektivna i nepristrana procjena

Procjena ⁽²²⁾ se mora temeljiti na dokazima te se moraju izbjegavati subjektivni elementi, pristranost i predrasude koje biste mogli imati. Od ključne je važnosti da ste svjesni svih čimbenika koji mogu utjecati na takvu objektivnost i nepristranost te da ih možete svesti na najmanju moguću mjeru. Ti će se čimbenici analizirati u odjeljku [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#).

(c) Transparentnost

Razlozi na kojima se temelje zaključci procjene dokaza i rizika moraju biti jasno navedeni u odluci. Informacije na kojima se odluka temelji trebaju biti dostupne podnositelju zahtjeva i/ili njegovu pravnom savjetniku kako bi mogli razumjeti ishod zahtjeva i, ako je to potrebno, osporiti odluku o žalbi uz potpuno poznavanje činjenica ⁽²³⁾.

(d) Pravo podnositelja zahtjeva da ga se sasluša

Pravo podnositelja zahtjeva da ga se sasluša ⁽²⁴⁾ od ključne je važnosti, a osobni intervju središnji je dio postupka azila ⁽²⁵⁾. Podnositelji zahtjeva ponekad se mogu osloniti samo ili uglavnom na vlastite izjave kako bi potkrijepili svoju tvrdnju.

Podnositelj zahtjeva mora dobiti priliku da ga se sasluša u predmetu, u obliku osobnog intervjua koji provodi nadležni službenik u skladu s nacionalnim pravom. Intervjuom mu se želi omogućiti da što potpunije potkrijepi svoj zahtjev.

Pravo podnositelja zahtjeva da ga se sasluša obuhvaća i pravo da prije donošenja odluke objasni/pojasni moguće utvrđene nedosljednosti ⁽²⁶⁾. Podnositelj zahtjeva također bi trebao imati mogućnost „na kraju osobnog [intervjua] ili u roku prije nego tijelo odlučivanja odnese odluku, pisano i/ili usmeno iznijeti primjedbe i/ili napomene u pogledu mogućih pogrešnih prijevoda ili tumačenja u zapisniku ili transkriptu” ⁽²⁷⁾.

U preinačenoj Direktivi o postupcima azila navedena su brojna pravila za vođenje osobnog intervjua kako bi se podnositelju zahtjeva omogućilo da što detaljnije predstavi svoj zahtjev.

⁽²¹⁾ Članak 4. stavak 3. točka (c) preinačene Direktive o kvalifikaciji.

⁽²²⁾ Članak 10. stavak 3. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽²³⁾ Članci 11. i 17., članak 12. stavak 1. točka (f) i članak 23. stavak 1. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽²⁴⁾ Vidjeti članak 14. stavak 1. preinačene Direktive o postupcima azila i članak 41. stavak 2. točku (a) [Povelje Europske unije o temeljnim pravima](#), 26. listopada 2012., 2012/C 326/02. U točki 87. presude u predmetu *M. M., op. cit.* bilješka 10. Sud EU-a konkretno je primijenio to načelo na postupak azila: „pravo podnositelja zahtjeva da ga se sasluša svakoj osobi jamči mogućnost da na smislen i učinkovit način iznese svoje mišljenje u upravnom postupku i prije donošenja bilo koje odluke koja bi mogla nepovoljno utjecati na njezine interese [...]”.

⁽²⁵⁾ Ograničenja prava podnositelja zahtjeva da ga se sasluša moguća su, ali su iscrpno navedena u Direktivi o postupcima azila i ostaju iznimka jer se primjenjuju samo ako „je tijelo odlučivanja u mogućnosti donijeti pozitivnu odluku u pogledu statusa izbjeglice na temelju dokaza kojima raspolaže” ili ako „tijelo odlučivanja smatra da podnositelj zahtjeva nije u mogućnosti ili se s njim ne može obaviti razgovor zbog trajnih okolnosti na koje podnositelj zahtjeva ne može utjecati”.

⁽²⁶⁾ Članak 16. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽²⁷⁾ Članak 17. stavak 3. preinačene Direktive o postupcima azila.

Više informacija o tome kako voditi osobni intervju i o pravnim obvezama propisanim tom Direktivom u tom smislu nalaze se u praktičnom vodiču EUAA-a o osobnom intervjuu ⁽²⁸⁾.

(e) Povjerljivost

Načelo povjerljivosti ⁽²⁹⁾ posebno je važno zbog specifičnog položaja u kojem se nalaze mnogi podnositelji zahtjeva (vidjeti [izazove u procjeni dokaza u postupcima azila](#)). Sa svim informacijama iz spisa podnositelja zahtjeva treba postupati povjerljivo.

Nadležna tijela moraju osigurati odgovarajuću povjerljivost načina na koji organiziraju osobni intervju ⁽³⁰⁾, ali i načina na koji prikupljaju informacije koje se odnose na podnositelja zahtjeva.

Nadležna tijela ne smiju otkrivati informacije u vezi pojedinačnih zahtjeva za međunarodnu zaštitu ili činjenice da je provedena primjena na pretpostavljene izvršitelje progona ili teške štete ⁽³¹⁾. Ne bi smjeli tražiti informacije ni od navodnih počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde na način zbog kojeg bi takvi počinitelji bili izravno obaviješteni o činjenici da je predmetni podnositelj podnio zahtjev, što bi ugrozilo fizički integritet tog podnositelja ili njegovih uzdržavanika ili slobodu i sigurnost članova njegove obitelji koji i dalje žive u zemlji podrijetla ⁽³²⁾. Vidjeti i odjeljak [1.1.2.\(e\) „Spisi iz zahtjeva za azil o članovima obitelji”](#) u vezi s pitanjem povjerljivosti pri procjeni zahtjeva članova obitelji.

(f) Pravo na privatni život i pravo na dostojanstvo

Metode procjene dokaza koje upotrebljavaju nadležna tijela uvijek moraju poštovati prava podnositelja zahtjeva na dostojanstvo, osobni integritet te privatni i obiteljski život ⁽³³⁾. Procjena dokaza nikad ne smije uključivati metode koje su bolne, ponižavajuće ili degradirajuće za podnositelja zahtjeva ili koje nerazumno zadiru u intimu njegova privatnog života ⁽³⁴⁾.

U preinačenoj Direktivi o postupcima azila upućuje se na poštovanje ljudskog dostojanstva, posebno kad je riječ o zdravstvenom pregledu djece bez pratnje, koji se mora provesti uz poštovanje dostojanstva djeteta te mora biti što manje invazivan ⁽³⁵⁾.

⁽²⁸⁾ [EASO-ov praktični vodič: Osobni intervju](#), prosinac 2014.

⁽²⁹⁾ Članci 15., 30. i 48. preinačene Direktive o postupcima azila i članak 8. Povelje EU-a o temeljnim pravima.

⁽³⁰⁾ Članak 15. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽³¹⁾ Članak 30. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽³²⁾ Članak 30. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽³³⁾ Članci 1., 3. i 7. Povelje EU-a o temeljnim pravima.

⁽³⁴⁾ U tom kontekstu vidjeti članak 13. stavak 2. točku (d) preinačene Direktive o postupcima azila, u kojem se navodi da se „pretraga podnositelja zahtjeva na temelju ove Direktive provodi [...] od strane osobe istoga spola uz puno poštivanje načela ljudskog dostojanstva i fizičkog i psihičkog integriteta”. Dodatne informacije dostupne su u odjeljku [1.1.2\(n\) „Dokazi koji krše temeljna prava podnositelja zahtjeva”](#) te presudi Suda EU-a od 25. siječnja 2018., [F/Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal](#), C-473/16, EU:C:2018:36, t. 48., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#), i presudi Suda EU-a od 2. prosinca 2014., [A., B., C./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, točke od 59. do 66., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽³⁵⁾ Uvodna izjava 60. i članak 25. preinačene Direktive o postupcima azila.

1. Prvi korak: prikupljanje informacija

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Procjena dokaza započinje prikupljanjem informacija. One se prikupljaju u raznim fazama, kao što je prikupljanje dokaza, utvrđivanje materijalnih činjenica i povezivanje svih dokaza s jednom materijalnom činjenicom ili više njih.

Prikupljanje dokaza i utvrđivanje materijalnih činjenica traje sve od trenutka kad podnositelj zahtjeva podnese zahtjev do trenutka kad provedete procjenu rizika. Čak i u toj posljednjoj fazi možda ćete morati prikupiti dodatne dokaze ako budu potrebna pojašnjenja ili dodatne informacije. Osnovno je načelo da biste trebali biti otvoreni i uzeti u obzir da se tijekom cijelog postupka mogu pojaviti nove činjenice. Iako je taj postupak strukturiran, nije nužno linearan.

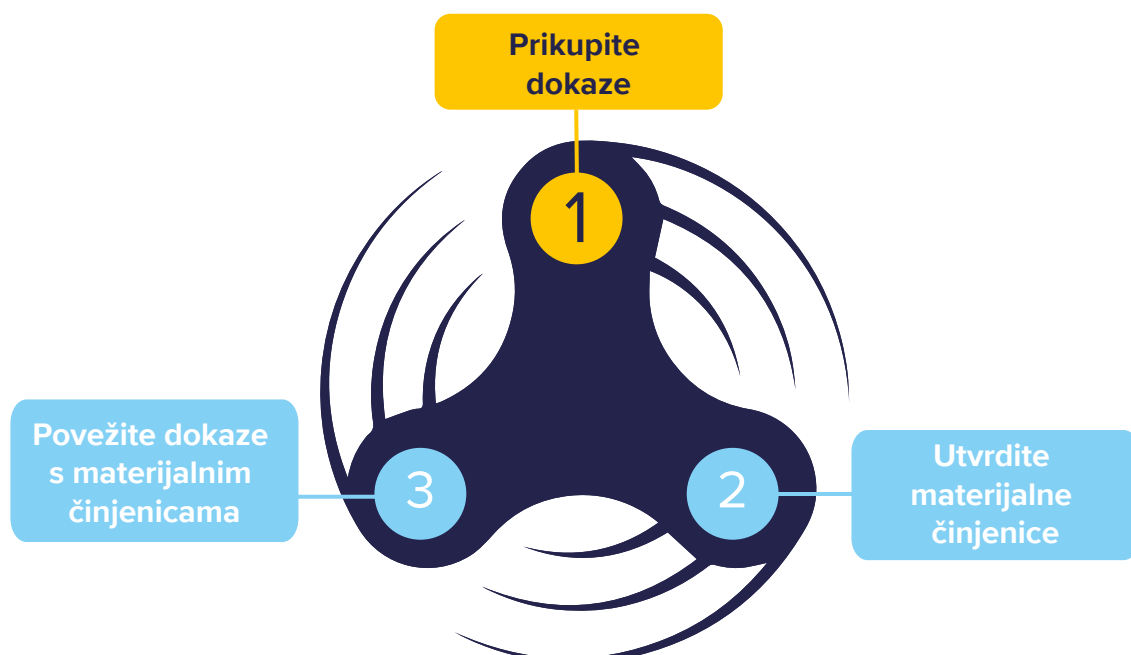
Važnost uzimanja u obzir čimbenika koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica

Tijekom prikupljanja dokaza, iznimno je važno da uzmete u obzir sve relevantne pojedinačne i kontekstualne okolnosti koje mogu utjecati na mjeru u kojoj podnositelj zahtjeva može ispuniti svoje obveze ili na vašu sposobnost objektivnog i odgovarajućeg razmatranja (vidjeti odjeljak [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#)).

1.1. Prikupite dokaze

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Slika 3. Prikupite dokaze

U prvoj fazi procjene dokaza potrebno je prikupiti sve dokaze o predmetu koji su potrebni da bi se potkrijepio zahtjev za međunarodnu zaštitu.

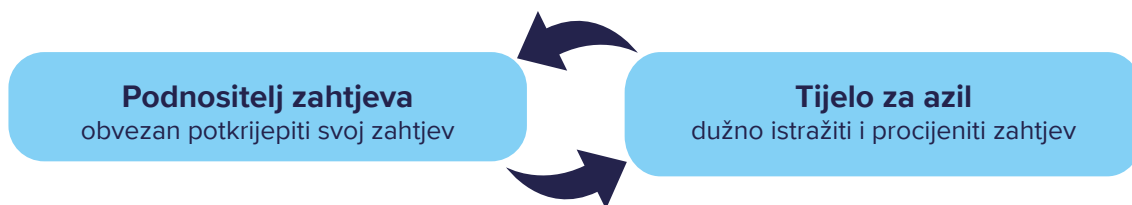
1.1.1. Primijenite obvezu suradnje (teret dokazivanja)

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Iako je „teret dokazivanja” utvrđeni pravni koncept kojim se određuje tko je odgovoran za dokazivanje određenih okolnosti u pravnom postupku, u postupku azila potrebno ga je tumačiti u posebnom obliku u kojem se primjenjuje. Člankom 4. preinačene Direktive o kvalifikaciji teret dokazivanja kao takav ne stavlja se ni na podnositelja zahtjeva ni na tijelo odlučivanja. Međutim, oba moraju ispuniti određene obveze kako bi se zahtjev za međunarodnu zaštitu mogao temeljito razmotriti.

Podnositelj zahtjeva u načelu treba dostaviti elemente koji su mu potrebni da potkrijepi svoj zahtjev. S druge strane, tijelo odlučivanja u suradnji s podnositeljem zahtjeva dužno je istražiti i procijeniti odgovarajuće elemente zahtjeva ⁽³⁶⁾. I podnositelj zahtjeva i tijelo odlučivanja obvezni su surađivati kako bi se procijenili relevantni elementi zahtjeva ⁽³⁷⁾.

Slika 4. Obveza surađivanja

(a) Provjerite ispunjava li podnositelj zahtjeva svoju obvezu da zahtjev potkrijepi

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Podnositelja zahtjeva trebali biste obavijestiti da je dužan potkrijepiti svoj zahtjev (vidjeti odjeljak [1.1.1.\(b\).ii. „Obavijestite podnositelja zahtjeva o njegovim dužnostima”](#)), što podrazumijeva obvezu podnositelja zahtjeva da dostavi istinitu izjavu, predoči sve dokaze koje ima na raspolaganju i surađuje s nadležnim tijelima u razmatranju svojeg zahtjeva.

Odredbe članka 4. preinačene Direktive o kvalifikaciji upućuju na to da „potkrijepiti” znači dostaviti izjave, dokazne dokumente ili sve druge dokaze koje su podnositelju zahtjeva na raspolaganju ⁽³⁸⁾, a odnose se na njegovu dob, podrijetlo, relevantne rođake, identitet, državljanstva, zemlje i mjesta prethodnog boravišta, prethodne zahtjeve za azil, rute putovanja, putne isprave i razloge za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu ⁽³⁹⁾. To znači da podnositelj zahtjeva mora poduzeti korake kako bi zahtjev potkrijepio izjavama i svim dokazima koji su mu na raspolaganju. Podnositelj zahtjeva obično je u boljem položaju od

⁽³⁶⁾ Članak 4. stavak 1. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

⁽³⁷⁾ Sud EU-a, 2012., *M. M.*, C-277/11, *op. cit.*, bilješka 10., točke 65. i 66.

⁽³⁸⁾ UNHCR, *Beyond Proof, Full Report* (Više od dokaza, potpuno izvješće), svibanj 2013., *op. cit.*, bilješka 15., str. 85.

⁽³⁹⁾ UNHCR, *Beyond Proof, Full Report* (Više od dokaza, potpuno izvješće), svibanj 2013., *op. cit.*, bilješka 15., str. 89.

nadležnog tijela za davanje informacija o pojedinačnim aspektima svojeg zahtjeva (npr. o svojim strahovima i iskustvima) ⁽⁴⁰⁾.

Način na koji podnositeljevo nepotpuno ispunjavanje obveze potkrepljivanja zahtjeva utječe na procjenu dokaza opisano je u odjeljcima [2.4.1. „Procjena nalaza o dosljednosti svih dokaza povezanih s materijalnom činjenicom”](#) i [2.4.2. „Donošenje zaključka o materijalnim činjenicama”](#).

- i. Je li se podnositelj zahtjeva istinski potrudio predložiti izjave i dokumentaciju koja mu je na raspolaganju?

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Podnositelj zahtjeva trebao bi vam predložiti sve relevantne dokaze koji su mu na raspolaganju.

Na temelju članka 4. preinačene Direktive o kvalifikaciji obveza podnošenja dokaza primjenjuje se samo na dokaze kojima **podnositelj zahtjeva raspolaže**. Smatra se da su dokumenti i drugi dokazi podnositelju zahtjeva na raspolaganju samo ako se razumno može očekivati da ih može pribaviti ⁽⁴¹⁾. To znači i da se obveza podnositelja zahtjeva da potkrijepi zahtjev ne može shvatiti kao obveza pružanja dokaza kako bi se potkrijepila **svaka** činjenica.

Podnositelj zahtjeva treba se **učiniti iskreni napor** ⁽⁴²⁾ da svoj zahtjev potkrijepi svojim izjavama te cjelokupnom dokumentacijom i drugim dokazima kojima raspolaže. Opseg te obveze ovisi o pojedinačnom slučaju. Trebalo bi razmotriti koja su sredstva dostupna za pribavljanje dokaza, ali i okolnosti u kojima je podnositelj zahtjeva napustio svoju zemlju podrijetla i opću situaciju u njoj. Drugi čimbenici koji bi podnositelja zahtjeva mogli spriječiti u pružanju svih potrebnih dokaza mogu proizlaziti iz njegove osobne situacije i biti povezani, na primjer, s njegovim fizičkim/psihičkim zdravljem, razinom obrazovanja ili obiteljskim vezama. Pojedinačne okolnosti predmeta uvijek su važne za ocjenu u kojoj je mjeri podnositelj zahtjeva mogao ispuniti svoje obveze.

- ii. Jesu li svi dokazi dostavljeni u najkraćem roku?

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Od podnositelja zahtjeva također se očekuje da nadležnom tijelu za azil u najkraćem roku iznese sve informacije i dokaze koje ima na raspolaganju. Zahvaljujući tomu moći ćete pravilno i pravodobno utvrditi i procijeniti sve materijalne činjenice predmeta. Ispunjavanje te obveze usko je povezano s obvezom nadležnog tijela da podnositelja zahtjeva obavijesti o njegovim dužnostima u postupku azila i sredstvima koja su mu na raspolaganju za podnošenje dokaza. „Pojam ‚u najkraćem roku’ trebalo bi tumačiti s obzirom na trenutak u kojem je podnositelj zahtjeva na jeziku koji razumije obaviješten o svojoj dužnosti da potkrijepi zahtjev” ⁽⁴³⁾ (vidjeti odjeljak [1.1.1. \(b\)ii „Obavijestite podnositelja zahtjeva o njegovim dužnostima”](#)).

⁽⁴⁰⁾ ESLJP, presuda od 23. kolovoza 2016., [J. K. i drugi/Švedska](#), br. 59166/12,

ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, točka 96., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽⁴¹⁾ UNHCR, [Beyond Proof, Full Report](#) (Više od dokaza, potpuno izvješće), svibanj 2013., *op. cit.*, bilješka [15.](#), str. 96.

⁽⁴²⁾ Članak 4. stavak 5. točka (a) preinačene Direktive o kvalifikaciji.

⁽⁴³⁾ UNHCR, [Beyond Proof, Full Report](#) (Više od dokaza, potpuno izvješće), svibanj 2013., *op. cit.*, bilješka [15.](#), str. 102.

Praktičan je pristup raspraviti s podnositeljem zahtjeva o tome koje dokaze namjerava predložiti i dogovoriti razuman rok. Obveza podnositelja zahtjeva da iznese informacije i dokaze u najkraćem roku primjenjuje se na dokaze koji su mu na raspolaganju. Ispunjena je kad informacije ili dokazi postanu dostupni u kasnijoj fazi (npr. nakon osobnog intervjua) te kad ih se dostavi u najkraćem mogućem roku.

Pri procjeni jesu li izjave ili drugi dokazi pravodobno dostavljeni potrebno je uzeti u obzir opće i osobne okolnosti te relevantne oblike ranjivosti podnositelja zahtjeva. Utvrđene nedosljednosti ne mogu se temeljiti samo na činjenici da podnositelj zahtjeva u prvoj prilici nije iznio određene elemente ⁽⁴⁴⁾.

- iii. Je li podnositelj zahtjeva pružio zadovoljavajuće objašnjenje za nedostatak popratnih dokaza?

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Neke činjenice u predmetu podnositelj zahtjeva možda neće moći potkrijepiti popratnim dokazima. Ako ne može ispuniti svoju obvezu dostavljanja svih dokaza koji su mu na raspolaganju ili svih dokaza za koje se razumno može očekivati da će mu biti na raspolaganju, uzimajući u obzir pojedinačne okolnosti, podnositelj zahtjeva mora na zadovoljavajući način objasniti zašto neke činjenice ne može potkrijepiti popratnim dokazima.

Vaš je zadatak procijeniti može li se prihvatiti objašnjenje podnositelja zahtjeva o tome zašto ne može predložiti dodatne dokaze. To bi objašnjenje trebalo razmotriti uzimajući u obzir pojedinačne i kontekstualne okolnosti (vidjeti i odjeljak [2.4.1., Procjena nalaza o dosljednosti svih dokaza povezanih s materijalnom činjenicom](#)”).

(b) Kao službenik za predmet ispunite dužnost provođenja istrage

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Podnositelju zahtjeva mora se pružiti prilika da iznese relevantne informacije i sve važne dokaze. Dužnost je tijela odlučivanja da u suradnji s podnositeljem zahtjeva utvrdi relevantne elemente zahtjeva. Kako biste ispunili tu obvezu, morate slijediti korake navedene u nastavku.

- i. Pružite odgovarajuću podršku osobama s posebnim postupovnim potrebama

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Kako bi mogli učinkovito potkrijepiti svoj zahtjev i iznijeti svoje razloge na sveobuhvatan način, određenim podnositeljima zahtjeva možda će biti potrebna posebna postupovna jamstva. To može biti zbog, među ostalim, njihove dobi, spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, invaliditeta, teške bolesti ili psihičkih poremećaja. Potreba za posebnim postupovnim jamstvima također može biti posljedica mučenja, silovanja ili drugih teških oblika psihičkog, fizičkog ili seksualnog nasilja. Djeca bez pratnje naročito imaju posebne potrebe koje zahtijevaju odgovarajuću podršku ⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁴⁾ Presuda Suda EU-a od 2. prosinca 2014., [A., B., C./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, točke 70. i 71., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽⁴⁵⁾ Članak 25. preinačene Direktive o postupcima azila.

Države članice u razumnom roku nakon podnošenja zahtjeva moraju procijeniti jesu li podnositelju zahtjeva potrebna posebna postupovna jamstva. Ako utvrdi da su potrebna, država članica mora mu pružiti odgovarajuću pomoć ⁽⁴⁶⁾. Vaša istražna uloga trebala bi biti posebno izražena u predmetima koji uključuju osobe s posebnim postupovnim potrebama ⁽⁴⁷⁾. Trebali biste prikupiti relevantne informacije, posebno uzimajući u obzir posebne potrebe podnositelja zahtjeva. Kako biste pravilno procijenili i ublažili utjecaj tih okolnosti na predmet o kojem je riječ, možete zatražiti stručna mišljenja, na primjer za slučajeve psihičkih bolesti ili invaliditeta ili za nošenje s posljedicama psihičkog, fizičkog ili seksualnog nasilja (vidjeti i odjeljak [1.1.2.\(k\) „Medicinska, psihijatrijska i psihološka izvješća”](#)). Osim toga, podnositelju zahtjeva s posebnim postupovnim potrebama trebali biste dati dovoljno vremena da iznese potrebne elemente da bi potkrijepio svoj zahtjev za međunarodnu zaštitu, a njegove potrebe trebali biste uzeti u obzir pri vođenju osobnog intervjua.

ii. Obavijestite podnositelja zahtjeva o njegovim obvezama

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Prethodno navedene obveze podnositelja zahtjeva povezane su s obvezom tijela odlučivanja da ga obavijesti o svim njegovim dužnostima i pravima na jeziku koji razumije ili se opravdano pretpostavlja da ga razumije, a posebno da ga obavijesti o njegovoj obvezi da potkrijepi svoj zahtjev ⁽⁴⁸⁾. Te informacije moraju uključivati činjenicu da podnositelj zahtjeva ima obvezu potkrijepiti svoj zahtjev, kao i posljedice ako tu obvezu ne ispuni. Te se informacije moraju pružiti pravodobno kako bi podnositelj zahtjeva mogao ispuniti svoje obveze. Navedene informacije moraju uključivati primjenjive rokove za ispunjavanje obveza kako bi se podnositelju zahtjeva dala odgovarajuća prilika da iznese sve elemente. Podnositelj zahtjeva trebao bi dobiti i praktične informacije o sredstvima za ispunjavanje svojih obveza u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i praksom.

Primjeri pružanja informacija

Nacionalnim zakonodavstvom ili praksom može se propisati da se podnositelja zahtjeva u pozivnom pismu na osobni intervju obavijesti o vrstama dokaza koje bi u tom intervjuu trebao predložiti te o općim dužnostima koje treba ispuniti tijekom prvostupanjskog postupka razmatranja.

Ako je podnositelj zahtjeva neke dokaze imao na raspolaganju, ali ih nije uspio predložiti na osobnom intervjuu, prije procjene zahtjeva i/ili donošenja odluke možete mu dati određeno vrijeme da predloži dodatne dokaze. To ovisi o nacionalnoj praksi i posebnostima zahtjeva. U tom biste slučaju podnositelju zahtjeva tijekom osobnog intervjua dali naznake o načinu na koji se dodatni dokazi mogu predložiti, o roku u kojem tijelo za azil očekuje te dokaze prije nego što donese odluku o zahtjevu te o posljedicama ukoliko se dokazi ne dostave u zadanom roku.

⁽⁴⁶⁾ Članak 24. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽⁴⁷⁾ Odgovarajuće mjere koje trebate poduzeti ovisno o postupovnim potrebama mogu se utvrditi uz pomoć EASO-ova [Alata za utvrđivanje posebnih potreba](#), 2016.

⁽⁴⁸⁾ Članak 12. stavak 1. točka (a) preinačene Direktive o postupcima azila.

Objašnjenja i informacije trebale bi biti dostupne uzimajući u obzir posebnu situaciju podnositelja zahtjeva. Na primjer, ako je podnositelj zahtjeva dijete, trebale bi biti prilagođene djetetu (vidjeti odjeljak [1.1.1.\(b\).i. „Pružite odgovarajuću podršku osobama s posebnim postupovnim potrebama”](#) ⁽⁴⁹⁾).

- iii. Omogućite podnositelju zahtjeva da tijekom osobnog intervjua iznese sve relevantne činjenice i dokaze

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Kako bi ispunili svoju obvezu pružanja svih informacija i dokaza koji su im na raspolaganju, podnositelji zahtjeva moraju dobiti priliku da iznesu sve materijalne činjenice i sve dokaze za vrijeme osobnog intervjua ⁽⁵⁰⁾. Osobni intervju najvažnija je faza prikupljanja informacija jer je glavna prilika podnositelju zahtjeva da potkrijepi svoj zahtjev. Člankom 16. preinačene Direktive o postupcima azila države članice obvezuju se provoditi osobne intervjue na način „da se podnositelju zahtjeva pruži odgovarajuća mogućnost iznošenja elemenata potrebnih za što cjelovitije utemeljenje zahtjeva u skladu s člankom 4. Direktive 2011/95/EU”.

Budući da se ne može uvijek očekivati da podnositelj zahtjeva zna koje bi izjave, dokumenti ili drugi dokazi mogli biti relevantni, dužnost tijela odlučivanja da surađuje u fazi osobnog intervjua ne odnosi se samo na to da podnositelju zahtjeva osigura vrijeme i prostor. Također mu mora pružiti potrebne smjernice, ispitati ga na odgovarajući način i stvoriti odgovarajuće uvjete za prikupljanje relevantnih elemenata kako bi se potkrijepile činjenice koje je naveo podnositelj zahtjeva ⁽⁵¹⁾.

- iv. Zatražite da podnositelj zahtjeva razjasni sve što je nejasno

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

U suradnji s podnositeljem zahtjeva morate razjasniti sve relevantne činjenice zahtjeva, uzimajući u obzir dostupne dokaze, informacije o zemlji podrijetla i moguće čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica (vidjeti odjeljak [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#)). Procjena predmeta ne smije se temeljiti na aspektima koji su vam nejasni i ne smije ostaviti prostora za pretpostavke, spekulacije, nagađanja, intuiciju ili predosjećaje.

⁽⁴⁹⁾ EUAA, [Practical Guide on Information Provision – Access to procedure](#), prosinac 2024., odjeljak 1.2.3. „Prilagodite komunikacijske tehnike osobnim okolnostima podnositelja zahtjeva”.

⁽⁵⁰⁾ Vidjeti odjeljak „Vodeća načela”, „(d) [Pravo podnositelja zahtjeva da ga se sasluša](#)”. Direktivom o postupcima azila utvrđuju se samo stroge iznimke od prava podnositelja zahtjeva da ga se sasluša. U skladu s njezinim člankom 14. stavkom 2.:

„Osobni [intervju] o predmetu zahtjeva može se propustiti, ako:

je tijelo odlučivanja u mogućnosti donijeti pozitivnu odluku u pogledu statusa izbjeglice na temelju dokaza kojima raspolaže; ili

tijelo odlučivanja smatra da podnositelj zahtjeva nije u mogućnosti ili se s njim ne može obaviti razgovor zbog trajnih okolnosti na koje podnositelj zahtjeva ne može utjecati [...]”.

Obveza saslušanja odnosi se i na intervjue za utvrđivanje dopuštenosti (vidjeti članak 34. preinačene Direktive o postupcima azila). Države članice mogu samo predvidjeti iznimku od tog intervjua za utvrđivanje dopuštenosti u postupku za utvrđivanje dopuštenosti naknadnih zahtjeva pod posebnim uvjetima (vidjeti članke 34. i 42. preinačene Direktive o postupcima azila).

⁽⁵¹⁾ [EASO-ov praktični vodič: Osobni intervju](#), prosinac 2014. Vidjeti Sud EU-a, 2012., [M. M.](#), C-277/1, *op. cit.*, bilješka 10., točka 66. Vidjeti i UNHCR, [Beyond Proof, Full Report](#) (Više od dokaza, potpuno izvješće), svibanj 2013., *op. cit.*, bilješka 15., str. 112.

v. Otklonite očite nedosljednosti, nedostatak informacija i pitanja uvjerljivosti

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Podnositelju zahtjeva trebalo bi skrenuti pozornost na sve nedosljednosti, pitanja uvjerljivosti i nedostatak informacija te omogućiti da takva pitanja pojasni. Trebali biste se usmjeriti i na utvrđivanje njihovih uzroka kako biste mogli pravilno procijeniti kako utječu na procjenu dosljednosti. Trebali biste razmotriti moguću prisutnost čimbenika koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica (vidjeti odjeljak [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#)) koji bi mogli utjecati na dosljednost i uvjerljivost izjava podnositelja zahtjeva te na njegovu sposobnost pružanja detaljnih informacija.

vi. Pribavite relevantne informacije o zemlji podrijetla i druge dokaze

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Kako biste ocijenili predmet, trebali biste prikupiti relevantne, precizne i aktualne informacije o zemlji podrijetla, „uključujući zakone i propise zemlje podrijetla i način na koji se oni primjenjuju”⁽⁵²⁾. Vidjeti odjeljak [1.2.2. „Formulirajte jasne, sveobuhvatne, činjenične materijalne činjenice”](#) za više pojedinosti. Europski sud za ljudska prava (ESLJP) u tom je kontekstu zaključio da su tijela za azil općenito u boljem položaju od podnositelja zahtjeva kad je riječ o pristupu informacijama o općoj situaciji, uključujući informacije o mogućnosti zaštite u zemlji podrijetla⁽⁵³⁾.

Tijelo odlučivanja informacije o zemlji podrijetla prikuplja nepristrano. Pri procjeni dokaza u svim predmetima morate primijeniti isti nepristran pristup i uzeti u obzir sve dokaze koji potkrepljuju činjenice koje je naveo podnositelj zahtjeva, kao i dokaze koji ukazuju na suprotno. Bez te nepristranosti tijelo odlučivanja ne bi moglo u potpunosti ispuniti svoju obvezu provođenja istrage jer ne bi moglo premostiti činjenicu da su neke vrste dokaza podnositelju zahtjeva nedostupne.

Kako biste procijenili predmet, možda ćete na vlastitu inicijativu morati prikupiti i druge dokaze kojima možete pristupiti. To mogu biti [spisi o azilu članova obitelji](#), [izvorina društvenim mrežama](#), [dokazi drugih nacionalnih tijela odgovorne države članice](#) ili [iz drugih država članica](#). Potreba za prikupljanjem takvih dokaza ovisit će o posebnostima zahtjeva. Na primjer, takvim dokazima možda ćete morati pristupiti zbog informacija koje već imate i koje bi mogle biti predmet daljnje istrage.

Tijelo odlučivanja morat će uzeti u obzir i sve rizike koji su mu poznati iako ih podnositelj zahtjeva nije naveo, koji podnositelja zahtjeva mogu izložiti riziku od proganjanja ili ozbiljne nepravde nakon vraćanja u zemlju podrijetla⁽⁵⁴⁾. To se posebno primjenjuje ako tijelo

⁽⁵²⁾ Članak 4. stavak 3. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

⁽⁵³⁾ ESLJP, presuda od 23. kolovoza 2016., [J. K. i drugi/Švedska](#), br. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, točka 132., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽⁵⁴⁾ ESLJP, presuda od 23. ožujka 2016., [F. G./Švedska](#), br. 43611/11, ECLI:CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, točka 127., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#). ESLJP, presuda od 27. listopada 2020., [M. A./Belgija](#), br. 19656/18, ECLI:CE:ECHR:2020:1027JUD001965618, točka 81., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#); ESLJP, presuda od 21. srpnja 2021., [E. H./Francuska](#), br. 39126/18, ECLI:CE:ECHR:2021:0722JUD003912618, točka 132., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

odlučivanja zna da je podnositelj zahtjeva vjerojatno član skupine koja je sustavno izložena proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi ⁽⁵⁵⁾. Ovisno o nacionalnoj praksi, možda ćete o tome morati obavijestiti podnositelja zahtjeva i dati mu priliku da se očituje.

Ako je to primjenjivo, dužnost nadležnog tijela da surađuje može uključivati i organiziranje zdravstvenog pregleda uz suglasnost podnositelja zahtjeva ili obavješćivanje podnositelja zahtjeva da mora otići na zdravstveni pregled, ako je potrebno ⁽⁵⁶⁾.

(c) Prema potrebi razmotrite posebna pravila za potkrepljivanje zahtjeva

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Ako se primjenjuju tijekom ispitivanja zahtjeva, tijelo odlučivanja mora dokazati da su ispunjeni uvjeti za primjenu sljedećih koncepata:

- dostupnost zaštite u zemlji podrijetla
- mogućnost pronalaska zaštite unutar zemlje i
- postojanje osnova za isključenje ⁽⁵⁷⁾.

Tijelo za azil odgovorno je obvezu potkrepljivanja dokazima i kad se prihvati sljedeća tvrdnja:

- podnositelj zahtjeva već je bio izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi ili izravnim prijetnjama takvim proganjanjem ili nepravdom.

U tom slučaju nadležno tijelo mora dokazati da „ne postoje ozbiljni razlozi vjerovati da se takvo proganjanje ili ozbiljna nepravda neće ponoviti” ⁽⁵⁸⁾.

Iako je tijelo odlučivanja dužno dokazati da su ispunjeni uvjeti za primjenu prethodno navedenih koncepata, to tijelo i podnositelj zahtjeva i dalje moraju surađivati u prikupljanju i pružanju svih relevantnih dokaza koji će omogućiti procjenu tih uvjeta.

Ako podnositelj zahtjeva dolazi iz zemlje koja je određena kao sigurna zemlja podrijetla, pojedinačno razmatranje može započeti tako da se u prvi plan stavi obveza podnositelja zahtjeva da potkrijepi svoj zahtjev iznošenjem svih elemenata koji ukazuju na to da zemlja nije sigurna s obzirom na njegove posebne okolnosti ⁽⁵⁹⁾.

Te su situacije dodatno objašnjene u odjeljcima u nastavku.

⁽⁵⁵⁾ ESLJP, presuda od 23. ožujka 2016., [F.G./Švedska](#), br. 43611/11, ECLI:CE:ECHR:2016:0323JUD00436111, točka 127., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#). ESLJP, presuda od 27. listopada 2020., [M. A./Belgija](#), br. 19656/18, ECLI:CE:ECHR:2020:1027JUD001965618, točka 81., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#); ESLJP, presuda od 21. srpnja 2021., [E. H./Francuska](#), br. 39126/18, ECLI:CE:ECHR:2021:0722JUD003912618, točka 132., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽⁵⁶⁾ Vidjeti članak 18. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽⁵⁷⁾ [EASO-ov praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu](#), travanj 2018. EASO, [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#), svibanj 2021. [EASO-ov praktični vodič: isključenje](#), siječanj 2017.

⁽⁵⁸⁾ Članak 4. stavak 4. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

⁽⁵⁹⁾ Članci 36. i 37. preinačene Direktive o postupcima azila. Za dodatne informacije o tom pravilu o potkrepljivanju vidjeti EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Više od dokaza, potpuno izvješće), drugo izdanje, 2023.

i. Je li dostupna zaštita u zemlji podrijetla?

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Podnositelj zahtjeva mora potkrijepiti svoj zahtjev (da postoji rizik od proganjanja ili ozbiljne nepravde ako se vrati u zemlju podrijetla), ali teret dokazivanja suprotnoga, odnosno da mu je zaštita u zemlji podrijetla dostupna, leži na vama.

Kako biste potvrdili dostupnost zaštite u zemlji podrijetla, pri utvrđivanju materijalnih činjenica zahtjeva trebali biste utvrditi je li podnositelj zahtjeva pokušao zatražiti zaštitu od relevantnih tijela/subjekata; ako to nije učinio, zašto nije; od kojih je tijela/subjekata zatražio zaštitu; koji je bio ishod tog postupka te je li zaštita dostupna, učinkovita i trajna ⁽⁶⁰⁾.

ii. Primjenjuje li se mogućnost zaštite unutar zemlje?

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Ako je to predviđeno nacionalnim pravom, možete tvrditi da je podnositelju zahtjeva u dijelu zemlje podrijetla stvarno dostupna zaštita od proganjanja ili ozbiljne nepravde. U toj situaciji morate utvrditi područje i dokazati da postoji dio zemlje u koji podnositelj zahtjeva može sigurno i zakonito putovati i imati pristup do njega te je razumno očekivati da tamo može boraviti ⁽⁶¹⁾.

Kako biste potkrijepili takav nalaz, pri utvrđivanju materijalnih činjenica morate uzeti u obzir opće okolnosti koje prevladavaju u tom dijelu zemlje i razmotriti ih u odnosu na osobne okolnosti podnositelja zahtjeva. Pritom svakako prikupite odgovarajuće, precizne i aktualne informacije o zemlji podrijetla koje obuhvaćaju i opću situaciju u zemlji i situaciju u utvrđenoj regiji zaštite u toj zemlji iz relevantnih izvora, kao što su EUAA, UNHCR i međunarodne organizacije za ljudska prava.

Ako je država ili ako su službenici države počinitelji proganjanja ili ozbiljne nepravde, trebali biste pretpostaviti da podnositelju zahtjeva nije dostupna učinkovita zaštita unutar zemlje. Ako je podnositelj zahtjeva dijete bez pratnje, dostupnost odgovarajuće skrbi i skrbništva koji su u najboljem interesu djeteta bez pratnje trebali bi biti dio vaše istrage o tome je li zaštita stvarno dostupna. Dodatne informacije o mogućnosti zaštite unutar zemlje nalaze se u EUAA-ovu praktičnom vodiču o ovoj temi ⁽⁶²⁾.

iii. Primjenjuje li se isključenje iz međunarodne zaštite?

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

U postupku utvrđivanja materijalnih činjenica (prije pravnog razmatranja) možete utvrditi elemente koji bi mogli dovesti do isključenja podnositelja zahtjeva iz međunarodne zaštite. Ako smatrate da bi mu trebalo uskratiti zaštitu na temelju razloga za isključenje, morate potkrijepiti svoj zaključak ⁽⁶³⁾. Isključenje se mora temeljiti na jasnim i vjerodostojnim dokazima,

⁽⁶⁰⁾ Članak 7. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

⁽⁶¹⁾ Članak 8. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

⁽⁶²⁾ EASO, [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#), svibanj 2021.

⁽⁶³⁾ Članci 12. i 17. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

a podnositelju zahtjeva mora se omogućiti da ospori dokaze koji se koriste kako bi se potkrijepilo isključenje. Više informacija možete pronaći u EUAA-ovu praktičnom vodiču o isključenju ⁽⁶⁴⁾.

- iv. Je li podnositelj zahtjeva već bio izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi odnosno izravnim prijetnjama takvim proganjanjem ili nepravdom?

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Tijekom razmatranja možete utvrditi da je podnositelj zahtjeva potkrijepio činjenicu da je bio izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi odnosno izravnim prijetnjama takvim proganjanjem ili nepravdom u zemlji podrijetla. To bi bila ozbiljna naznaka osnovanog straha podnositelja zahtjeva od proganjanja ili stvarne opasnosti od ozbiljne nepravde, osim ako postoje ozbiljni razlozi vjerovati da se takvo proganjanje ili ozbiljna nepravda neće ponoviti ⁽⁶⁵⁾. Vaša je dužnost dokazati postoje li takvi ozbiljni razlozi.

- v. Dolazi li podnositelj zahtjeva iz sigurne zemlje podrijetla koja je tako određena u skladu s nacionalnim zakonodavstvom?

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Neke države članice u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom odredile su određene zemlje kao sigurne zemlje podrijetla. Pri određivanju sigurne zemlje podrijetla vaša su nacionalna tijela već su procijenila i zaključila da u predmetnoj zemlji općenito i dosljedno ne postoji opasnost od proganjanja ili ozbiljne nepravde te da je državna zaštita raspoloživa i dostupna. To bi se određivanje trebalo temeljiti na relevantnim, preciznim i aktualnim informacijama o zemlji podrijetla, stoga se vaša dužnost da ispitajte opću situaciju u zemlji podrijetla može smatrati ispunjenom. Slijedom toga, pojedinačno razmatranje zahtjeva može započeti usmjeravanjem na dužnost podnositelja zahtjeva da potkrijepi svoj zahtjev navođenjem elemenata koji upućuju na sljedeće:

- njegova zemlja podrijetla ne može se smatrati sigurnom u njegovim posebnim okolnostima

i/ili

- na temelju pojedinačnih elemenata učinkovita zaštita koja je općenito dostupna u njegovoj zemlji podrijetla nije dostupna ili nije učinkovita u njegovim posebnim okolnostima.

To je potrebno razmotriti u kontekstu pojedinačne procjene. Osim toga, razmatranje trebate temeljiti na informacijama o zemlji podrijetla koje su još aktualne, a ako to nije slučaj, trebali biste provesti eventualna dodatna istraživanja informacija o zemlji podrijetla koja su potrebna.

⁽⁶⁴⁾ [EASO-ov praktični vodič: isključenje](#), siječanj 2017.

⁽⁶⁵⁾ Članak 4. stavak 4. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

1.1.2. Prikupite dokaze relevantne za zahtjev

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Vaša je odgovornost istražiti i ispitati dostupne dokaze, potražiti dodatne dokaze (vidjeti odjeljak [1.1.1. \(b\) vi. „Pribavite relevantne informacije o zemlji podrijetla i druge dokaze”](#)) i, ako je potrebno, pozvati podnositelja zahtjeva da dostavi dodatne dokaze za koje se razumno očekuje da će biti dostavljeni.

Za donošenje kvalitetnih odluka ključno je pomoći podnositelju zahtjeva tako što ćete temeljito razmotriti sve dokaze koje je podnio i omogućiti mu da podnese sve relevantne dokaze.

Trebali biste razumjeti relevantnost svih dokaza koje je predočio podnositelj zahtjeva za sâm zahtjev. Dobra je praksa pitati podnositelja zahtjeva što želi dokazati predočenim dokazima.

Osim toga, u nekim situacijama možete smatrati potrebnim prikupiti dodatne informacije kako biste razjasnili sve relevantne činjenice predmeta.

Podnošenje dokaza nije obavezno. To znači da podnositelj zahtjeva može podnijeti bilo koju vrstu dokaza kako bi potkrijepio svoj zahtjev (npr. materijalne dokaze kao što su dokumenti ili predmeti bilo koje vrste odnosno nematerijalni dokazi, na primjer na temelju informacija dostupnih na internetu), koje biste trebali prihvatiti. Međutim, podnošenje dokaza koji mogu utjecati na dostojanstvo podnositelja zahtjeva ne bi trebalo zahtijevati ili prihvatiti (vidjeti odjeljak [1.1.2.\(n\) „Dokazi koji krše temeljna prava podnositelja zahtjeva”](#)).

Podnositelji zahtjeva dokaze u prilog svojem zahtjevu mogu predočiti pri podnošenju zahtjeva ili u bilo kojoj drugoj fazi postupka, među ostalim u razumnom roku nakon osobnog intervjua.

U tu je svrhu važno zabilježiti sve podnesene dokaze u spis podnositelja zahtjeva s datumom i vremenom podnošenja jer trenutak podnošenja dokaza može utjecati na procjenu dosljednosti.

Imajte na umu povjerljivost postupka

Imajte na umu da pri prikupljanju dokaza ne ugrozite podnositelja zahtjeva ili s njim povezane osobe. Morate poštovati načelo povjerljivosti ⁽⁶⁶⁾.

Uz vlastite izjave tijekom osobnog intervjua i/ili putem pisanog podneska podnositelji zahtjeva mogu dostaviti popratne dokaze u različitim oblicima. U nastavku ćete pronaći smjernice o najčešćim vrstama dokaza koji se mogu podnijeti ili prikupiti i o tome kako postupati sa svakim od njih.

(a) Usmene izjave

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

⁽⁶⁶⁾ Za više informacija vidjeti odjeljak „Vodeća načela, (e) Povjerljivost” i EASO-ov [Praktični vodič za nadležne službenike o upotrebi informacija o zemlji podrijetla pri razmatranju zahtjeva za azil](#), prosinac 2020.

Usmene izjave podnositelja zahtjeva ponekad su jedini dostupni dokazi u zahtjevu. Usmena izjava koju je podnositelj zahtjeva dao tijekom osobnog intervjua od ključne je važnosti, stoga je iznimno važno da razgovor vodite tako da od podnositelja zahtjeva dobijete kvalitetne, relevantne i pouzdane dokaze. Primjena odgovarajućih tehnika intervjuiranja, posebno ako su sugovornici djeca i ranjive osobe (uključujući osobe koje imaju loša iskustva u životu), nužna je kako bi se prikupile sve informacije koje podnositelj zahtjeva zna i kojih se može sjetiti.

Važno je da tijekom razgovora ostanete usmjereni na [osnovne elemente](#) zahtjeva, a ne na sporedne elemente. Ako naglašavate sporedne činjenice ili im posvećujete previše vremena, pogotovo na početku intervjua, mogli biste zbuniti podnositelja zahtjeva, koji bi mogao pogrešno shvatiti koje su važne osnovne činjenice koje treba iznijeti.

Povezana EUAA-ova publikacija

Smjernice o načinu prikupljanja kvalitetnih dokaza tijekom osobnog intervjua i načinu vođenja intervjua u čijem je središtu podnositelj zahtjeva mogu se pronaći u EASO-ovoj publikaciji [Praktični vodič: Osobni intervjui](#), prosinac 2014.

(b) Pisane izjave

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Ako su podnesene uz zahtjev, pisane izjave mogu vam pomoći u pripremi intervjua jer u njima mogu biti sadržane informacije o razlozima bijega, strahu i budućem riziku te o identitetu i osobnim okolnostima podnositelja zahtjeva. Pisane izjave mogu se prihvatiti i kao dodatni dokazi kojima se potkrepljuje zahtjev, čime se dopunjuju usmene izjave prikupljene tijekom intervjua. U iznimnim slučajevima one mogu biti i jedine dostupne izjave ako se intervju iz određenih razloga ne provede (vidjeti odjeljak „[Vodeća načela, \(d\) „Pravo podnositelja zahtjeva da ga se sasluša”](#)”).

Pisane izjave mogle bi biti posebno korisne ako su podnositelji zahtjeva pretrpjeli tešku traumu ili imaju psihički poremećaj ili invaliditet. Pisani oblik takvim podnositeljima zahtjeva može pružiti osjećaj sigurnosti i može im poslužiti kao okvir koji će slijediti tijekom osobnog intervjua, posebno u slučajevima u kojima bi njihovo pamćenje moglo biti nepouzdan.

Podnositelj zahtjeva pisane izjave može napisati spontano kao dopunu usmenima ili one mogu biti posljedica zahtjeva nadležnog tijela da podnositelj odgovori na opći ili posebni upitnik ili obrazac.

Iako su pisane izjave koristan dokaz, imajte na umu da na njihov sadržaj i specifičnost pojedinosti može utjecati kontekst u kojem su napisane. Scenariji u kojima bi okolnosti mogle utjecati na sadržaj pisane izjave uključuju, na primjer, izjave napisane neposredno nakon uhićenja zbog nezakonitog prelaska granice, izjave napisane u prisutnosti uniformiranih službenika graničnog nadzora ili policijskih službenika, izjave koje je napisala osoba koja je pod utjecajem krijumčara ljudi, trgovaca ljudima ili drugih članova zajednice. Obratite posebnu pozornost na takve okolnosti kad te izjave uspoređujete s drugim dostupnim dokazima (kao

što su izjave dane tijekom osobnog intervjua) i, ako je moguće, podnositelju zahtjeva omogućite da ih razjasni prije nego što utvrdite nedosljednosti.

(c) Prikupljanje dokumentacije o identitetu i ostalih dokumentarnih dokaza

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Dokumentarni dokazi mogli bi uključivati razne vrste osobnih isprava, putnih isprava, potvrda (o građanskom statusu, rođenju, bračnom statusu, državljanstvu itd.), uhidbenih naloga, sudskih odluka ili presuda, ispisanih e-poruka, pisama ili svjedočanstava političkih ili drugih skupina, članskih iskaznica, medijskih izvješća, slika, medicinske dokumentacije, novina itd. Ostali materijalni dokazi mogli bi uključivati odjeću, slike, USB-ove ili SIM kartice, telefone, amajlije ili druge predmete. Nematerijalni dokazi mogli bi se sastojati od internetskih stranica, kao što su poveznice na društvene mreže.

Kad prikupljate dokaze, mogli biste naići na brojne vrste dokaza, npr. koje je dostavio podnositelj zahtjeva, koje ste sami prikupili ili koji su vam na drugi način dostupni (jer ih je podnositelj zahtjeva podnio u drugom postupku ili su otkriveni posebnom istražnom mjerom).

Svi dokumenti koje podnositelj zahtjeva predoči kao dokaz u prilog svojem zahtjevu moraju se temeljito ispitati. Prije svega biste trebali razumjeti koji se dokumenti podnose i zašto su važni za zahtjev. Dobra je praksa pitati podnositelja zahtjeva što želi dokazati svakim dokumentom koji predoči.

Dokumenti ili drugi dokazi mogu se dostaviti kao izvornik ili kao preslika te mogu uključivati privatni materijal i službene dokumente.

Trebali biste osigurati dovoljno informacija o dokazima kako biste razumjeli njihov sadržaj, okolnosti u kojima je dokument izdan (kad je izdan, tko ga je izdao, u koju svrhu itd.) i način na koji je podnositelj zahtjeva pribavio dokaze. Što temeljitije pregledajte sve dokumente tijekom osobnog intervjua kako biste provjerili imate li dovoljno informacija za njihovu daljnju procjenu ili su vam potrebna dodatna pojašnjenja od podnositelja zahtjeva.

Primjerice, u putovnici biste trebali provjeriti ulazne/izlazne pečate, vize, dokaze o vraćanju u zemlju podrijetla itd. kako biste u kasnijoj fazi (u drugom koraku) mogli potvrditi i imigracijsku povijest podnositelja zahtjeva i njegovu priču za potrebe procjene dosljednosti. S druge strane, ako je podnositelj zahtjeva predočio dokumente za koje se ne očekuje da ih posjeduje, trebalo bi mu dati priliku da objasni kako ih je stekao.

Ako je to moguće, trebali biste se informirati i o općenito očekivanom sadržaju i obliku svakog predočenog dokumenta (npr. uhidbeni nalozi, sudski pozivi). Takve se informacije mogu dobiti iz relevantnih informacija o zemlji podrijetla ili posebnim postupkom provjere. Ako je to moguće, dokumente biste trebali provjeriti prije osobnog intervjua jer će podnositelj zahtjeva u tom slučaju imati priliku objasniti eventualne nalaze o nevjerođostnosti podnesenih dokaza. Provjera dokumenata može se obaviti nakon registracije zahtjeva ako su dostupni u tom trenutku.

Ovisno o nacionalnoj praksi i mogućnostima, provjeru (određenih kategorija) dokumenata može provesti specijalizirana jedinica ili tijelo. Za više informacija vidjeti Drugi korak, odjeljak [2.1. Procijenite dokazne dokumente i druge dokaze](#) i EUAA-ov praktični vodič o

registraciji ⁽⁶⁷⁾. Provjeru treba provesti uz poštovanje načela povjerljivosti (vidjeti prethodni odjeljak „[Vodeća načela, \(e\) Povjerljivost](#)”) ⁽⁶⁸⁾.

(d) Informacije o zemlji podrijetla

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Dostupnost kvalitetnih informacija o zemlji podrijetla ključna je za postupak donošenja odluka ⁽⁶⁹⁾. Morate biti sigurni da su dostupne informacije o zemlji podrijetla relevantne, precizne i aktualne te da dolaze iz raznih pouzdanih i neovisnih izvora. Trebale bi biti što konkretnije i ne bi trebale biti ograničene na opću situaciju u zemlji podrijetla. Budući da svaki izvor ima vlastitu perspektivu i fokus, trebali biste provjeriti različite vrste izvora kako biste dobili najsveobuhvatniju i najuravnoteženiju moguću sliku, među ostalim uzimajući u obzir informacije dobivene od EUAA-a, UNHCR-a i relevantnih organizacija za ljudska prava ⁽⁷⁰⁾. Informacije o zemlji podrijetla trebale bi biti objektivne i prikupljene nepristrano, što znači da bi se osoba koja ih prikuplja trebala suzdržati od razmatranja isključivo informacija o zemlji podrijetla koje idu u prilog samo negativnoj ili pozitivnoj procjeni ⁽⁷¹⁾.

Svi izvori koje upotrijebite u procjeni moraju se navesti u odluci kad god je to moguće.

Povezana EUAA-ova publikacija

EASO-ov [Praktični vodič za nadležne službenike o upotrebi informacija o zemlji podrijetla pri razmatranju zahtjeva za azil](#) iz prosinca 2020. pruža informacije o tome kako upotrebljavati informacije o zemlji podrijetla u različitim fazama razmatranja zahtjeva za međunarodnu zaštitu, uključujući procjenu dosljednosti. Osim detaljnijih informacija o tome kako upotrebljavati informacije o zemlji podrijetla u procjeni dosljednosti, vodič sadržava i informacije o tome što se smatra relevantnim i preciznim informacijama o zemlji podrijetla ili informacijama o zemlji podrijetla koje su aktualne i prikupljene iz različitih izvora.

(e) Spisi zahtjeva za azil članova obitelji

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Kako bi se mogla provesti pravilna procjena, uz potpuno poznavanje činjenica tijelo odlučivanja možda će trebati razmotriti povezane spise o azilu koje posjeduje. To može uključivati zahtjeve koji se odnose na identične činjenice ili okolnosti, kao što su spisi zahtjeva za azil članova obitelji, jer strahovi koje je izrazio podnositelj zahtjeva mogu biti usko povezani sa situacijom drugih članova obitelji ⁽⁷²⁾. Ponekad će se podnositelj zahtjeva pozvati na spis rođaka i predati elemente njegova spisa uz svoj zahtjev. Bez obzira na to, sa spisima članova

⁽⁶⁷⁾ [EASO-ov praktični vodič o registraciji: podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu](#), prosinac 2021.

⁽⁶⁸⁾ Članak 30. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽⁶⁹⁾ Članak 4. stavak 3. preinačene Direktive o kvalifikaciji i članak 10. stavak 3. točka (b) preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽⁷⁰⁾ Članak 10. stavak 3. točka (b) preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽⁷¹⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023.

⁽⁷²⁾ EASO-ov [Praktični vodič za nadležne službenike o upotrebi informacija o zemlji podrijetla pri razmatranju zahtjeva za azil](#), prosinac 2020.

obitelji trebalo bi postupati povjerljivo (vidjeti odjeljke [„Vodeća načela”](#), [„Povjerljivost”](#) i [„Pravo na privatni život i poštovanje ljudskog dostojanstva”](#)). Ovisno o nacionalnim odredbama i sadržaju informacija, za upotrebu takvih dokaza može biti potrebna suglasnost predmetnog člana obitelji.

U nekim slučajevima otkrivanje osjetljivih informacija iz drugih spisa može ozbiljno izložiti članove obitelji ili ugroziti njihovu sigurnost. To bi bio slučaj u situacijama koje se odnose na seksualno i rodno uvjetovano nasilje, zlostavljanje djece, zanemarivanje, nasilje i iskorištavanje, seksualnu orijentaciju, rodni identitet, rodno izražavanje ili spolna obilježja itd. U tim situacijama dokazi se ne smiju otkriti, stoga ćete morati istražiti ta pitanja i razjasniti moguće utvrđene nedosljednosti bez otkrivanja informacija.

(f) Informacije od drugih osoba / iskazi svjedoka

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Osim informacija koje pružaju kvalificirani stručnjaci u svojem području (vidjeti odjeljke [\(j\) „Analiza jezika, procjena ili indikacija”](#), [\(k\) „Medicinska, psihijatrijska i psihološka izvješća”](#) i [\(m\) „Izvješća drugih stručnjaka”](#)), iskaz mogu podnijeti i drugi pojedinci ili skupine ili se od njih može zatražiti da to učine, što može pomoći u procjeni dosljednosti iskaza ili osobnih okolnosti podnositelja zahtjeva. Takvi iskazi mogu doći iz raznih izvora, uključujući članove obitelji, partnere, škole, političke i vjerske skupine. U nekim su okolnostima posebno važni, kao što su izjave odraslih osoba u pratnji u ime maloljetnih podnositelja zahtjeva. Važne informacije mogu potjecati i iz iskaza djetetova imenovanog zastupnika, kao i učitelja, socijalnih radnika ili osoblja u centru za smještaj koji su u bliskom kontaktu s djetetom.

Kad prikupljate takve dokaze, posebnu pozornost trebali biste posvetiti mogućoj povjerljivosti iskaza.

(g) Informacije dostupne na društvenim mrežama

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Na društvenim mrežama mogu se prikupljati razne informacije. Podnositelji zahtjeva često se oslanjaju na informacije dostupne na društvenim mrežama kako bi potkrijepili svoj zahtjev, bilo da je riječ o općim informacijama (na primjer, članci na blogu ili svjedočanstva o općoj situaciji u zemlji podrijetla koji su povezani s činjenicama iz njihove tvrdnje) ili konkretnijim informacijama (na primjer, objave na platformama društvenih mreža, vlastite objave na internetu ili njihove javno dostupne slike snimljene tijekom događaja ili okolnosti itd.).

Tijelo odlučivanja također može prikupljati informacije koje su javno dostupne na društvenim mrežama te ih može upotrijebiti kao dokaze. One mogu biti od posebnog interesa ako o nekoj temi ili događaju nisu dostupni drugi izvori kako bi se nadoknadio nedostatak službenih informacija o zemlji podrijetla ili, na primjer, zato što se događaj odvio tek nedavno.

Informacije prikupljene na društvenim mrežama mogu potkrijepiti zahtjev, ali i otkriti netočne ili nepouz dane informacije. Međutim, zbog svoje posebne prirode donose višestruke izazove te

ih je potrebno pažljivo upotrebljavati i procjenjivati (vidjeti Drugi korak, odjeljak [2.1.4.\(c\)](#) „[Sadržaj prikupljen putem društvenih mreža](#)”) ⁽⁷³⁾.

(h) Dokazi drugih nacionalnih tijela odgovorne države članice

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Postoji mogućnost da druge državne službe imaju informacije koje mogu pomoći u utvrđivanju materijalnih činjenica zahtjeva. Na primjer, može biti primjerno zatražiti informacije

- kao što su:

podudaranja otisaka prstiju u Eurodacu. Informacije iz Eurodaca mogu se, primjerice, upotrijebiti za rekonstrukciju putovanja, nezakonitih ulazaka i boravka te prethodnih zahtjeva za azil podnositelja zahtjeva

- registracija braka
- policijska/kaznena/sudska evidencija
- informacije pružene u okviru zahtjeva za vizu, na primjer putem viznog informacijskog sustava. Evidencija viznog informacijskog sustava može rasvijetliti osobne i putne isprave koje podnositelj zahtjeva posjeduje
- informacije dostupne u šengenskom informacijskom sustavu

Primjerice, šengenski informacijski sustav može dati informacije o pitanjima javne sigurnosti povezanim s podnositeljem zahtjeva, povezanosti s kaznenim postupcima, upotrebom krivotvorenih dokumenata ili ranjivosti.

(i) Informacije drugih država članica

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

U nekim okolnostima može biti prikladno zatražiti informacije o podnositelju zahtjeva iz druge države članice u kojoj je osoba prethodno boravila ili zatražila zaštitu.

Moguće je zatražiti preslike dijelova spisa o azilu podnositelja zahtjeva čiji je zahtjev za međunarodnu zaštitu odbijen u drugoj državi članici ili pridruženoj zemlji ako Uredba (EU) br. 604/2013 ⁽⁷⁴⁾ više nije primjenjiva ili se ne primjenjuje na podnositelja zahtjeva. Te se informacije mogu upotrijebiti za razmatranje zahtjeva u zemlji azila jer mogu pružiti relevantan uvid u prethodne izjave podnositelja zahtjeva i dokaze koje je dostavio za potrebe prethodnog postupka.

Za sve zahtjeve za dobivanje preslika dijelova spisa o azilu iz druge zemlje može biti potreban pristanak podnositelja zahtjeva zbog povjerljivosti.

⁽⁷³⁾ EUAA, [Qualification for international protection \(Directive 2011/95/EU\) – Judicial analysis](#), drugo izdanje, 2023., odjeljak 1.10.3.4. „Sur place activities and use of social media” i Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), presuda od 20. siječnja 2022., XX (PJAK – sur place activities – Facebook) Iran CG [2022] UKUT 23 (IAC).

⁽⁷⁴⁾ [Uredba \(EU\) br. 604/2013](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljani treće zemlje ili osoba bez državljanstva (preinaka) (SL L 180, 29.6.2013.) (poznata i kao „Uredba Dublin III”).

Povezana EUAA-ova publikacija

Detaljne smjernice o zahtjevima za informacije upućenima drugim državama članicama nalaze se u EASO-ovoj publikaciji [Recommendations on Information Exchange between Dublin Units](#), prosinac 2021.

(j) Analiza jezika, procjena jezične sposobnosti ili indikacija jezika

[Sadržaj] [Kontrolni popis]

Ovisno o nacionalnoj praksi, možda imate pristup individualnoj procjeni jezične sposobnosti, indikacijama ili analizi jezika, što vam može dati određene (više ili manje formalne) predodžbe o vjerojatnom mjestu podrijetla ili etničkom profilu podnositelja zahtjeva. Analizom jezika ne otkriva se konkretna zemlja državljanstva podnositelja zahtjeva, već mjesto (ili jedno od mjesta) u kojem se podnositelj zahtjeva socijalizirao tako što je dulje boravio i komunicirao sa zajednicom. Imajte na umu da se jezik može sastojati od različitih dijalekata, ovisno o regiji podrijetla ili društvenom sloju govornika, te da se u jednom gradu može govoriti nekoliko jezika, među ostalim u dijelovima zajednica dijaspore. U određenim zemljama podrijetla dijalekt jezika može biti više povezan s etničkim podrijetlom ili pripadnosti klanu nego s mjestom podrijetla ili boravišta. Osim toga, govorni je jezik fluidan jer se vokabular i izgovor mogu mijenjati ovisno o kontekstu u kojem se nalazi podnositelj zahtjeva. Podnositelj zahtjeva koji ima navedeno državljanstvo možda neće moći govoriti ili će govoriti s poteškoćama na svojem nacionalnom jeziku ako je, na primjer, dugo živio u inozemstvu.

Postoji čitav niz mogućih jezičnih procjena koje se kreću od formalnih znanstvenih do neformalnih postupaka. Stoga se njihova pouzdanost može razlikovati ovisno o načinu izrade izvješća o analizi ili procjeni (npr. sastavljaju li ih jezični stručnjaci ili umjetna inteligencija, temelje li se na zvučnim zapisima govora podnositelja zahtjeva, kontrolnim popisima itd.).

Metode indikacije jezika moraju se jasno razlikovati od metoda analize jezika. Metode indikacije jezika manje su pouzdane od analize jezika i ne mogu se upotrebljavati kao dokaz na sudu, ali se mogu brže provesti kako bi se dobila početna indikacija ako navedeno mjesto podrijetla podnositelja zahtjeva ne odgovara jeziku koji govori. Nakon što se ta indikacija zabilježi, potrebno je daljnje razmatranje, bilo temeljitom jezičnom analizom ili intervjuom za provjeru zemlje državljanstva ili njihovom kombinacijom.

Važno je napomenuti da bi se procjene jezične sposobnosti ili indikacije jezika, uključujući kontrolne popise, trebale vrlo pažljivo upotrebljavati u procjeni dosljednosti.

(k) **Medicinska, psihijatrijska i psihološka vještačenja**

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Ovisno o konkretnom slučaju i osobnim okolnostima podnositelja zahtjeva, medicinski dokazi, uključujući psihijatrijske i psihološke, mogu biti vrlo korisni za procjenu jer mogu rasvijetliti različite aspekte zahtjeva.

- Mogu vam dati naznake o sposobnosti podnositelja zahtjeva da prikupi i/ili predoči dokaze, uključujući usmene i pisane izjave. Medicinski dokazi sami po sebi mogu utjecati na vaša očekivanja u pogledu sposobnosti podnositelja zahtjeva da potkrijepi svoj zahtjev, ali i na način na koji procjenjujete dosljednost njegovih izjava (o čimbenicima koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica vidjeti odjeljak [2.3.1. „Čimbenici koji se odnose na podnositelja zahtjeva”](#) u Drugom koraku).

Primjer utjecaja medicinskih dokaza na prikupljanje informacija

Podnositelj zahtjeva koji boluje od posttraumatskog stresnog poremećaja (PTSP) možda ne može poduzeti korake koji bi uobičajeno bili potrebni za prikupljanje dokaza koji su mu na raspolaganju.

- Mogu vam dati naznake o eventualnim posebnim postupovnim jamstvima koja je potrebno uspostaviti.
- Mogu se smatrati dokazima koji potkrepljuju materijalne činjenice o prethodnim događajima za koje podnositelj zahtjeva tvrdi da ih je proživio.

Primjer dokaza koji potkrepljuju prethodne događaje

Podnositelj zahtjeva predočio je liječničku potvrdu o ožiljcima koji se mogu uočiti na njegovu tijelu, a za koje kaže da su posljedica mučenja u njegovoj zemlji podrijetla.

- Mogu uputiti na naznake osobnih okolnosti koje mogu utjecati na procjenu rizika ili dodatno potkrijepiti te naznake.

Primjer dokaza koji potkrepljuju osobne okolnosti

Ovisno o nacionalnoj praksi, ako podnositelj zahtjeva dostavi liječničku potvrdu koja potvrđuje da živi s invaliditetom, ako se ta okolnost može smatrati utvrđenom i ovisno o konkretnom slučaju i težini invaliditeta, to se može smatrati otegotnom okolnošću. To se primjenjuje ako postoji situacija općeg nasilja u kontekstu unutarnjeg ili međunarodnog sukoba i može utjecati na procjenu rizika.

Stručno mišljenje može biti posebno korisno ako podnositelj zahtjeva, među ostalim, ima problema s psihičkim zdravljem, ako mu je dijagnosticiran psihički ili fizički poremećaj, kronična bolest ili invaliditet ili je doživio teške oblike nasilja, žrtva je mučenja ili trgovine ljudima.

Vaša je uloga prepoznati podnositelje zahtjeva s mogućim ranjivostima i posebnim potrebama, a ovisno o nacionalnoj praksi vaša uloga može biti i da ih uputite stručnjacima radi pojašnjenja njihova psihofizičkog stanja.

Podnositelji zahtjeva također mogu sami podnijeti bilo koju vrstu medicinskih dokaza. Pitanje će se stoga odnositi na dokaznu vrijednost dokaza (vidjeti Drugi korak, odjeljak [2.1.4. \(a\) „Medicinski i psihološki dokazi”](#)). Klinička evidencija ili liječnički recepti mogu biti korisni dokazi. Dokazi stručnjaka mogu se pribaviti u zemlji podrijetla podnositelja zahtjeva, tranzitnim zemljama ili zemlji prihvata.

Istanbulski protokol ⁽⁷⁵⁾

Istanbulski protokol skup je međunarodnih standarda na temelju kojih se vodi istraga žrtava mučenja i drugog okrutnog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja. Stručnjacima pomaže u dokumentiranju znakova mučenja ili drugog nečovječnog postupanja.

Medicinsko-pravne procjene koje se provode u skladu s Istanbulskim protokolom podržavaju dokumentiranje psihičkih i fizičkih znakova mučenja ili drugog nečovječnog postupanja, kao i dokumentiranje učinka takvog postupanja na osobu. Stoga se smatraju standardiziranom procjenom koja nadilazi fizičke znakove mogućeg lošeg postupanja.

Upućivanje na takve medicinsko-pravne procjene može biti posebno relevantno, primjerice, ako postoje naznake da podnositelj zahtjeva zbog preživljene traume ne može dati dosljedne izjave o svojim prethodnim iskustvima.

(I) Procjena dobi

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Procjena dobi postupak je kojim nadležna tijela žele procijeniti kronološku dob ili raspon dobi osobe kako bi se utvrdilo je li pojedinac dijete ili odrasla osoba ⁽⁷⁶⁾. Međutim, nijednom metodom procjene dobi ne može se nedvojbeno utvrditi dob osobe, a metode za procjenu dobi ne bi se trebale nepotrebno primjenjivati. Nadležno tijelo može zatražiti da se provede postupak procjene dobi podnositelja zahtjeva koji obuhvaća zdravstveni pregled, samo ako se pojave dobro utemeljene sumnje o njegovoj maloljetnoj ili odrasloj dobi. Ako se procjenom dobi ta sumnja ne otkloni, morate pretpostaviti da je podnositelj zahtjeva maloljetan ⁽⁷⁷⁾. Više informacija možete pronaći u EUAA-ovu praktičnom vodiču o toj temi ⁽⁷⁸⁾.

⁽⁷⁵⁾ Ured visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava, [Istanbulski protokol: Priručnik za učinkovito istraživanje i dokumentiranje mučenja i drugog okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja](#), Serija stručnog osposobljavanja br. 8/Rev.1, 2004.

⁽⁷⁶⁾ [EASO-ov praktični vodič za procjenu dobi – drugo izdanje](#), rujna 2018.

⁽⁷⁷⁾ Vidjeti članak 25. stavak 5. preinačene Direktive o postupcima azila.

⁽⁷⁸⁾ Za više informacija o dobi kao materijalnoj činjenici, dostupnim dokazima te širokom tumačenju prihvaćenih dokumenata i analizi dokaza vidjeti [EASO-ov praktični vodič za procjenu dobi – drugo izdanje](#), rujna 2018., str. 24., 45. i 47.

(m) Izvješća drugih stručnjaka

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Izvješća drugih stručnjaka također mogu biti dostupna. Na primjer, to mogu biti izvješća drugih stručnjaka sa specijaliziranim kompetencijama ili stručnjaka koji su u uobičajenom kontaktu s podnositeljem zahtjeva.

Podnositelj zahtjeva može podnijeti dokaze ili vi možete imati pristup, primjerice, izvješćima stručnjaka za zaštitu djece ili stručnjaka za seksualno i rodno uvjetovano nasilje. Dokazi drugih stručnjaka mogu uključivati izvješća i druge vrste informacija koje stručnjaci pružaju o određenim pitanjima, kao što su kulturna i vjerska pitanja ⁽⁷⁹⁾.

Izjave ili izvješća stručnjaka koji su u kontaktu s podnositeljima zahtjeva također mogu biti korisni za skretanje vaše pozornosti na neke aspekte, kao što su potencijalni zdravstveni problemi kojih biste trebali biti svjesni, ali (još) nemate medicinsko izvješće koje bi ih potvrdilo.

Socijalni radnici imaju informacije iz prve ruke o podnositelju zahtjeva i mogu izraziti zabrinutost za ponašanje ili druge aspekte života podnositelja zahtjeva u zemlji prihvata. Odgovarajući komunikacijski kanali i suradnja između tijela odlučivanja i drugih dionika, kao što su tijela za prihvata, službenicima za predmet mogu omogućiti da iskoriste informacije korisne za pravilnu provedbu procjene.

⁽⁷⁹⁾ Članak 10. stavak 3. točka (d) preinačene Direktive o postupcima azila.

(n) Dokazi koji krše temeljna prava podnositelja zahtjeva

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Budući da podnositelj zahtjeva može slobodno podnijeti dokaze kako bi potkrijepio svoj zahtjev, tijelo odlučivanja sve podnesene dokaze mora prihvatiti i procijeniti bez ograničenja, osim ako bi samo podnošenje dovelo do povrede temeljnih prava podnositelja zahtjeva. Prikupljanje i prihvaćanje dokaza trebalo bi biti u skladu s temeljnim pravima zajamčenima Europskom konvencijom o ljudskim pravima (EKLJP) i Poveljom EU-a o temeljnim pravima, kao što su pravo na poštovanje ljudskog dostojanstva (članak 1. EKLJP-a i članak 1. Povelje), pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života (članak 8. EKLJP-a i članak 7. Povelje) te opća i apsolutna zabrana mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja (članak 3. EKLJP-a i članci 3. i 4. Povelje EU-a).

Iako nadležno tijelo može zatražiti stručno vještačenje, „načini njegova provođenja moraju, među ostalim, biti u skladu s temeljnim pravima zajamčenima Poveljom” ⁽⁸⁰⁾.

Pri razmatranju i prihvaćanju dokaza tijelo odlučivanja trebalo bi uzeti u obzir koliko ozbiljno ti dokazi zadiru u pravo na privatnost i procijeniti može li se to zadiranje smatrati proporcionalnim u odnosu na korist koju bi moglo imati u procjeni činjenica konkretnog zahtjeva ⁽⁸¹⁾.

Tijelo koje vodi postupak dužno je procijeniti relevantnost dostavljenih dokaza za potkrepljivanje činjenica koje se razmatraju.

Konkretno, nadležna tijela ne smiju upotrebljavati ponižavajuće metode o seksualnim praksama podnositelja zahtjeva, dokaze o seksualnim aktivnostima i testove radi utvrđivanja seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, kako je pojasnio Sud Europske unije ⁽⁸²⁾.

Poštovanje tih temeljnih prava znači da tijelo odlučivanja ne smije prihvatiti, primjerice, videozapise intimnih odnosa podnositelja zahtjeva kako bi se potkrijepio zahtjev koji se temelji na seksualnoj orijentaciji. Prema mišljenju Suda EU-a „dopuštanje ili prihvaćanje takve vrste dokaza imalo bi poticajni učinak na druge tražitelje i u stvarnosti bi dovelo do toga da bi im se nametnulo podnošenje takvih dokaza” ⁽⁸³⁾. U mnogim se slučajevima takvi dokazi ne smatraju relevantnima ni za dokazivanje seksualne orijentacije.

⁽⁸⁰⁾ Presuda Suda EU-a od 25. siječnja 2018., [F/Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal](#), C-473/16, EU:C:2018:36, točka 48., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽⁸¹⁾ Presuda Suda EU-a od 25. siječnja 2018., [F/Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal](#), C-473/16, EU:C:2018:36, točka 55. i sljedeće, sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽⁸²⁾ Presuda Suda EU-a od 2. prosinca 2014., [A., B., C./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, točke od 59. do 66., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

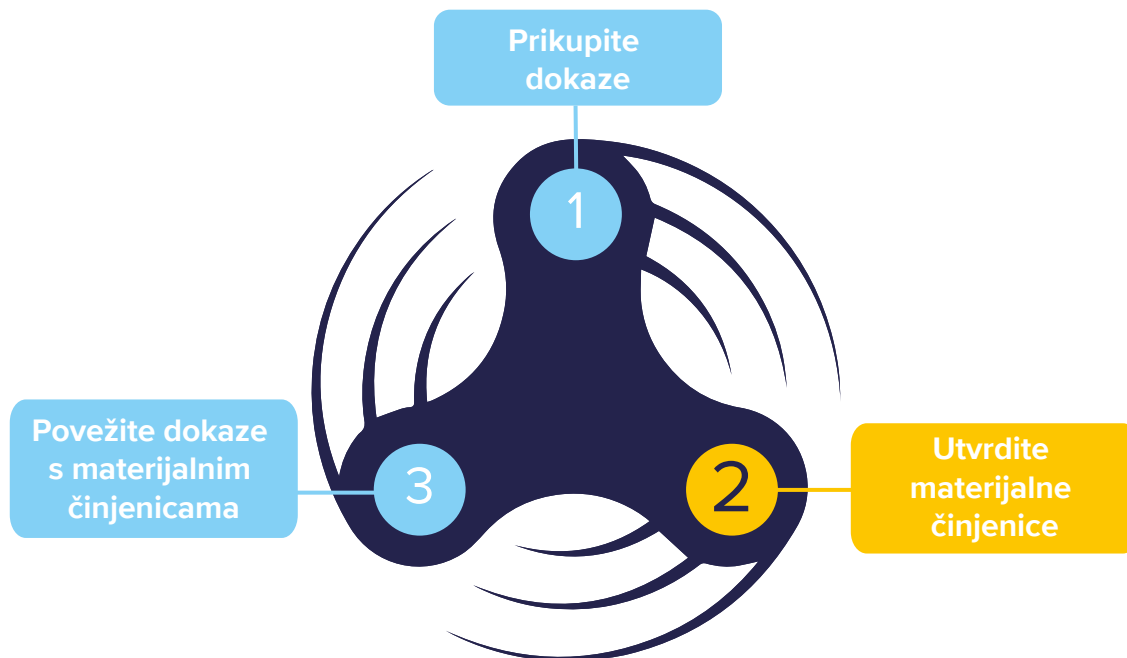
⁽⁸³⁾ Presuda Suda EU-a od 2. prosinca 2014., [A., B., C./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, točke od 59. do 66., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

1.2. Utvrdite i formulirajte materijalne činjenice

[Sadržaj] [Kontrolni popis]

Slika 5. Utvrdite materijalne činjenice

Što su materijalne činjenice?

Materijalne činjenice su (navodne) činjenice i okolnosti koje su povezane s jednim ili više sastavnih elemenata definicije izbjeglice ⁽⁸⁴⁾ ili osobe koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu ⁽⁸⁵⁾ te se nalaze u središtu zahtjeva.

Budući da su izravno povezane s kriterijima prihvatljivosti za međunarodnu zaštitu, pravilno utvrđivanje materijalnih činjenica ključno je za procjenu dosljednosti i procjenu rizika. Na temelju materijalnih činjenica određuje se opseg procjene, a one vam pomažu da strukturirate svoje obrazloženje. Pri razmatranju zahtjeva ispituju se samo dokazi povezani s utvrđenim materijalnim činjenicama.

Utvrdjivanje materijalnih činjenica kontinuirani je postupak. Počinje u fazi upoznavanja s predmetom, kad provjeravate informacije dostupne u registraciji i sve dodatne dokaze koje je podnositelj zahtjeva dostavio prije osobnog intervjua. Nastavlja se prikupljanjem izjava i svih drugih dokaza tijekom osobnog intervjua, a nove materijalne činjenice mogu se utvrditi i tijekom procjene dosljednosti i rizika.

⁽⁸⁴⁾ Članak 1.A stavak 2. [Konvencije o statusu izbjeglica](#) Opće skupštine Ujedinjenih naroda iz 1951., Ženeva, 28. srpnja 1951., Ujedinjeni narodi, Zbornik ugovora, sv. 189., str. 137. i [Protokol o statusu izbjeglica](#), 31. siječnja 1967., Ujedinjeni narodi, Zbornik ugovora, sv. 606., str. 267. (koji se u zakonodavstvu EU-a o azilu i dokumentima Suda EU-a nazivaju „Ženevska konvencija”); članak 2. točka (d) preinačene Direktive o kvalifikaciji.

⁽⁸⁵⁾ Članak 2. točka (f) i članak 15. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

1.2.1. Utvrdite materijalne činjenice

(a) Utvrdite materijalne činjenice na temelju kriterija prihvatljivosti

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Kako biste ispravno utvrdili materijalne činjenice, počnite od **kriterija prihvatljivosti** koji proizlaze iz pravnih definicija izbjeglice i osobe koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu.

Raščlanjivanje različitih sastavnica definicija „izbjeglice” i „osobe koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu”, tj. kriterija prihvatljivosti, omogućit će vam da točno utvrdite materijalne činjenice određenog zahtjeva.

Tablica 1. Kriteriji prihvatljivosti

Definicija izbjeglice	Definicija osobe koja ispunjava uvjete za supsidijarnu zaštitu
1. Državljanin zemlje izvan EU-a ili osoba bez državljanstva izvan svoje zemlje podrijetla ili prethodnog uobičajenog boravišta.	
2.a Osoba koja ima osnovani strah od proganjanja.	2.b Osoba koja bi na temelju utvrđenih razloga bila izložena stvarnoj opasnosti od ozbiljne nepravde ⁽⁸⁶⁾ .
3. Osoba, zbog svoje rase, vjere, državljanstva, političkog mišljenja, pripadnosti određenoj društvenoj skupini.	—
4. Osoba koja se ne može ili, zbog osnovanog straha ili rizika, ne želi staviti pod zaštitu svoje zemlje podrijetla ili se ne može ili, zbog takvog straha, ne želi vratiti u bivšu zemlju uobičajenog boravišta.	
5. Osoba na koju se ne primjenjuju odredbe o isključenju ⁽⁸⁷⁾ .	

Polazište je utvrđivanje činjenica povezanih s **državljanstvom (1.)** i identitetom podnositelja zahtjeva te svih relevantnih prethodnih i sadašnjih činjenica i s njima povezanih osobnih okolnosti koje potkrepljuju **strahove i rizike** podnositelja zahtjeva **nakon vraćanja (2.)**. Zatim razmotrite **razloge (3.)** koji su uzrokovali ili uzrokuju svaku činjenicu koja potkrepljuje strahove i rizike nakon vraćanja te zašto podnositelj zahtjeva ne može iskoristiti **zaštitu (4.)** u svojoj zemlji podrijetla. Te materijalne činjenice treba dopuniti svim mogućim činjenicama koje mogu upućivati na **isključenje (5.)**. Imajte na umu da će državljanstvo podnositelja zahtjeva također

⁽⁸⁶⁾ Članak 15. preinačene Direktive o kvalifikaciji: „Ozbiljnom se nepravdom smatraju:

(a) smrtna kazna ili smaknuće; ili

(b) mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje podnositelja zahtjeva u zemlji podrijetla; ili

(c) ozbiljna i individualna prijetnja životu ili osobi civila zbog općeg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba”.

⁽⁸⁷⁾ Odredbe o isključenju odnose se na članke 12. i 17. preinačene Direktive o kvalifikaciji. Za više informacija vidjeti [EASO-ov praktični vodič:isključenje](#), siječanj 2017.

biti odlučujuće u ispitivanju strahova ili rizika, posebno za dostupnost nacionalne zaštite. To znači da je državljanstvo ili njegovo nepostojanje automatski materijalna činjenica.

Na temelju kriterija prihvatljivosti utvrđuju se sljedeće skupine materijalnih činjenica:

1. jedno ili više državljanstava podnositelja zahtjeva ili apatridnost
2. činjenice koje potkrepljuju budući strah ili rizike nakon vraćanja
3. razlozi utvrđenih strahova ili rizika
4. dostupnost zaštite od uzroka straha ili rizika odnosno nepostojanje takve zaštite
5. činjenice povezane s mogućim isključenjem.

Trebali biste imati na umu da podnositelj zahtjeva ne mora nužno znati što je relevantno za razmatranje njegova zahtjeva. Stoga vam može iznijeti nekoliko strahova i problema koji su mu važni, ali nisu nužno relevantni za međunarodnu zaštitu. Kao službenik za predmet morate biti svjesni kriterija prihvatljivosti i na temelju njih utvrditi koji su aspekti zahtjeva relevantni te ih je stoga potrebno utvrditi kao materijalne činjenice.

U tablici u nastavku prikazana je veza između kriterija prihvatljivosti te činjenica i okolnosti te su navedena neka ključna pitanja kojima biste se mogli voditi pri utvrđivanju materijalnih činjenica u zahtjevu. Riječ je o okvirnim pitanjima za usmjeravanje, a predložena su kao pomoć pri utvrđivanju činjenica. Morat ćete ih nadopuniti detaljnim istraživačkim pitanjima kako biste utvrdili sve relevantne činjenice, ovisno o okolnostima slučaja. Budući da su okvirna, ta pitanja možda neće uvijek biti relevantna, a kad ih upotrebljavate kao smjernice za vođenje osobnog intervjua, trebali biste ih formulirati na odgovarajući način u svakom pojedinom predmetu ⁽⁸⁸⁾.

Tablica 2. Pitanja za usmjeravanje pri utvrđivanju materijalnih činjenica

Kriteriji prihvatljivosti	Materijalne činjenice povezane s kriterijima prihvatljivosti koje treba utvrditi	Pitanja za usmjeravanje za pomoć pri utvrđivanju materijalnih činjenica (neiscrpan popis)
1. Državljanin zemlje izvan EU-a ili osoba bez državljanstva izvan svoje zemlje podrijetla ili prethodnog uobičajenog boravišta	Činjenice povezane s državljanstvom podnositelja zahtjeva ili njegovim nepostojanjem	• Koje je državljanstvo ili zemlja prethodnog uobičajenog boravišta podnositelja zahtjeva? • Ima li podnositelj zahtjeva još koje državljanstvo ili ima li pravo na još koje državljanstvo? • Je li podnositelj zahtjeva u opasnosti od apatridnosti?

⁽⁸⁸⁾ Za dodatne smjernice o temama ili pitanjima koji mogu biti relevantni za određene profile vidjeti EUAA, [Practical Guide on Political Opinion](#), prosinac 2022.; EUAA, [Practical Guide – Interviewing Applicants with Religion-based Asylum Claims](#), studeni 2022.; EASO, [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#), svibanj 2021.; EASO, [Guidance on membership of a particular social group](#), ožujak 2020.; [EASO-ov praktični vodič: isključenje](#), siječanj 2017.

Kriteriji prihvatljivosti	Materijalne činjenice povezane s kriterijima prihvatljivosti koje treba utvrditi	Pitanja za usmjeravanje za pomoć pri utvrđivanju materijalnih činjenica (neiscrpan popis)
2. Osnovani strah od proganjanja ili stvarna opasnost od ozbiljne nepravde	Činjenice povezane s budućim strahovima ili rizicima nakon vraćanja i okolnosti koje im doprinose	• Što se podnositelju zahtjeva dogodilo u prošlosti, a moglo bi se smatrati (uključujući kumulativno) proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom? • Što se dogodilo obitelji/prijateljima podnositelja zahtjeva u sličnim okolnostima? • Koje prijašnje i trenutačne činjenice, situacije ili okolnosti izazivaju strah ili rizike? • Koje osobne okolnosti mogu utjecati na rizik od proganjanja ili nanošenja nepravde podnositelju zahtjeva? • Koji su subjekti odgovorni za prethodne probleme i/ili prijetnje, uključujući njihov status, razinu autoriteta i sposobnost?
3. Zbog rase, vjere, državljanstva, političkog mišljenja, pripadnosti određenoj društvenoj skupini	Činjenice povezane s razlozima zbog kojih se podnositelj zahtjeva boji prijetnji	• Zbog kojih se razloga podnositelj zahtjeva bojaio ili se i dalje boji da će biti ugrožen? • Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, koji su motivi počinitelja proganjanja? • Koji su razlozi navodnog nedostatka zaštite?
4. Ne može se ili se ne želi staviti pod zaštitu svoje zemlje podrijetla ili uobičajenog boravišta	Činjenice povezane s navedenim nedostatkom zaštite	• Tko su pružatelji zaštite i koja je njihova sposobnost osiguranja zaštite od problema? • Koju je vrstu zaštite (i u kojoj mjeri) dobio podnositelj zahtjeva? Ako nije, zašto mu nije ponuđena i koji čimbenici utječu na dostupnost zaštite? • Postoji li regija u zemlji podrijetla koja može ponuditi mogućnost zaštite unutar zemlje? ⁽⁸⁹⁾
5. Ne primjenjuju se odredbe o isključenju	Svi elementi povezani s isključenjem	• Postoje li naznake u profilu ili postupcima podnositelja zahtjeva koje upućuju na moguće isključenje?

Imajte na umu da utvrđivanje materijalnih činjenica ne podrazumijeva pravnu procjenu kao takvu. Utvrđivanje samo ukazuje na to koje su činjenice ili okolnosti relevantne za razmatranje zahtjeva i može potkrijepiti različite kriterije prihvatljivosti iz definicije međunarodne zaštite.

⁽⁸⁹⁾ Za više informacija o materijalnim činjenicama koje se mogu utvrditi u odnosu na mogućnost zaštite unutar zemlje vidjeti EASO, [Practical guide on the application of internal protection alternative](#), svibanj 2021.

(b) Materijalne činjenice koje se odnose na prethodne i sadašnje činjenice, situacije i okolnosti

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Materijalne činjenice najvjerojatnije uključuju prethodna **iskustva, događaje i incidente**, uglavnom u zemlji podrijetla, koji su se dogodili izravno podnositelju zahtjeva ili osobama koje su mu bliske, a cilj im je bio naštetiti podnositelju zahtjeva ili drugim osobama sličnog profila. Prethodni događaji mogu potkrijepiti strah ili rizik, uključujući razloge i nedostupnost zaštite, a mogu biti i osnova za isključenje iz međunarodne zaštite.

Dobra praksa

Pri istraživanju materijalnih činjenica povezanih s prethodnim činjenicama ili događajima tijekom osobnog intervjua ⁽⁹⁰⁾ možete se poslužiti pitanjima „što”, „tko”, „zašto”, „kad” i „gdje” kako biste prikupili sve potrebne informacije o svakoj materijalnoj činjenici. Na primjer, što se dogodilo i u kojim okolnostima? Gdje se to dogodilo? Kad se to dogodilo? Zašto se to dogodilo?

Na taj ćete način u fazi prikupljanja dokaza sigurno prikupiti sve potrebne informacije o svakoj materijalnoj činjenici. Stoga prije procjene dosljednosti i rizika možete provjeriti imate li dovoljno informacija za temeljito razmatranje.

Primjer utvrđivanja materijalnih činjenica: [slučaj aktivistkinje iz zemlje B](#)

Nekoliko incidenata koje je navela u svojoj priči materijalne su činjenice jer su joj nanesene radi zaustavljanja njezinih aktivnosti za koje se smatralo da su protivne interesima zemlje. Na primjer:

- ✓ U siječnju 2022., dok je podnositeljica zahtjeva bila odsutna, specijalne snage pretresle su njezinu kuću i ubile njezina bratića kako bi je prisilile da prestane sa svojim aktivnostima.
- ✓ Podnositeljica zahtjeva doživjela je prometnu nesreću nakon što je nepoznata osoba onesposobila kočnice automobila.

Sve te činjenice mogu potkrijepiti strah za njezin život i slobodu nakon vraćanja, stoga se smatraju materijalnim za zahtjev.

Imajte na umu da podnositelj zahtjeva strah zbog vraćanja može izraziti i na temelju **postojećih činjenica, aktivnosti, situacija ili (osobnih) okolnosti** koje nisu uzrokovale incidente u prošlosti, ali bi mogle dovesti do njih u budućnosti. To bi mogao biti slučaj ako je podnositelj zahtjeva prikrivao ili nije izražavao svoja uvjerenja, mišljenja, identitet ili karakteristike u zemlji podrijetla ili ako je pobjegao prije nego što mu se nešto dogodilo zato što je znao kako se postupa s drugim osobama u sličnoj situaciji. Ostali scenariji uključuju promjene uvjeta u zemlji podrijetla ili događaje koji su se dogodili nakon odlaska podnositelja zahtjeva iz zemlje podrijetla. ⁽⁹¹⁾ Za dodatne informacije o tome koji osobni čimbenici mogu biti relevantni, pogledajte [Odobrenje i odbijanje](#) iz 2014.

zahtjeva, kao i nove aktivnosti u kojima je podnositelj zahtjeva sudjelovao otkad je živio u zemlji azila (zahtjev koji se podnosi na licu mjesta).

(c) Materijalne činjenice povezane s poznatim rizicima na koje se nije pozvao podnositelj zahtjeva

[Sadržaj] [Kontrolni popis]

Materijalne činjenice mogu uključivati i činjenice i okolnosti koje podnositelj zahtjeva nije (izričito) iznio, ali se mogu utvrditi na temelju njegova profila i situacije u zemlji podrijetla.

Podnositelji zahtjeva možda neće htjeti otkriti informacije, među ostalim, zbog straha, srama, nesvjesnosti, normalizacije ili prihvatanja zlostavljanja ili diskriminacije ⁽⁹¹⁾. Osim toga, možda jednostavno nisu svjesni rizika ili ne shvaćaju da bi rizik mogao biti relevantan u kontekstu zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Ako su upravi za azil poznati takvi potencijalni rizici, u skladu sa svojom obvezom suradnje (vidjeti odjeljak [1.1.1.\(b\)vi. „Pribavite relevantne informacije o zemlji podrijetla i druge dokaze ”](#)) i relevantnom sudskom praksom ⁽⁹²⁾ morate utvrditi osnovne materijalne činjenice i istražiti ih s podnositeljem zahtjeva.

Primjer utvrđivanja materijalnih činjenica: [slučaj djevojke iz zemlje C](#)

U ovom slučaju znate da podnositeljica zahtjeva ima 19 godina i dolazi iz zemlje u kojoj je, prema informacijama o zemlji podrijetla, stopa sakaćenja ženskih spolnih organa jedna od najviših u svijetu, raširena je u cijeloj zemlji te pogađa i djevojčice i mlade odrasle žene. Iako podnositeljica zahtjeva nije izrazila bojazan da će biti izložena sakaćenju ženskih spolnih organa, svejedno ćete morati pažljivo istražiti taj problem tijekom intervjua kako biste utvrdili postoje li elementi koji bi mogli dovesti do tog rizika.

Pri daljnjem istraživanju teme tijekom intervjua podnositeljica zahtjeva objašnjava da nije žrtva sakaćenja ženskih spolnih organa jer su se njezini roditelji tomu uvijek protivili kad je ostatak obitelji tražio da se „obrezivanje“ provede. Njezine sestre također nisu žrtve sakaćenja ženskih spolnih organa. Međutim, njezina ih je teta, koja je nakon smrti njihovih roditelja preuzela odgovornost za njezine sestre u zemlji C, prije dva tjedna obavijestila da se njihovo „obrezivanje“ planira održati sljedeći tjedan, zajedno s nekoliko djevojčica iz drugih obitelji. Podnositeljica zahtjeva boji se za njih i smatra da bi to moglo biti vrlo bolno, ali da se u vezi s tim ne može ništa učiniti. Njezina teta tvrdi da bi u suprotnom obitelj bila osramoćena i ne bi mogla pronaći suprugu njezinim sestrama.

Na temelju tih novih elemenata formulirat ćete relevantne materijalne činjenice na kojima se temelji budući rizik od sakaćenja ženskih spolnih organa.

Materijalna činjenica: teta podnositeljice zahtjeva, koja je nakon smrti njihovih roditelja odgovorna za podnositeljicu zahtjeva te njezinu braću i sestre, organizirala je „obrezivanje“ njezinih sestara.

⁽⁹¹⁾ Presuda Suda EU-a od 2. prosinca 2014., [A., B., C./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, točke od 69. do 71., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽⁹²⁾ ESLJP, presuda od 23. ožujka 2016., [F.G./Švedska](#), br. 43611/11, ECLI:CE:ECHR:2016:0323JUD00436111, točka 127., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

(d) Razmotrite osobne okolnosti podnositelja zahtjeva u vezi s materijalnim činjenicama

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Pri utvrđivanju materijalnih činjenica morate na odgovarajući način uzeti u obzir osobne okolnosti podnositelja zahtjeva. Ako one same po sebi nisu materijalne činjenice, ali mogu utjecati na rizik nakon vraćanja, moraju se utvrditi i izričito formulirati kao materijalne činjenice kako bi se ukazalo na njihovu relevantnost. Osim toga, u mjeri u kojoj je to moguće morat ćete prikupiti dokaze o osobnim okolnostima i procijeniti njihovu dosljednost prije nego što ste u mogućnosti procijeniti rizik prihvaćene materijalne činjenice u cjelini.

Primjer utvrđivanja materijalnih činjenica: [slučaj mladića iz zemlje A](#)

Mladić ima 18 godina, dolazi iz sela X i član je klana Y. Ima ograničeno obrazovanje i sin je poljoprivrednika.

Te osobne okolnosti povezane s njegovom obitelji, obrazovanjem, društvenim podrijetlom i životnim okruženjem nisu izravno povezane s njegovim strahom jer same po sebi nisu razlog zbog kojeg se od njega tražilo da se pridruži terorističkoj skupini. Međutim, zbog njih je mogao (i može) postati lakša meta za terorističku skupinu jer bi mogle utjecati na njegovu sposobnost da se odupre zahtjevima. Kako bi ih se na odgovarajući način uzelo u obzir u procjeni rizika, osobne okolnosti podnositelja zahtjeva moraju dopuniti relevantne materijalne činjenice i moraju biti dio njihove formulacije.

Materijalna činjenica: od podnositelja zahtjeva, osamnaestogodišnjeg sina poljoprivrednika s niskom razinom obrazovanja i niskim društvenim položajem, koji potječe iz malog sela na području X i član je klana Y, više se puta tražilo da se pridruži terorističkoj skupini.

Također je važno imati na umu da osobne okolnosti mogu utjecati i na sposobnost podnositelja zahtjeva da potkrijepi svoj zahtjev ili mogu djelovati kao čimbenici koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica u procjeni dosljednosti. Te okolnosti ne smiju biti formulirane kao materijalne činjenice (ili njihov dio) koje podliježu procjeni dosljednosti. Međutim, potrebno ih je utvrditi i zabilježiti jer se moraju uzeti u obzir u intervjuu, ali i u procjeni dosljednosti (vidjeti odjeljak [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#)).

Primjer razmatranja osobnih okolnosti: [slučaj mladića iz zemlje A](#)

Traumatična iskustva koja je podnositelj zahtjeva doživio tijekom putovanja u Europu nisu od materijalnog značaja za zahtjev. Međutim, trauma može utjecati na pamćenje, kognitivne sposobnosti i emocionalne reakcije podnositelja zahtjeva, a posljedično i na njegovu sposobnost da iznese i potkrijepi svoju tvrdnju tijekom osobnog intervjua. Stoga pri primjeni kriterija dosljednosti treba razumjeti i na odgovarajući način uzeti u obzir te okolnosti. Psihosocijalno izvješće koje je dostavio podnositelj zahtjeva može biti koristan popratni materijal.

Te osobne okolnosti također mogu biti predmet „procjene ranjivosti” (koja se ne obrađuje u ovom vodiču). To se posebno odnosi na slučajeve u kojima nisu dostupna medicinska ili psihosocijalna izvješća ili drugi korisni dokazi koji bi pomogli u utvrđivanju tih okolnosti ili u kojima je potrebno specijaliziranije znanje ⁽⁹³⁾.

(e) Izuzmite nematerijalne činjenice

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

U prethodnim odjeljcima objašnjeno je kako činjenice koje nisu povezane s kriterijima prihvatljivosti nisu materijalne činjenice. Ako činjenice i okolnosti koje se pojave kao dio zahtjeva nisu materijalne, ne smijete ih formulirati i dalje razmatrati u svojoj procjeni dosljednosti i rizika. Drugim riječima, to znači da pitanje jesu li takve činjenice vjerodostojne nije relevantno za procjenu zahtjeva.

Primjer događaja koji nisu utvrđeni kao materijalne činjenice: [slučaj mladića iz zemlje A](#)

Mladić je spomenuo da je njegova obitelj posjedovala mali komad zemlje, ali nakon spora oko nasljeđivanja njegov je ujak uzeo tu zemlju. Taj je događaj možda bio iznimno važan za podnositelja zahtjeva, ali nakon što ste ga istražili tijekom intervjua, shvatili ste da nije imao daljnje posljedice za podnositelja zahtjeva i njegovu obitelj, nije u središtu zahtjeva i nije utvrđen nijedan element koji bi ga mogao povezati s bilo kojim kriterijem prihvatljivosti. Stoga ga nećete utvrditi i formulirati kao materijalnu činjenicu jer ga nećete morati uzeti u obzir u daljnjoj procjeni zahtjeva. To ujedno znači da je njegova dosljednost nevažna za vašu ocjenu zahtjeva.

U nekim slučajevima, osim specifičnih aspekata zahtjeva, nikakvu vezu s kriterijima prihvatljivosti nemaju ni općenite izjave podnositelja zahtjeva te s obzirom na njegov profil i dostupne informacije o zemlji podrijetla ne postoje dodatne naznake mogućeg budućeg rizika. U tom slučaju, ako se profil i zahtjev pravilno istražuje u osobnom intervjuu, a drugi se razlozi za zabrinutost ne pojave, ne smiju se formulirati materijalne činjenice povezane sa strahom ili rizikom od ozbiljne nepravde. Bez obzira na to, u odluci biste svejedno trebali navesti koje su činjenice koje čine zahtjev i zašto se takve činjenice ne smatraju materijalnim.

Ne dovodeći u pitanje prethodno navedeno, trebali biste paziti da utvrđivanje materijalnih činjenica ne razmatrate u preuskom opsegu. Naime, budući da se prikuplja više elemenata, može se pojaviti više elemenata koji su „materijalni”. Na primjer, ako podnositelj zahtjeva tvrdi da je napustio svoju zemlju jer nije imao sredstava za život, trebali biste istražiti i razjasniti razloge za to u osobnom intervjuu. Ako to ne obuhvatite intervjuom, možda će vam promaknuti, na primjer, da podnositelj zahtjeva zbog svojeg etničkog podrijetla nema mogućnosti za zaposlenje ili pristup zdravstvenoj zaštiti i smještaju. Njegovo etničko podrijetlo u tom bi slučaju bilo materijalna činjenica jer je razlog diskriminacije kojoj podnositelj zahtjeva podliježe i povezano je s kriterijima prihvatljivosti. Slično tomu, očiti zemljišni spor može biti uzrok krvne osvete koja bi, ovisno o slučaju, mogla dovesti do potrebe za međunarodnom zaštitom. Stoga je važno da, kad podnositelj zahtjeva iznese činjenice i okolnosti koje očito nisu materijalne, istražite zašto je smatrao da su relevantne za njegov zahtjev.

⁽⁹³⁾ Za više informacija i smjernica o procjeni ranjivosti vidjeti EASO-ov [Alat za utvrđivanje posebnih potreba](#), 2016.

Imajte na umu da se opće činjenice ne utvrđuju kao materijalne

Opće činjenice koje se odnose na situaciju u zemlji podrijetla, koje su poznate na temelju istraženih informacija o zemlji podrijetla (podložno metodologiji istraživanja takvih informacija), mogu biti ključne za procjenu rizika i/ili pravnu procjenu, ali ne podliježu procjeni dosljednosti kako je opisano u ovom vodiču. Stoga ih ne bi trebalo utvrđivati kao materijalne činjenice.

1.2.2. Formulirajte jasne, sveobuhvatne, konkretne materijalne činjenice

Nakon što se utvrde, važno je ispravno formulirati materijalne činjenice kako bi mogle biti temelj za kvalitetnu procjenu dosljednosti.

Sljedeća pravila pomoći će vam da ispravno formulirate materijalne činjenice koje će podlijezati procjeni dosljednosti.

Sagledajte samo prošlost i sadašnjost

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Materijalne činjenice uključuju samo činjenice, okolnosti i situacije koje su se dogodile u prošlosti ili postoje u sadašnjosti. Ono što bi se moglo dogoditi u budućnosti ne treba biti formulirano kao materijalna činjenica jer se ne može procijeniti dosljednost nečega što se još nije dogodilo. Mogući budući događaji i rizici formulirati će se i procijeniti u kasnijoj fazi, tj. fazi procjene rizika.

Primjer formuliranja prethodnih i sadašnjih događaja kao materijalnih činjenica: [slučaj mladića iz zemlje A.](#)

Pogrešna formulacija budućeg rizika kao materijalne činjenice:

- ✗ Podnositelj zahtjeva ne može se vratiti kući jer će se morati pridružiti terorističkoj skupini ili će snositi posljedice ako to odbije učiniti.

Ispravna formulacija materijalnih činjenica povezanih s tim rizikom:

- ✓ Od podnositelja zahtjeva u više se navrata tražilo da se pridruži terorističkoj skupini.
- ✓ Teroristička skupina izolirala je druge dječake i mladiće iz njegova sela kako bi ih prisilno regrutirala.

Pridržavajte se izjava podnositelja zahtjeva

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Izjave podnositelja zahtjeva vaša su početna točka u formuliranju materijalnih činjenica. To će vam pomoći da podnositelja zahtjeva ili njegovu perspektivu učinite predmetom materijalne činjenice. Način na koji ih formulirate trebao bi odražavati način na koji vam ih je podnositelj zahtjeva predstavio. Materijalne činjenice trebali biste opisati u materijalnom smislu, pridržavajući se situacije koju je opisao podnositelj zahtjeva. Trebali biste izbjegavati opće izjave koje ne odražavaju perspektivu, situaciju ili neposredno okruženje podnositelja zahtjeva.

Primjer formuliranja materijalnih činjenica u skladu s izjavama podnositelja zahtjeva: [slučaj aktivistkinje iz zemlje B](#)

Općenitu formulaciju materijalnih činjenica trebalo bi zamijeniti formulacijom koja je u skladu s izjavama podnositeljice zahtjeva.

- ✗ Nepoznate osobe primjenjuju taktike zastrašivanja.
- ✓ Muškarci u kapuljačama prijetili su podnositeljici zahtjeva da će je silovati i ubiti ako ne odustane od svojih aktivnosti.

Navedite sve relevantne pojedinosti.

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Pri formuliranju materijalne činjenice svakako biste trebali navesti sve relevantne pojedinosti koje su s njom povezane. Važno je obratiti pozornost na sve pojedinačne elemente koji mogu povećati rizik od proganjanja ili ozbiljne nepravde, posebno ako se bez njih možda ne bi dosegnuo prag za proganjanje ili ozbiljnu nepravdu. Ako postoje, takvi elementi trebali bi biti izričito uključeni u formulaciju materijalne činjenice.

Primjer formuliranja potpunih materijalnih činjenica: [slučaj djevojke iz zemlje C](#)

Primjer nepotpune i potpune formulacije materijalne činjenice:

- ✗ Podnositeljica zahtjeva samohrana je majka.
- ✓ Podnositeljica zahtjeva mlada je samohrana majka, siroče je, a u svojoj zemlji podrijetla živi pod nadzorom svojeg tradicionalističkog ujaka.

Izbjegavajte osobna tumačenja ili zaključke

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Materijalne činjenice moraju se navoditi kao činjenice, bez obzira na njihovu prirodu. Pri njihovoj formulaciji trebali biste izbjegavati tumačenje elemenata ili donošenje zaključaka o dosljednosti. To će biti predmet procjene dosljednosti, koja je sljedeći korak nakon što se utvrde i formuliraju sve materijalne činjenice te nakon što se svi dokazi prikupe i povežu s materijalnim činjenicama.

Primjer izbjegavanja subjektivnih formulacija materijalnih činjenica: [slučaj aktivistkinje iz zemlje B](#)

Subjektivnu formulaciju materijalne činjenice trebalo bi zamijeniti formulacijom koja je u skladu s izjavama podnositeljice zahtjeva.

- ✗ Prema optužnici sumnjive pouzdanosti podnositeljica zahtjeva optužena je za „opiranje uhićenju” i „poticanje na nasilje u javnosti” te će uskoro protiv nje početi postupak na vojnom sudu.
- ✓ Podnositeljica zahtjeva optužena je za „opiranje uhićenju” i „poticanje na nasilje u javnosti” te joj je uručena optužnica u kojoj je naveden datum suđenja na vojnom sudu.

Izbjegavajte pravna pitanja

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

U ovoj fazi trebali biste izbjegavati uključivanje pravnih pitanja u oblikovanje materijalnih činjenica. Na njih će se odgovoriti tijekom pravne analize.

Primjer izbjegavanja pravnih formulacija u materijalnim činjenicama: [slučaj aktivistkinje iz zemlje B](#)

Formulaciju kojom se prejudicira pravna analiza trebalo bi zamijeniti formulacijom koja je u skladu s činjenicama koje je iznijela podnositeljica zahtjeva, u ovom slučaju navođenjem povezanih incidenata.

- ✗ Državna tijela proganjala su podnositeljicu zahtjeva nizom pretraga njezine kuće.
- ✓ U siječnju 2022., dok je podnositeljica zahtjeva bila odsutna, specijalne snage pretresle su njezinu kuću i ubile njezina bratća kako bi je prisilile da prestane sa svojim aktivnostima.

1.2.3. Svaku materijalnu činjenicu formulirajte na temelju jasno definiranih činjenica, događaja ili situacija

[Sadržaj] [Kontrolni popis]

Materijalne činjenice trebalo bi formulirati na temelju jasno definiranih činjenica, događaja, situacija ili okolnosti. Stoga je bolje da činjenice odvojite i formulirate kao pojedinačne materijalne činjenice kako biste njihovu dosljednost procijenili pojedinačno jer će vam to poslužiti kao odgovarajuća osnova za procjenu rizika. Pogrešno formuliranje više činjenica ili situacija koje bi trebalo neovisno procijeniti kao jednu materijalnu činjenicu može vam otežati procjenu dosljednosti i rizika te bi vas moglo navesti na netočne zaključke. Drugim riječima, različite prijetnje ili incidente, čak i ako su međusobno povezani, trebalo bi formulirati kao zasebne materijalne činjenice ako su se odvijali dulje vremensko razdoblje ili uključuju različite osobe odnosno ako se temelje na različitim razlozima ili su se pojavili neovisno.

Primjer formuliranja specifičnih materijalnih činjenica: [slučaj aktivistkinje iz zemlje B](#)

Podnositeljica zahtjeva navela je da su u pokušaju da je se prisili na prestanak aktivnosti provedene tri nezakonite pretrage njezine kuće. Tri incidenta dogodila su se u različitim trenutcima u dvogodišnjem razdoblju (2022. i 2023.), a uključivala su razne vrste zlostavljanja počinjenih protiv različitih osoba. Iako su počinitelji i svrha pretraga bili isti, riječ je o zasebnim incidentima koji su se dogodili neovisno. Formuliranje tih različitih činjenica kao jedne široke materijalne činjenice može dovesti do pogrešnog prihvatanja ili odbijanja svih triju incidenata u cjelini.

- ✗ Specijalne snage od 2022. do 2023. provele su nekoliko pretraga u kući podnositeljice zahtjeva i članova njezine obitelji.
- ✓ U siječnju 2022., dok je podnositeljica zahtjeva bila odsutna, specijalne snage pretresle su njezinu kuću i ubile njezina bratića kako bi je prisilile da prestane sa svojim aktivnostima.
- ✓ U ožujku 2023. specijalne snage pretresle su kuću podnositeljice zahtjeva kako bi je natjerale da prestane sa svojim aktivnostima, pri čemu je nekoliko rođaka zlostavljano, a rođakinje su bile prisiljene skinuti odjeću.
- ✓ U lipnju 2023. specijalne snage pretresle su kuću sestre podnositeljice zahtjeva kako bi podnositeljicu natjerale da prestane s aktivnostima, a dva njezina nećaka bila su pritvorena.

Ne dovodeći u pitanje prethodno navedeno opće pravilo, ponekad su materijalne činjenice toliko usko povezane da njihovu dosljednost možete procijeniti zajedno radi učinkovitije procjene sveukupne dosljednosti. To može biti slučaj kad se u istom vremenskom razdoblju dogodi mnogo sličnih manjih incidenata, posebno ako su subjekti, metode, razlozi, ciljevi i/ili posljedice isti.

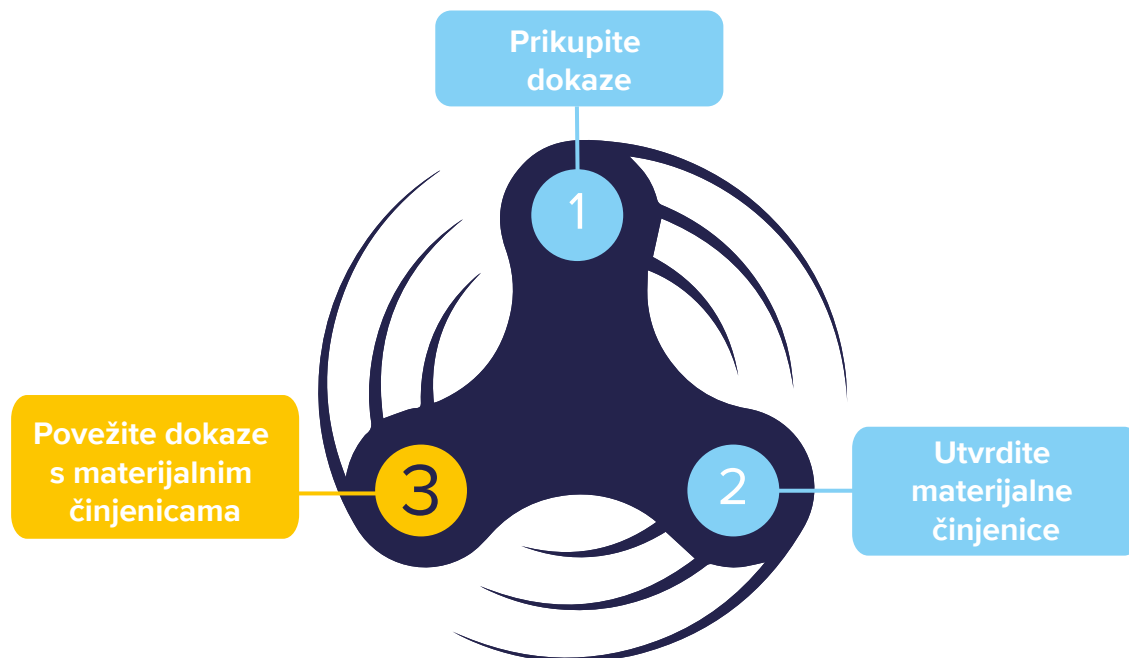
Međutim, imajte na umu da bi se materijalne činjenice trebale kombinirati restriktivno i samo ako je jasno da zasebna procjena činjenica neće dovesti do drukčijeg rezultata.

1.3. Povežite relevantne dokaze s materijalnim činjenicama

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

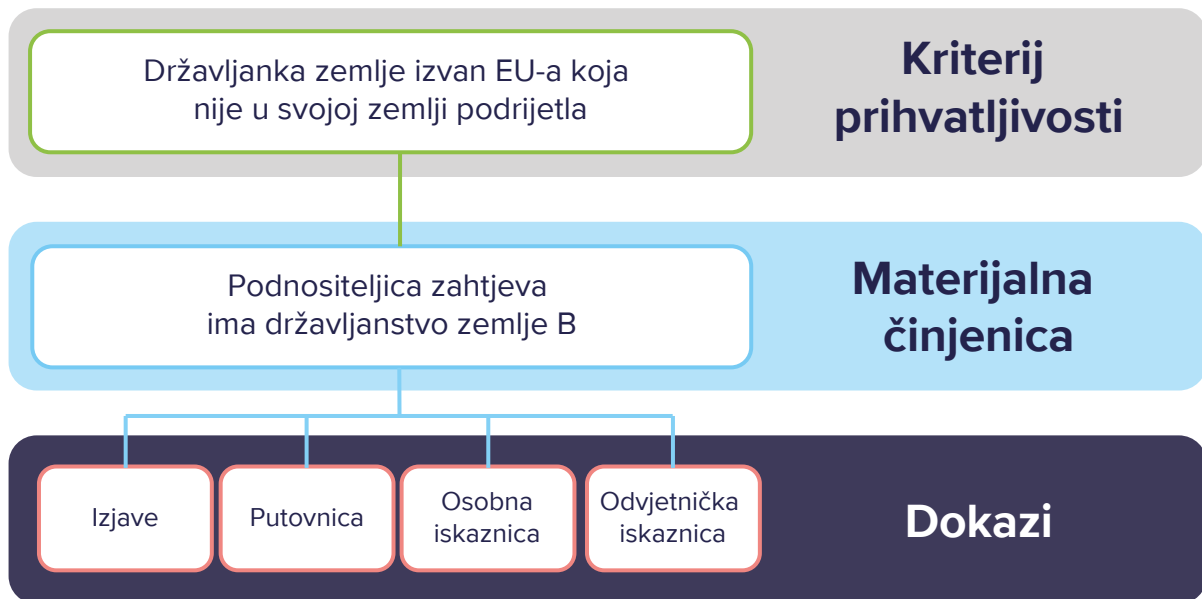
Slika 6.: Povezivanje dokaza s materijalnim činjenicama

Nakon što prikupite sve dostupne dokaze i utvrdite materijalne činjenice, postupak procjene dokaza nastavlja se povezivanjem dostupnih dokaza sa svakom materijalnom činjenicom.

Utvrđivanjem materijalnih činjenica određuje se koje činjenice i okolnosti zahtjeva treba procijeniti u pogledu dosljednosti te ih stoga treba potkrijepiti dokazima. Kao što materijalna činjenica mora biti povezana s jednim ili više kriterija prihvatljivosti, svi relevantni dokazi moraju biti povezani s jednom ili više materijalnih činjenica.

Slika 7. Povezivanje svakog dokaza s jednom materijalnom činjenicom – primjer koji se temelji na slučaju aktivistkinje iz zemlje B

Pri povezivanju dokaza sa svakom materijalnom činjenicom morate razmotriti sve dostupne dokaze i propisno uzeti u obzir dokaze koje podnositelj zahtjeva smatra važnima za svoj slučaj. U mnogim slučajevima određene vrste dokaza mogu biti povezane s više materijalnih činjenica. Dokazi mogu izravno potkrijepiti bit materijalne činjenice ili okolnosti koje mogu utjecati na, primjerice, rizik ili dostupnost zaštite. Dokazi mogu potkrijepiti ili opovrgnuti materijalnu činjenicu.

Nadalje, ako ste u postupku povezivanja dokaza s materijalnim činjenicama, trebali biste razmotriti i dokaze koji nedostaju. Možda će vam biti potrebno više pojedinosti od podnositelja zahtjeva, možda neće biti dostupne informacije o zemlji podrijetla o određenom događaju ili možda incident ili događaj neće biti dokumentiran. U nekim slučajevima može biti potrebna daljnja istraga, na primjer u obliku dodatnog intervjua. Ako dokazi nisu dostupni ili se ne mogu pružiti, razmotrite tu činjenicu u procjeni dosljednosti, koja je sljedeći korak procjene dokaza. U ovoj fazi nemojte donositi zaključke o dosljednosti ili prihvaćanju dokaza. U odjeljku [2. „Drugi korak: procjena dosljednosti”](#) ovog vodiča detaljno se opisuje kako u procjenu možete uključiti dokaze koji nedostaju.

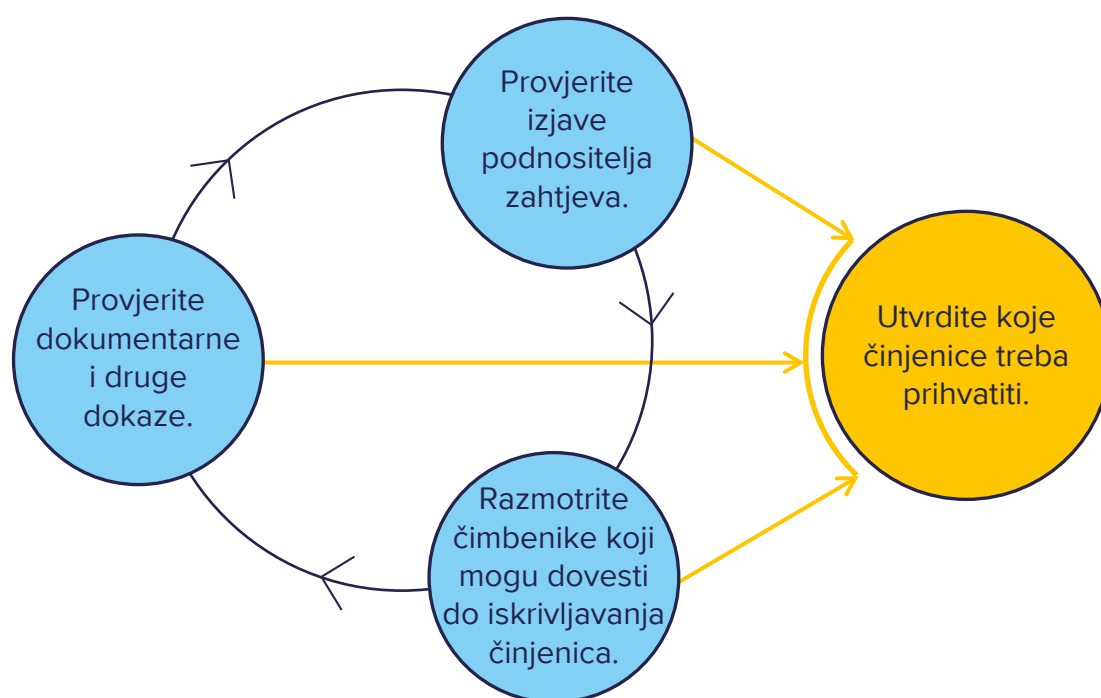
2. Drugi korak: procjena dosljednosti

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Procjena dosljednosti postupak je analize dokaza primjenom različitih kriterija kako bi se utvrdilo može li se materijalna činjenica prihvatiti kao dosljedna.

Procjena dosljednosti uključuje tri temeljne procjene koje se moraju provesti na dinamičan način kako bi se donio zaključak o činjenicama koje se mogu prihvatiti.

Slika 8. Tri aspekta procjene dosljednosti koji vode do zaključka o činjenicama koje treba prihvatiti

Procjena dokaznih dokumenata i drugih dokaza (odjeljak [2.1. „Procijenite dokazne dokumente i druge dokaze”](#)), procjena izjava podnositelja zahtjeva (odjeljak [2.2. „Procijenite izjave podnositelja zahtjeva u odnosu na pokazatelje dosljednosti”](#)) i razmatranje čimbenika koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica (odjeljak [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#)) prikazani su u nastavku kao tri zasebna uzastopna odjeljka za opisne svrhe.

Međutim, redoslijed kojim su prikazani ne odražava redoslijed važnosti ni redoslijed kojim se procjena provodi. Sve te faze u praksi se zapravo odvijaju istodobno. Stoga, kad ocjenjujete izjave podnositelja zahtjeva, trebali biste uzeti u obzir i čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica, kao i ishode procjene dokumentarnih i drugih dokaza. Uzimajući u obzir sve te procjene i čimbenike, kao i načelo povjerenja u istinitost, moći ćete odrediti koje materijalne činjenice treba prihvatiti ili odbaciti (odjeljak [2.4. „Donesite zaključak o prihvaćanju ili odbijanju materijalne činjenice”](#)).

2.1. Provjerite dokumentarne i druge dokaze

2.1.1. Kriteriji za procjenu

Ispitivanje dokazne vrijednosti dokumentarnih i drugih dokaza uključuje ispitivanje njihove relevantnosti i pouzdanosti (ovaj odjeljak ne odnosi se na izjave podnositelja zahtjeva ili dostupne informacije o zemlji podrijetla).

(a) Relevantnost

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Relevantnost se odnosi na to jesu li dokazi povezani s određenom materijalnom činjenicom. Što je snažnija veza između dokaza i materijalne činjenice, to je veća relevantnost dokaza. Relevantnost bi trebalo razjasniti s podnositeljem zahtjeva.

Jedan dokaz može se povezati s više materijalnih činjenica, a njegova relevantnost za svaku materijalnu činjenicu može biti drukčija. Stoga se procjena relevantnosti dokaza mora provesti iznova za svaku materijalnu činjenicu.

(b) Pouzdanost

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Pouzdanost se odnosi na to može li se i u kojoj mjeri potkrepljivanje materijalne činjenice temeljiti na dokazima koji sadržavaju informacije koje su za nju relevantne. Drugim riječima, morate provjeriti u kojoj mjeri ti dokazi mogu potkrijepiti materijalne činjenice na koje se odnose.

Pouzdanost dokaza koji se razmatraju temeljit će se na kriterijima pojašnjenima u nastavku.

Postojanje/pojava

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Postojanje se odnosi na to je li moguće da neka vrsta dokumenta ili drugi dokaz postoji ili ga je izdao njegov autor uzimajući u obzir vrijeme, mjesto i okolnosti koje je naveo podnositelj zahtjeva. Procjena postojanja temelji se na informacijama o zemlji podrijetla ili drugim dostupnim informacijama.

Primjer procjene postojanja / pojave dokaza

Vaša uprava za azil ima na raspolaganju pouzdane i aktualne informacije o zemlji podrijetla u kojima je navedeno da podzemna organizacija A iz sigurnosnih razloga nikad nije izdala članske iskaznice te ih i dalje ne izdaje. Ako podnositelj zahtjeva predoči (navodnu) člansku iskaznicu organizacije A, ali ne objasni na zadovoljavajući način kako mu je ona izdana, imate valjan razlog smatrati da ta iskaznica nema dokaznu vrijednost jer je organizacija A nije mogla izdati.

Sadržaj

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Potrebno je provjeriti sljedeće elemente:

- Sadržava li dokument / drugi dokaz proturječnosti s vlastitim sadržajem?
- Je li dokument točan? Točnost se odnosi na razinu pojedinosti koje su važne za određenu materijalnu činjenicu.
- Obuhvaća li dokument ključne elemente materijalne činjenice ili samo sporedne?
- Potječu li informacije iz izravnog izvora ili se prepričavaju izjave podnositelja zahtjeva? Na primjer, dokazna vrijednost iskaza bit će veća ako je autor bio izravni svjedok onoga što se potvrđuje. Dokazna vrijednost bit će manja ako autor samo prepričava ono što mu je podnositelj zahtjeva rekao, pri čemu nije provedena konkretna istraga kako bi se utvrdilo da iskaz potvrđuje stvarni događaj.
- Je li dokument proturječan dostupnim informacijama, uključujući informacije o zemlji podrijetla? Je li u skladu s drugim dokazima dostupnima u zahtjevu?

Vrsta

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Element vrste dokumenta ili drugih dokaza odnosi se na to je li dokaz predložen kao izvornik ili preslika. Izvornici obično imaju veću vrijednost u procjeni, ali imajte na umu da podnositelji zahtjeva možda neće moći pribaviti izvornik, a izvornici nekih dokumenata u načelu se ne mogu pribaviti. Na primjer, određeni izvorni dokumenti koje izdaju nadležna tijela trebali bi ostati u službama tih tijela i ne smiju se dalje distribuirati. Ako podnositelj zahtjeva predloži izvornik takvog dokumenta, moglo bi biti sporno kako je došao u posjed tog dokumenta.

Autor

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Trebali biste utvrditi tko je autor, u kojem je svojstvu sastavio dokument i njegovu objektivnost.

Struktura

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Struktura dokumenta ili drugih dokaza odnosi se na njegove formalne sastavne dijelove te način na koji su strukturirani i predstavljeni, kao i na njihovo stanje te postoji li oštećenje ili dokaz da su izmijenjeni. Struktura dokumenta relevantna je za procjenu njegove vjerodostojnosti, pouzdanosti ili autentičnosti. Posebno je važna za službene dokumente jer se za njih može očekivati da sadržavaju službene elemente za identifikaciju potpisnika i institucije u čije su ime izdani, npr. potvrda predsjednika stranke sa zaglavljem, potpisom, pečatom itd.

Budite oprezni pri donošenju zaključka o autentičnosti koji se temelji isključivo na strukturi dokumenta jer u nekim zemljama ne postoji standardizirani obrazac za određene vrste dokumenata ili uprave nemaju dovoljno autoriteta da nametnu standardizirani oblik na cijelom državnom području. Struktura se također može razlikovati i ovisno o tome kad je dokument izdan i tko ga je izdao.

2.1.2. Provjera autentičnosti dokumenata

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Područje primjene ovog odjeljka

U ovom odjeljku navode se neka opća načela, informacije i smjernice za provjeru autentičnosti dokumenata koje vam mogu pomoći u procjeni dokaza. Tema provjere autentičnosti uključuje mnoge dodatne aspekte koji nisu obuhvaćeni ovim praktičnim vodičem.

Provjera autentičnosti najpouzdaniji je postupak ispitivanja strukture i dokazne vrijednosti dokumenta. Prema uobičajenom značenju „provjerom autentičnosti nečega dokazujete ili potvrđujete da je to istina” ⁽⁹⁴⁾, „službeno izjavljujete da je nešto što ste ispitali istinito” ⁽⁹⁵⁾. Provjera autentičnosti podrazumijeva da imate alate ili možete donijeti pozitivan ili negativan zaključak o stvarnoj prirodi podnesenih dokaza. Kao službeniku za predmet mogu vam biti dostupne različite mogućnosti, ovisno o nacionalnoj praksi.

- Možete se pozvati na stručno znanje **specijaliziranih službi**, kao što su policija ili unutarnja služba čije je osoblje posebno osposobljeno i ima pristup posebnim znanstvenim materijalima za provjeru autentičnosti ili otkrivanja prijevare. Takve službe mogu analizirati, na primjer, kvalitetu svojstvenih značajki dokumenta, kao što su kvaliteta papira, korištena tinta, znakovi krivotvorenja pečata, vođeni žigovi, vrste uveza itd.

Smatra se da je to najpotpunija provjera autentičnosti.

- Za usporedbu podnesenog dokumenta s postojećim uzorkom možete se osloniti na ogledni primjerak predmetnog dokumenta ili dokaza koji vam mogu biti dostupni u posebnim (internim) **bazama podataka**.

U nastavku možete pronaći primjere javno dostupnih internetskih baza podataka o putovnicama i drugim službenim dokumentima koje izdaju zemlje iz cijelog svijeta.

- [Javni registar izvornih osobnih i putnih isprava na internetu \(PRADO\)](#) baza je oglednih primjeraka osobnih i putnih isprava koje objavljuje Vijeće Europske unije.
- „[EdisonTD](#)” je baza podataka koju su razvila nizozemska nadležna tijela u suradnji s onima iz Australije, Kanade, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Sjedinjenih Američkih Država i s Međunarodnom organizacijom kriminalističke policije (Interpol). Dio baze javno je dostupan.

Neke druge baze podataka imaju ograničen pristup, ali vaša uprava možda ima pristup ili ga može dobiti.

⁽⁹⁴⁾ Collins, *Collins English Dictionary*, inačica na internetu, „[authenticate](#)”, 2023.

⁽⁹⁵⁾ Collins, *Collins English Dictionary*, inačica na internetu, „[authenticate](#)”, 2023.

- [Intranetska baza za krivotvorene i vjerodostojne isprave \(iFADO\)](#) portal je Glavnog tajništva Vijeća EU-a koji sadržava dodatne informacije u usporedbi s registrom PRADO. Sadržava i informacije iz drugih baza podataka, kao što je informacijski sustav za informacije o ispravama.
- Informacijski sustav za informacije o ispravama (DISCS) je

„internetski referentni sustav koji su razvila nadležna tijela Nizozemske, Kanade, Australije, Ujedinjenih Arapskih Emirata – Dubaija, Danske i Norveške (Norveški centar za identifikacijske oznake [⁽⁹⁶⁾]). Njegova je svrha olakšati provjeru stranih i nacionalnih dokumenata koji sadržavaju informacije o [...] identitetu, državljanstvu i drugim pitanjima koja se odnose na nositelja isprave”. ⁽⁹⁷⁾.

- Ako niste sigurni u autentičnost službene isprave koja izgleda kao da je autentična (npr. putovnica), informacije možete pronaći i u šengenskom informacijskom sustavu, u kojem se također nalaze i ukradene prazne isprave.
- Možete se osloniti i na konkretna **istraživanja informacija o zemlji podrijetla**. Prethodno navedene baze podataka mogu pomoći u vezi sa službenim državnim ispravama, ali manje je vjerojatno da će sadržavati uzorke drugih vrsta dokumenata koje izdaju, na primjer, nedržavne organizacije. U takvim slučajevima posebna istraživanja informacija o zemlji podrijetla mogu vam biti izvor vrijednih informacija (kao što su ogleadne članske iskaznice, potvrde, značke).
- Provjerite postoje li očiti grubi znakovi krivotvorenja ili izmjena koje možete sami prepoznati bez pomoći stručnjaka.

Na primjer, možete primijetiti da je fotografija grubo zalijepljena na ispravu, da kartica nije izrađena od jednog plastificiranog komada kartona, već ima dvije strane koje su spojene pa plastificirane, da potpis nositelja kartice (navodni potpis podnositelja zahtjeva) ne odgovara potpisu podnositelja zahtjeva čiji predmet obrađujete (na temelju usporedbe s obrascima koje je podnositelj zahtjeva potpisao tijekom postupka azila), da slogan organizacije u zaglavlju službenog dokumenta sadržava lako uočljive pogreške itd.

Imajte na umu da, ako dokaz pokazuje znakove krivotvorenja ili izmjene (kao što je stranica koja nedostaje u izvornoj putovnici), to krivotvorenje ili izmjena ima određenu svrhu, koja može, ali i ne mora biti, da se bolje potkrijepi zahtjev za azil. To biste trebali razjasniti s podnositeljem zahtjeva.

Provjera autentičnosti može biti teška i nije uvijek moguća. Nemogućnost službene provjere autentičnosti ili poteškoće u tom postupku mogu biti posljedica, na primjer:

- troška stručne provjere autentičnosti
- tehničkih poteškoća zbog kojih nije moguće donijeti jasan zaključak o izvornosti dokaza, što je posebno primjenjivo ako su dokazi dostavljeni u obliku preslike

⁽⁹⁶⁾ Vidjeti [mrežno mjesto norveškog Centra za identifikacijske oznake](#) i njihov poseban odjeljak o [referentnim bazama podataka](#).

⁽⁹⁷⁾ Vidjeti odjeljak [Reference databases](#) na mrežnom mjestu norveškog Centra za identifikacijske oznake i odjeljak [Document database](#) na mrežnom mjestu danskog Nacionalnog centra za identifikacijske oznake.

- nedostupnosti uzorka dokumenta ili relevantnih alata za provjeru njegove autentičnosti
- zabrane pribavljanja relevantnih informacija od izvora jer je on počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde
- istodobnog izdavanja različitih verzija istog dokumenta zbog nedostatka centraliziranog upravljanja i/ili jedinstvenih postupaka za izdavanje takvih dokumenata
- vrlo raširene korupcije u zemlji izdavanja, u kojoj su uobičajena pojava krivotvorene isprave i izvorne isprave pribavljene korupcijom, pri čemu se izdaju i isprave koje su izvorne i strukturom i sadržajem.

Nemogućnost provjere autentičnosti dokumenta ili poteškoće u tom postupku nisu opravdanje da se ne nastavi s njegovom procjenom. Bez obzira na to jesu li dostavljeni dokazi autentični, morate odlučiti o njihovoj dokaznoj vrijednosti u odnosu na ispitanu materijalnu činjenicu ⁽⁹⁸⁾. U toj procjeni pomoći će vam drugi kriteriji (postojanje/pojaava vrste dokumenta, sadržaj, struktura, vrsta, autor) ⁽⁹⁹⁾.

Provjeru autentičnosti trebalo bi provesti u određenim okolnostima ⁽¹⁰⁰⁾, tj. ako je autor dokaza pouzdan, a takva je provjera autentičnosti praktično izvediva, dostupna i može utjecati na procjenu materijalne činjenice.

Imajte na umu da je pri provedbi procjene na temelju prethodno navedenih kriterija i poduzimanju bilo kakvih koraka u tu svrhu (na primjer radi provjere autentičnosti dokumenta) od ključne važnosti da se u svakom trenutku poštuju načela povjerljivosti (vidjeti odjeljak [„Vodeća načela, \(e\) Povjerljivost”](#)).

2.1.3. Pridavanje „važnosti” nalazima o dosljednosti koji se odnose na dokaze

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Načela navedena u nastavku pomoći će vam da pridate važnost nalazima o dosljednosti koje ste donijeli primjenom prethodno navedenih kriterija procjene.

- Ako nisu ispunjeni svi kriteriji pouzdanosti, dokazi mogu imati određenu težinu u procjeni dosljednosti. Na primjer, ako su ispunjeni svi kriteriji pouzdanosti, ali je podnositelj zahtjeva dostavio samo presliku dokumenta, taj dokaz i dalje ima određenu dokaznu snagu, koju je, primjerice, potrebno procijeniti zajedno s nalazima o dosljednosti koji se odnose na izjave (vidjeti odjeljak [2.4.1. „Procjena nalaza o dosljednosti svih dokaza povezanih s materijalnom činjenicom”](#)). To je tim više slučaj ako podnositelj zahtjeva pruži razumno objašnjenje zašto nije mogao predložiti izvorni dokument.

⁽⁹⁸⁾ Presuda Suda EU-a od 10. lipnja 2021., [LH/Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid](#), C-921/19, EU:C:2021:478, točke od 42. do 44. i točka 61., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽⁹⁹⁾ Za konkretan primjer procjene rodnog lista vidjeti presudu ESLJP-a od 7. siječnja 2014., [AA/Švicarska](#), br. 58802/12, ECLI:CE:ECHR:2014:0107JUD005880212, točke od 61. do 63.

⁽¹⁰⁰⁾ Presuda ESLJP-a od 2. listopada 2012., [Singh et autres/Belgija](#), br. 33210/11, ECLI:CE:ECHR:2012:1002JUD003321011, točke od 100. do 105. (dostupna samo na francuskom jeziku), sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

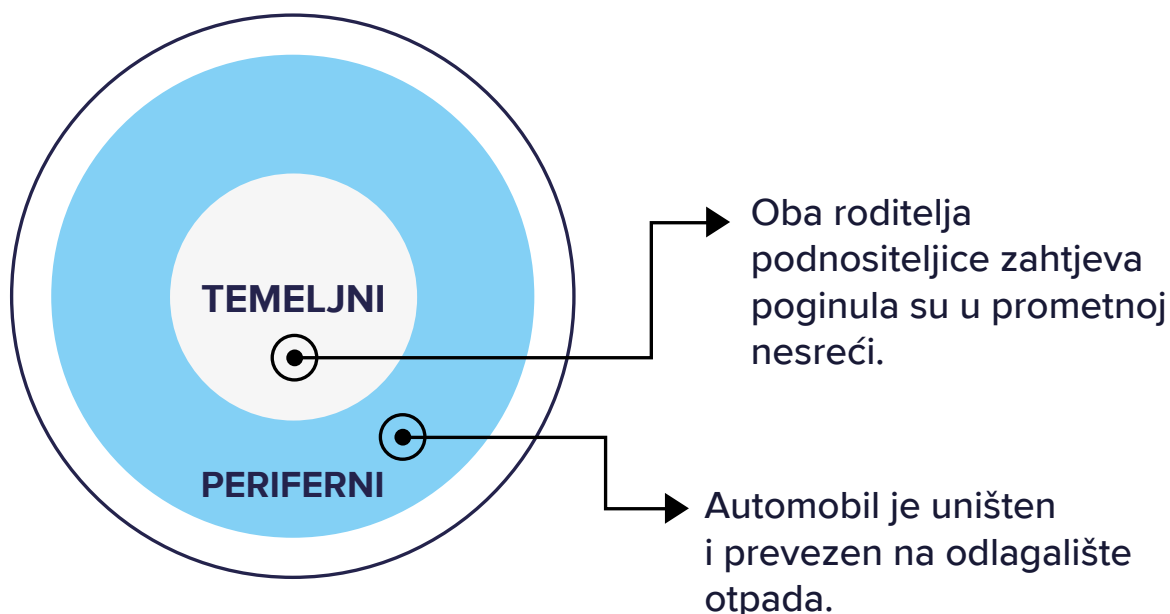

- Pri razmatranju relevantnosti dokaza imajte na umu da dokazi koji se odnose na temelj materijalne činjenice imaju veću težinu od dokaza o elementima koji se ne odnose na temelj materijalne činjenice i koji su stoga periferni. Prihvaćanje materijalne činjenice trebalo bi se općenito oslanjati samo na dosljednost temeljnih elemenata. Ako se periferni elementi smatraju nevjerodostojnima, njihova ograničena važnost ne može narušiti temelj materijalne činjenice sve dok se i dalje može osloniti na vjerodostojne temeljne elemente.

Primjer dokaza koji se odnose na periferni element materijalne činjenice: [slučaj djevojke iz zemlje C](#)

- Kao dokaz razmatra se fotografija automobila s odlagališta otpada. Ona se odnosi na periferni element iskaza povezan s prometnom nesrećom u kojoj su poginuli roditelji podnositeljice zahtjeva. Ne odnosi se na središnje okolnosti njihove smrti niti potkrepljuje tvrdnju da je riječ o smrti roditelja, već je povezana s događajem koji se odvio nakon navodne fatalne nesreće. Takav dokumentarni dokaz neće imati veliku važnost u procjeni materijalne činjenice.
- Slično tomu, nedosljedne izjave o perifernim elementima, kao što je točna lokacija odlagališta otpada ili njegov naziv, neće utjecati na dosljednost materijalne činjenice ako dokazi, tj. u ovom slučaju izjave podnositeljice zahtjeva, o ključnim elementima materijalne činjenice ispunjavaju kriterije dosljednosti (vidjeti odjeljak [2.2. „Procijenite izjave podnositelja zahtjeva u odnosu na pokazatelje dosljednosti”](#)).

Slika 9. Temeljni i periferni aspekt materijalne činjenice – primjer koji se temelji na slučaju djevojke iz zemlje C

- Manje utvrđene nedosljednosti o jednom ili više kriterija ne isključuju opću pouzdanost dokaza. Općenito, postojanje nekoliko manjih utvrđenih nedosljednosti ne znači da dokazi ne potkrepljuju materijalnu činjenicu niti da je opovrgavaju, ali mogu ukazivati na određenu sumnju u njihovu pouzdanost. Na temelju nekoliko manjih utvrđenih nedosljednosti u pravilu se ne može zaključiti da je cjelokupan iskaz nedosljedan.
- Kako je detaljno opisano u Prvom koraku (vidjeti odjeljak [1.1.1. „Primijenite obvezu suradnje \(teret dokazivanja\)”](#)), kad razmatrate sve dokaze povezane s materijalnom činjenicom, mogli biste utvrditi da nedostaju dokazi. Ako se u određenim okolnostima od podnositelja zahtjeva može razumno očekivati da dostavi određene dokaze, a vi ste ispunili svoju dužnost provođenja istrage, informacijama koje nedostaju ili su nepotpune može se pripisati određena težina koja će se uzeti u obzir u pri procjeni treba li materijalnu činjenicu prihvatiti ili odbiti (vidjeti odjeljak [2.4.1. „Procjena nalaza o dosljednosti svih dokaza povezanih s materijalnom činjenicom”](#)).
- Kad procjenjujete kako bi utvrđena nedosljednost mogla utjecati na pouzdanost dokaza, razmotrite je li podnositelju zahtjeva dana mogućnost da objasni tu nedosljednost objasni i može li pruženo objašnjenje utjecati na vašu procjenu pouzdanosti dokaza.
- Pri procjeni dokazne vrijednosti dokaza imajte na umu sve relevantne pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica (vidjeti odjeljak [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#)).

Primjer analize dokumentarnog dokaza (optužnica) u [slučaju aktivistkinje iz zemlje B](#)

- **Relevantnost:** Predočena optužnica smatra se relevantnom jer ju je podnositeljica zahtjeva povezala s kaznenim progonom za koji tvrdi da je pokrenut protiv nje i povezan je s njezinom borbom za ljudska prava. To je važno za materijalnu činjenicu njezina zahtjeva.
- **Postojanje/poja:** Potvrđeno je da Ministarstvo pravosuđa podiže optužnice u sličnim situacijama.
- **Sadržaj:** U optužnici se upućuje na kazneno djelo pružanja otpora nadležnom tijelu, ali se navodi članak kaznenog zakona koji nije povezan s tim kaznenim djelom.
- **Struktura:** Zaglavlje predložene optužnice djeluje službeno. Na temelju dostupnih i aktualnih informacija o zemlji podrijetla uprave Ministarstva pravosuđa u zemlji B dobro su opremljene i organizirane te imaju dobro definirane službene postupke. Međutim, način na koji se amblem Ministarstva pravosuđa pojavljuje u gornjem lijevom kutu dokumenta ne odgovara oglednim dokumentima te vrste. Dokument je potpisan, ali ime potpisnika i pečat jedva su čitljivi.
- **Vrsta:** Optužnica je podnesena u obliku preslike. Podnositeljica zahtjeva tvrdi da je izvornik ostao u zemlji B te da zbog straha za vlastitu sigurnost ima poteškoća s njegovim slanjem vama.

- **Autor:** Navodni je autor Ministarstvo pravosuđa, ali na temelju prethodno navedenih nalaza o strukturi dokumenta ne možete jasno utvrditi tko je potpisnik ili ured koji je izdao dokument. Možete opravdano posumnjati tko je zapravo autor dokumenta.
- **Zaključak:** Na temelju svih ispitanih kriterija ovaj dokument sadržava nekoliko značajki zbog kojih biste mogli smatrati da sâm po sebi nije dovoljan dokaz materijalne činjenice koja se razmatra. Naime, iako je podnositeljica zahtjeva na zadovoljavajući način objasnila zašto je dostavila samo presliku, dokazna vrijednost preslike narušena je jer ste utvrdili nekoliko formalnih i sadržajnih nedostataka. Trebali biste procijeniti mogu li se ti nedostaci razumno objasniti i omogućiti podnositeljici zahtjeva da to učini (na primjer, nedavna promjena amblema, preslika loše kvalitete zbog nedovoljno sredstava). U svakom slučaju, prije donošenja zaključka o materijalnoj činjenici kao takvoj trebali biste razmotriti taj dokument zajedno sa svim drugim dokazima koji se odnose na materijalnu činjenicu, uključujući izjave podnositeljice zahtjeva.

Sljedeći odjeljci odnose se na posebne značajke nekoliko vrsta dokaza koji se često podnose i konkretne točke koje treba razmotriti pri njihovoj procjeni.

2.1.4. Posebne vrste dokumenata

(a) Medicinski i psihološki dokazi

[Sadržaj] [Kontrolni popis]

Vrlo specifična vrsta dokaza jesu medicinski ili psihološki dokazi (vidjeti Prvi korak, odjeljak [1.1.2.\(k\) „Medicinska, psihijatrijska psihološka izvješća”](#) o tome kako medicinski dokazi mogu utjecati na razmatranje zahtjeva).

Kako bi se utvrdila dokazna vrijednost medicinskih ili psiholoških dokumenata, primjenjuju se i svi navedeni kriteriji. Međutim, ti se kriteriji na medicinske dokaze primjenjuju na poseban način.

Medicinska ili psihološka izvješća trebala bi uključivati specijalizaciju medicinskog stručnjaka i pregled koji je proveden kako bi se omogućila neovisna procjena njegove pouzdanosti.

Trebali biste obratiti pozornost na sadržaj medicinskog izvješća kako biste provjerili je li izrađeno precizno i profesionalno.

Imajte na umu da su pregledi koje obavljaju neovisni liječnici i psihijatri usmjereni na zdravstvene ciljeve, a ne na potkrepljivanje ili odbijanje zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Neovisni medicinski stručnjaci stoga ne moraju zapisati svoja opažanja na način koristan za zahtjev ili čak mogu odbiti izdati potvrdu u nemedicinske svrhe. Kako bi izbjegla tu situaciju, tijela za azil u skladu s relevantnom nacionalnom praksom mogu sklopiti ugovore ili sporazume s medicinskim stručnjacima koje je sud osposobio i/ili certificirao i koji razumiju

postupak azila. Oni mogu sastaviti medicinsko-pravna izvješća ili druge potvrde koje se mogu smatrati vrijednim znanstvenim dokazima.

Ako se vaša uprava ne može osloniti na stručno znanje liječnika ili medicinskog stručnjaka, dokaznu vrijednost medicinskog izvješća morat ćete ispitati na temelju pokazatelja za dokumentarne dokaze. Osim toga, sljedeće točke mogle bi pružiti dodatne naznake dokazne vrijednosti medicinskog dokumenta.

- U medicinskom izvješću navode se broj i datumi pregleda, vrsta obavljenog pregleda i doneseni medicinski zaključci.
- Izvješće se temelji na jednom ili više medicinskih pregleda te pruža njihov horizontalni pregled.
- Na proporcionalan se način temelji na elementima koji proizlaze iz izjava samog bolesnika i elementima medicinskog/psihološkog opažanja.
- U njemu se upućuje na standarde Istanbulskog protokola ako postoje navodi ili znakovi mučenja.
- Opseg medicinskog/psihološkog stručnog znanja i mišljenje stručnjaka u medicinskom izvješću trebali bi se suzdržati od donošenja zaključaka o dosljednosti izjava podnositelja zahtjeva o navodnim ozljedama u prošlosti odnosno sadašnjim događajima i/ili njihovoj prihvatljivosti za međunarodnu zaštitu.

Imajte na umu sljedeće napomene.

- Medicinska ili psihološka opažanja sama po sebi ne mogu potvrditi okolnosti u kojima je došlo do ozljede, traume ili simptoma, ali mogu pružiti (konkretnu) naznaku jesu li ozljede, traume ili simptomi u skladu s navedenim zlostavljanjem i vremenskim okvirom koji je naveo podnositelj zahtjeva.
- Medicinski i psihološki dokazi mogu se podnositi u različite svrhe, kao što je potkrepljivanje postojanja samih materijalnih činjenica, ukazivanje na osobne okolnosti zbog kojih podnositelj zahtjeva može biti izložen povećanom riziku od proganjanja ili nepravde ili ukazivanje na ranjivosti i posebne potrebe odnosno moguće čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica, što treba uzeti u obzir pri prikupljanju dokaza i procjeni dosljednosti. Trebali biste utvrditi moguće različite uloge koje podneseno medicinsko izvješće može imati u razmatranju tvrdnje podnositelja zahtjeva.
- Ispitivanjem dokazne vrijednosti medicinskog izvješća u okviru razmatranja zahtjeva za međunarodnu zaštitu želi se procijeniti potkrepljuje li ono, kako i u kojoj mjeri materijalnu činjenicu, okolnost ili rizik na koji se odnosi. Imajte na umu da ne biste trebali donositi medicinske zaključke ili iznositi vlastito mišljenje o terapiji koju je propisao liječnik. Slično tomu, liječnik ne bi trebao donositi prosudbe o potrebi međunarodne zaštite ⁽¹⁰¹⁾.
- Ako podnositelj zahtjeva dostavi medicinsko izvješće o potencijalno promjenjivom stanju, važan je datum (posljednjeg) pregleda. Ažurno izvješće može bolje prikazati trenutačnu situaciju, dok zastarjelo izvješće može dati naznake o situaciji kakva je bila,

⁽¹⁰¹⁾ Medicinsko izvješće i način njegova utvrđivanja ne smiju prekršiti temeljna prava podnositelja zahtjeva. Vidjeti odjeljak [1.1.2\(n\)](#) „[Dokazi koji krše temeljna prava podnositelja zahtjeva](#)”.

ali može dovesti u pitanje trenutno stanje i/ili sposobnosti podnositelja zahtjeva. Iako to ne može utjecati na dokaznu vrijednost izvješća u odnosu na prethodne događaje, moglo bi znatno utjecati na vašu procjenu osobnih okolnosti koje utječu na opću procjenu dosljednosti ili rizika.

Primjer procjene liječničke potvrde: [slučaj mladića iz zemlje A](#)

Podnositelj zahtjeva predočio je potvrdu ortopeda. Primjena općih kriterija procjene dokumentarnih i drugih dokaza te medicinskih dokaza na tu potvrdu mogla bi dovesti do sljedeće analize.

- **Relevantnost:** Dokaz je relevantan jer sadržava moguće pokazatelje relevantnih osobnih okolnosti koje bi mogle utjecati na vašu procjenu rizika u odnosu na sigurnosne uvjete u zemlji A.
- **Postojanje/poja:** Ne postoje naznake da tu vrstu dokumenta obično ne izdaje ortoped u sličnim okolnostima.
- **Struktura:** Potvrda je napisana na službenom papiru liječničke ordinacije. Sadržava službeno zaglavlje sa svim informacijama povezanim s liječnikom (ime, adresa, broj telefona i telefaksa), datum izdavanja dokumenta, ime autora te kvalitetu liječničke intervencije, kao i potpis sa službenim pečatom. Pečat sadržava ime autora.
- **Vrsta:** Predočen je izvorni dokument koji sadržava sve značajke izvornika s obzirom na to da su potpis i pečat otisnuti plavom tintom i nisu fotokopirani.
- **Autor:** Autor je ortoped i jasno je identificiran kao takav.
- **Sadržaj:** U potvrdi se navode relevantne informacije o metodologiji koju je primijenio liječnik, s kojim se u dva navrata savetovalo o ozbiljnim poteškoćama bolesnika koje su posljedica jake boli u stopalima. Zaključci se prvenstveno temelje na nedavnim medicinskim opažanjima, uključujući rendgenske snimke, i nekoliko povezanih pretraga. U potvrdi se ne upućuje na Istanbulski protokol, ali se zaključuje da je riječ o stanju koje je moglo biti uzrokovano samo nanošenjem teške vanjske traume. Osim toga, liječnik propisuje i niz tretmana fizikalne terapije i liječenje teške boli. U potvrdi se navodi da se takvo liječenje propisuje prije nego što se razmotri rizična operacija. Potvrda je predočena tijekom osobnog intervjua, a sastavljena je dva tjedna prije saslušanja podnositelja zahtjeva.
- **Zaključak:** Budući da su kriteriji procjene općenito ispunjeni, ovaj dokument potkrepljuje činjenicu da je podnositelj zahtjeva bio izložen teškom zlostavljanju te da pati od jake boli u stopalima i s tim povezanih poteškoća pri hodađu.

(b) Opće informacije koje je dostavio podnositelj zahtjeva

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Ako podnositelj zahtjeva u svrhu potkrepljivanja materijalnih činjenica zahtjeva dostavi opće informacije (kao što su novinski ili internetski članci o postupcima koje su nadležna tijela poduzela protiv oporbene političke stranke u kojoj podnositelj zahtjeva tvrdi da je aktivan),

trebali biste pažljivo ispitati takve dokaze. Primijenite opća načela koja biste primijenili na informacije o zemlji podrijetla te posebno provjerite pouzdanost izvora, njegovu objektivnost, točnost, sljedivost i relevantnost. Osim toga, podneseni dokazi moraju biti ažurni ili, ako su usmjereni na potkrepljivanje prethodnih događaja, trebali bi datirati iz vremena kad su se ti događaji odvijali ili su odgovarajuće povezani s činjenicama u povijesnoj perspektivi. Ovisno o situaciji, informacije koje je dostavio podnositelj zahtjeva mogle bi zahtijevati da dodatno istražite informacije o zemlji podrijetla ako ih nemate na raspolaganju o toj temi kako biste se mogli osloniti na druge izvore informacija i dobiti najuravnoteženiju i najsveobuhvatniju sliku situacije. Više informacija možete pronaći u EUAA-ovu vodiču toj temi ⁽¹⁰²⁾.

(c) Sadržaj prikupljen putem društvenih mreža

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Prethodno navedeni kriteriji za procjenu dokumenata i drugih dokaza primjenjuju se i na sadržaj prikupljen putem društvenih mreža. Osim toga, imajte na umu sljedeće:

„Sadržaji dostupni na računima na društvenim mrežama najčešće ne podliježu jednako strogim zahtjevima istraživanja i uredničkog postupka kakve imaju etablirani mediji ili drugi izvori. Stoga postoji veći rizik da su ti sadržaji netočni, subjektivni, namjerno obmanjujući ili dvojbeni. Osim toga, njihove sadržaje često generiraju korisnici [...]. Utvrđivanju izvora koji izvješćuje preko računa na društvenim mrežama treba posvetiti posebnu pozornost. Stoga je vrlo važno drugim putem provjeriti informacije pronađene preko računa na društvenim mrežama” ⁽¹⁰³⁾.

Imajte na umu da se identitet autora objave i privatni računi na društvenim mrežama mogu jednostavno prisvojiti, čak i više nego drugi dokazi.

Informacije na društvenim mrežama podložne su jednostavnim promjenama. Ako je podnositelj zahtjeva sam napisao objavu na internetu, općenito ima mogućnost i izmijeniti njezin sadržaj i doseg ili je čak izbrisati. Primjerice, to znači da takva objava, iako je možda u jednom trenutku (čak i kratko) bila dostupna, na internetu više ne postoji ili postoji, ali nema isti sadržaj prije bilo koje faze razmatranja zahtjeva ili u bilo kojoj takvoj fazi.

- Ako namjeravate upotrijebiti neke dokaze koje ste pronašli na društvenim mrežama, možete ih ispisati ili pohraniti u elektroničkom obliku, npr. kao snimku zaslona, kako ne biste izgubili informacije zbog izmjene ili brisanja objava tijekom postupka. Datoteka (bilo da je ispisana ili spremljena u elektroničkom obliku) trebala bi sadržavati datum pristupa informacijama kako bi se mogla usporediti s prethodnim ili kasnijim verzijama.
- Ako vam podnositelj zahtjeva predoči ispis internetske stranice kako bi potkrijepio materijalnu činjenicu povezanu s tom objavom (ili njezinim dosegom), možda ćete morati provjeriti je li taj sadržaj i dalje javno dostupan na internetu. Ako nije, možda ćete željeti provjeriti zašto bi ta objava i dalje bila relevantna kao dokaz materijalne činjenice ili kako i dalje može potkrijepiti postojanje rizika nakon vraćanja. Imajte na umu da objave na internetu ostavljaju digitalni trag, stoga činjenica da je podnositelj

⁽¹⁰²⁾ EASO-ov [Praktični vodič za nadležne službenike o upotrebi informacija o zemlji podrijetla pri razmatranju zahtjeva za azil](#), prosinac 2020., str. 13–17.

⁽¹⁰³⁾ EASO-ov [Praktični vodič za nadležne službenike o upotrebi informacija o zemlji podrijetla pri razmatranju zahtjeva za azil](#), prosinac 2020., str. 56.

zahtjeva izbrisao određenu objavu ne znači da ju je nemoguće pronaći. Vidjeti i odjeljak [3.3.2.\(d\) „Pokazatelji rizika povezani s motivom počinitelja da izvrše postupke koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu”](#).

(d) Iskazi

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Iskazi mogu potjecati iz brojnih izvora: ne samo da podnositelj zahtjeva može osigurati svjedoke ili iskaze kako bi potkrijepio svoj zahtjev, već i organizacije civilnog društva često daju pisana svjedočenja koje može zatražiti i tijelo za azil.

Dokazna vrijednost iskaza ispituje se u skladu s općim kriterijima procjene. Pritom biste posebnu pozornost trebali obratiti na njihovu pouzdanost koja, među ostalim, ovisi o sposobnosti svjedoka i načinu na koji su mu informacije poznate, tj. je li riječ o informacijama iz prve ili druge ruke. Osim toga, uzmite u obzir i osobne okolnosti svjedoka (svjedok je također traumatiziran; svjedok može imati posebne veze s podnositeljem zahtjeva), kao i kontekst u kojem je iskaz dobiven ⁽¹⁰⁴⁾.

2.2. Procijenite izjave podnositelja zahtjeva u odnosu na pokazatelje dosljednosti

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Izjave mogu biti jedini dokazi koje podnositelji zahtjeva mogu pružiti. Pokazatelji dosljednosti alati su za procjenu dosljednosti izjava na individualan, nepristran i objektivan način.

Na temelju pokazatelja dosljednosti u praksi se procjenjuje razina pojedinosti i specifičnosti, koherentnost i konzistentnost te uvjerljivost izjava, kao i njihova konzistentnost s informacijama o zemlji podrijetla i dokumentarnim ili drugim dokazima koji su povezani sa svakom materijalnom činjenicom.

U članku 4. stavku 5. točki (c) preinačene Direktive o kvalifikaciji navodi se osnovni okvir za pokazatelje dosljednosti: „[...] utvrdilo se da su izjave podnositelja zahtjeva dosljedne i prihvatljive te da ne proturječe dostupnim posebnim i općim informacijama relevantnima za njegov slučaj”, koje bi uvijek trebalo primjenjivati u skladu s Poveljom EU-a o temeljnim pravima ⁽¹⁰⁵⁾.

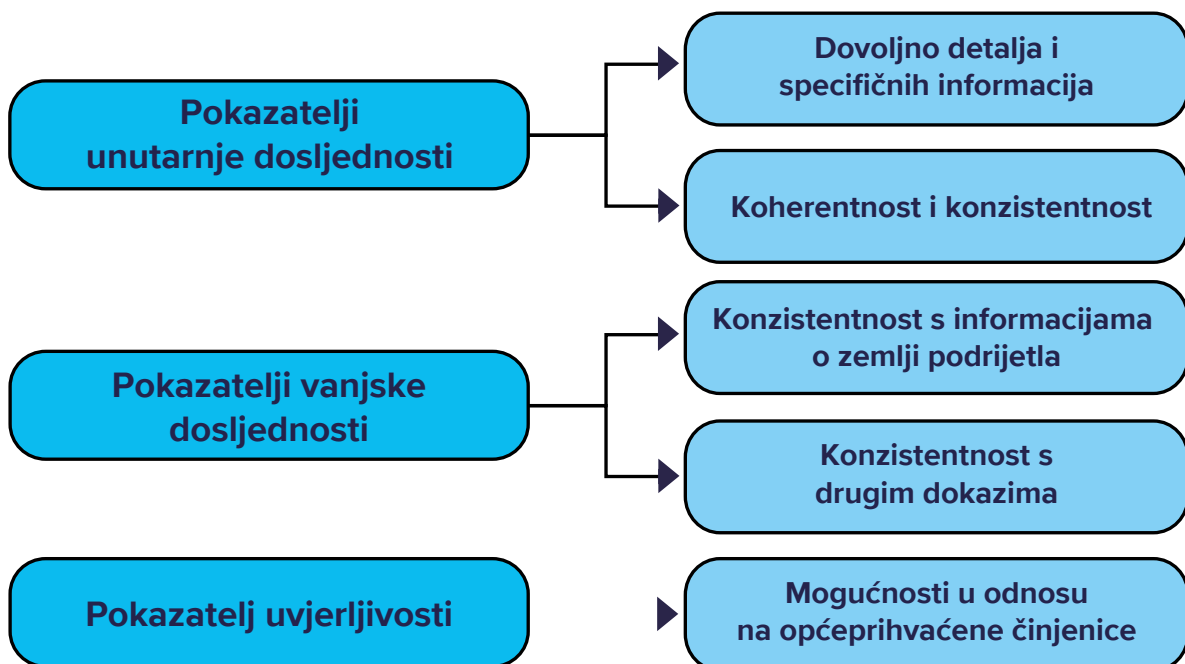
Pokazatelji se mogu grupirati prema unutarnjoj dosljednosti, vanjskoj dosljednosti i uvjerljivosti.

⁽¹⁰⁴⁾ Vidjeti i UNHCR, [Beyond Proof – Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Više od dokaza, procjena dosljednosti u sustavima azila u EU-u: potpuno izvješće), svibanj 2013., poglavlje 5., odjeljak 4.

⁽¹⁰⁵⁾ Pokazatelji dosljednosti dodatno su razrađeni u sudskoj praksi, za više informacija vidjeti EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023., str. 120 i 121.

Slika 10. Pokazatelji dosljednosti

Trebali biste nastojati upotrijebiti sve primjenjive pokazatelje dosljednosti za procjenu svake materijalne činjenice. Međutim, ovisno o tome na što se odnosi materijalna činjenica, ne mogu svi pokazatelji biti jednako relevantni za procjenu izjava. Ako pokazatelj dosljednosti nije prikladan za procjenu određene materijalne činjenice, možete ga zanemariti.

Ne zaboravite uzeti u obzir čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica

Osobne okolnosti podnositelja zahtjeva i kontekstualne okolnosti intervjua mogu utjecati na njegove izjave. Pri primjeni pokazatelja dosljednosti potrebno je razmotriti i čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica. Vidjeti odjeljak [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#).

2.2.1. Primijenite pokazatelje unutarnje dosljednosti

Unutarnja dosljednost odnosi se na procjenu izjava podnositelja zahtjeva i svih drugih dokaza koje je dostavio, uključujući pisane izjave i dokumentarne dokaze. Uključuje pokazatelje dosljednosti u pogledu dostatnosti pojedinosti i specifičnosti te koherentnosti i konzistentnosti.

Dovoljno detalja i specifičnih informacija

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Pokazatelj dostatnosti detalja i specifičnosti odnosi se na način na koji podnositelj zahtjeva doživljava i izražava događaj te na razinu i prirodu povezanih detalja.

Općenito iskaz o osobnim iskustvima često uključuje više detalja, na primjer osjetilne detalje, osjećaje ili opažanja za razliku od iskaza osobe koja nije proživjela ta iskustva, posebno ako se iskustvo dogodilo nedavno ili je utjecalo na život osobe. Iako se slične stvari mogu dogoditi različitim ljudima, svaki pojedinac događaj proživljava i prisjeća ga se na svoj način. Kako bi se dobila dovoljna razina detalja i specifičnosti, podnositelj zahtjeva događaj mora prepričati iz vlastite subjektivne, a ne opće perspektive.

Dobra praksa

Kako biste podnositelju zahtjeva objasnili razinu detalja i specifičnosti koja se od njega očekuje o određenom prošlom događaju, možete navesti primjer tako da opišete kratki događaj koji vam se dogodio, obraćajući pozornost na ono što ste vidjeli, čuli, osjećali i mislili tijekom događaja. To biste objašnjenje trebali zabilježiti u transkriptu intervjua kako bi donositelju odluke bilo jasno kako ste od podnositelja zahtjeva zatražili da navede više detalja ili konkretnije izjave.

Nedostatak detalja i specifičnih informacija neće nužno dovesti do utvrđivanja nedosljednosti. Prvo, nedostatak detalja i specifičnih informacija moraju biti ključni za materijalnu činjenicu koja se odnosi na cjelokupni opis situacije ili događaja. Drugo, također mora biti razumno očekivati da će podnositelj zahtjeva dati određenu razinu pojedinosti i specifičnih informacija, ovisno, na primjer, o mjeri u kojoj je osobno proživio događaj ili situaciju ili o tome koliko je događaj ili određeni detalj podnositelju zahtjeva bio važan ili nevažan u tom trenutku.

Osim toga, trebali biste imati na umu da će se razina detalja i specifičnih informacija koje se razumno mogu očekivati od podnositelja zahtjeva razlikovati ovisno o njegovim osobnim okolnostima, posebno o čimbenicima koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica. Na temelju čimbenika koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica može postojati razumno objašnjenje zašto se podnositelj zahtjeva ne može prisjetiti detalja određenih događaja (vidjeti odjeljak [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#) za više pojedinosti. Prije nego što utvrdite dostatnost razine detalja ili specifičnosti, potvrdite da je podnositelj zahtjeva bio svjestan koliko se detalja i koja razina specifičnosti od njega očekivala tijekom osobnog intervjua. Potvrdite i da je intervju proveden tako da je podnositelj zahtjeva mogao iznijeti detalje. Nedostatak detalja stoga ne utječe na dosljednost izjava podnositelja zahtjeva u svim situacijama.

Primjeri detalja i specifičnih informacija koji se mogu razumno očekivati s obzirom na funkcioniranje pamćenja: [slučaj aktivistkinje iz zemlje B](#)

Podnositeljica zahtjeva izjavila je da je sudjelovala u prosvjedu i snimila događaj svojim pametnim telefonom. Sigurnosne snage zatražile su da im preda telefon, a nakon što je to odbila učiniti, proizvoljno je pritvorena. Kao službenik za predmet postavljate joj nekoliko pitanja o kontekstu događaja, primjerice o tome kakve se zgrade nalaze u blizini mjesta na kojem je održan prosvjed ili kako su izgledali službenici koji su je uhitili, ali ne dobivate detaljne odgovore.

Odlučili ste pitati podnositeljicu zahtjeva zašto detaljnije ne opisuje kontekst. Ona odgovara da se ne sjeća kako su izgledale zgrade ili službenici zato što je svoju pozornost usmjerila na pokušaj da objavi snimljeni video na internetu prije nego što joj službenici oduzmu telefon i zato što ju je u toj situaciji bilo strah. Kad podnositeljicu zahtjeva zamolite da iz vlastite perspektive opiše što se dogodilo s pametnim telefonom, opširno vam objašnjava koje je događaje na prosvjedu snimila svojim pametnim telefonom i kako je uspjela podijeliti videozapis na internetu prije nego što joj je telefon oduzet. Detaljno opisuje svoju motivaciju za sudjelovanje u prosvjedu iako se bojala da će se dogoditi nešto loše, kao što se dogodilo u prošlosti, te kako se osjećala kad je podijelila videozapis i kad je uhićena.

Možete zaključiti da je početni nedostatak detalja i specifičnih informacija bio posljedica čimbenika koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica povezanih s načinom funkcioniranja pamćenja (vidjeti odjeljak [2.3.1.\(a\) „Funkcioniranje pamćenja”](#)) i načinom vođenja intervjua (vidjeti odjeljak [2.3.2. „Čimbenici koji se odnose na službenika za predmet”](#)). Možete zaključiti i da je podnositeljica zahtjeva iznijela detaljan i specifičan opis bitnih elemenata materijalne činjenice koja se odnosi na događaje koji su se dogodili na prosvjedu.

Koherentnost i konzistentnost

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Pokazatelj koherentnosti i konzistentnosti odnosi se na nedostatak nepodudarnosti ili proturječnosti u izjavama podnositelja zahtjeva te između izjava i drugih dokaza koje je dostavio. Odnosi se na:

- usmene ili pisane izjave koje je općenito dao podnositelj zahtjeva
- izjave koje je podnositelj zahtjeva dao u različito vrijeme tijekom postupka
- druge dokaze koje je predložio podnositelj zahtjeva (vidjeti odjeljak [1.1.2. „Prikupite dokaze relevantne za zahtjev”](#)).

O stvarno proživljenim iskustvima općenito se može izvješćivati na usklađeniji i konzistentniji način. Slično kao i razina detalja i specifičnih informacija, nedosljednost se ne utvrđuje automatski samo na temelju eventualne nekoherentnosti i nekonzistentnosti. Nije neuobičajeno da iskaz uključuje manja odstupanja. Međutim, idealno bi bilo kad ne bi postojao značajan manjak informacija ili proturječja koja podnositelj zahtjeva nije objasnio na zadovoljavajući način.

Osim toga, razina koherentnosti i konzistentnosti koja se razumno može očekivati od podnositelja zahtjeva razlikovat će se ovisno o njegovim osobnim okolnostima, posebno o čimbenicima koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica. Prije donošenja zaključaka o koherentnosti i konzistentnosti potvrdite da je podnositelj zahtjeva bio svjestan koja se razina koherentnosti i konzistentnosti od njega očekivala tijekom osobnog intervjua te da je intervju proveden na način da podnositelj zahtjeva može iznijeti takve izjave. Osim toga, podnositelju zahtjeva trebala je biti pružena prilika da razjasni eventualne nekoherentnosti ili nekonzistentnosti ključne za procjenu materijalne činjenice. Stoga nedostatak konzistentnosti ne utječe na dosljednost u svakoj situaciji.

Ponašanje se nikad ne smije upotrijebiti kao pokazatelj dosljednosti

Ponašanje se općenito odnosi na neverbalnu komunikaciju i stav, kao što su ton glasa, držanje, kontakt očima ili izrazi lica itd. Ti su signali vidljivi tijekom osobnog intervjua.

Ponašanje nikada ne biste trebali upotrebljavati kao pokazatelj dosljednosti. Neverbalni signali nisu univerzalni jer se njihovo značenje oblikuje ovisno o kulturi i osobnim značajkama, kao što su dob, spol, obrazovanje ili psihičko stanje. Nalazi koji se temelje na ponašanju podnositelja zahtjeva često se ne razlikuju od običnih pretpostavki i subjektivnih prosudbi na temelju predosjećaja.

2.2.2. Primijenite pokazatelje vanjske dosljednosti

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Vanjska dosljednost odnosi se na konzistentnost između izjava podnositelja zahtjeva i dokaza koji su dostupni tijelu odlučivanja, uključujući informacije o zemlji podrijetla, stručne dokaze ili druge vanjske dokaze.

Mogle bi vam biti dostupne razne vrste dokaza. Određene dokaze trebali biste aktivno prikupljati jer biste mogli biti u boljem položaju od podnositelja zahtjeva da im pristupite, posebno ako je riječ o informacijama o zemlji podrijetla ⁽¹⁰⁶⁾. Možete razmotriti i traženje stručnih savjeta relevantnih za odgovarajuće razmatranje zahtjeva, kao što su medicinski dokazi ⁽¹⁰⁷⁾. Za više informacija o tome koji dokazi mogu biti dostupni vidjeti odjeljak [1.1.2. „Prikupite dokaze relevantne za zahtjev”](#).

Konzistentnost s informacijama o zemlji podrijetla

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Uvijek biste trebali procijeniti konzistentnost izjava podnositelja zahtjeva s informacijama o zemlji podrijetla, uzimajući u obzir sve relevantne činjenice koje se na tu zemlju odnose.

Članak 4. stavak 3. točka (a) preinačene Direktive o kvalifikaciji – Procjena činjenica i okolnosti

„3. Zahtjevi za međunarodnu zaštitu procjenjuju se pojedinačno, pri čemu se uzima u obzir sljedeće:

(a) sve odgovarajuće činjenice koje se odnose na zemlju podrijetla u vrijeme donošenja odluke o zahtjevu, uključujući zakone i propise zemlje podrijetla i način na koji se oni primjenjuju;”

⁽¹⁰⁶⁾ Sud EU-a, presuda od 22. studenog 2012., [M. M./Minister for Justice, Equality and Law Reform \(Irska\)](#), C-277/11, EU:C:2012:744., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽¹⁰⁷⁾ Vidjeti članak 18. stavak 1. preinačene Direktive o postupcima azila.

Informacije o zemlji podrijetla mogu poduprijeti izjave podnositelja zahtjeva ili im proturječiti. Izjave podnositelja zahtjeva koje informacije o zemlji podrijetla potkrepljuju dosljedne su s njima, a izjave kojima te informacije proturječe nisu dosljedne s njima. Informacije o zemlji podrijetla često daju kontekst tvrdnji podnositelja zahtjeva, ali na temelju njih rijetko se može utvrditi da se konkretan prethodni događaj dogodio konkretnoj osobi. Zbog toga su rijetko odlučujući dokaz u procjeni hoće li se materijalna činjenica prihvatiti ili odbiti.

Ako nakon odgovarajućeg istraživanja informacija o zemlji podrijetla takve informacije i dalje nedostaju, na osnovu toga se ne može automatski utvrditi nedosljednost iskaza. Postoje razni razlozi zašto bi informacije o zemlji podrijetla mogle biti nedostupne, primjerice zato što se rizici kojima bi određene marginalizirane skupine mogle biti izložene u svojoj zemlji podrijetla nedovoljno prijavljuju ⁽¹⁰⁸⁾ ili zato što se situacija u zemlji podrijetla brzo mijenja. Prije donošenja zaključaka trebali biste razmotriti koliko je vjerojatno da će relevantne informacije o zemlji podrijetla biti dostupne za elemente zbog kojih ih istražujete.

Povezana EUAA-ova publikacija

Za više informacija o upotrebi informacija o zemlji podrijetla u procjeni dosljednosti, uključujući primjere, vidjeti EASO-ov [Praktični vodič za nadležne službenike o upotrebi informacija o zemlji podrijetla pri razmatranju zahtjeva za azil](#), prosinac 2020., odjeljak 3.3. „Procjena zahtjeva za međunarodnu zaštitu”.

Konzistentnost s dokaznim dokumentima i drugim dokazima

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Dokazni dokumenti i drugi dokazi mogu uključivati izjave članova obitelji i svjedoka, dokumente drugih državnih tijela, stručna izvješća, medicinske procjene itd. Takvi dokazi mogu poduprijeti izjave podnositelja zahtjeva ili im proturječiti. Za početak, već ste procijenili dokaznu vrijednost tih dokaza prije primjene pokazatelja dosljednosti.

Slično procjeni unutarnje dosljednosti, neće sve nekonzistentnosti dovesti do utvrđivanja nedosljednosti. Potrebno je razmotriti odnose li se one na središnje elemente materijalne činjenice i koja se razina konzistentnosti može očekivati od podnositelja zahtjeva. To bi trebalo razmotriti s obzirom na čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica i kontekst izjava. Ako postoje dokazi koji su u suprotnosti s izjavama podnositelja zahtjeva, trebali biste to objasniti i podnositelju zahtjeva dati priliku da objasni nekonzistentnosti i to objašnjenje uzeti u obzir u procjeni dosljednosti.

⁽¹⁰⁸⁾ Za više informacija vidjeti UNHCR, [Guidelines on International Protection no. 1: Gender-related persecution in the context of Article 1A\(2\) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the status of refugees](#), 7. svibnja 2002., točka 37.; UNHCR, [Guidelines on International Protection no. 9: Claims to refugee status on sexual orientation and/or gender identity within the context of Article 1A\(2\) of the 1951 Convention and/or its Protocol relating to the status of refugees](#), 23. listopada 2012., točka 66.

Primjer konzistentnosti izjava članova obitelji: [slučaj mladića iz zemlje A](#)

Podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za međunarodnu zaštitu sa svojim mlađim bratom. U osobnim intervjuima obojica opisuju da su napustila zemlju podrijetla zbog odluke svojih roditelja nakon što je teroristička skupina od njihova oca zatražila da joj se podnositelj zahtjeva i njegov mlađi brat pridruže.

Podnositelj zahtjeva detaljno opisuje da je stajao pokraj svojeg oca kad su od terorističke skupine primili zahtjev za pridruživanje i kako mu je rođak govorio da se mladiće iz susjednog sela prisilno regrutira. S druge strane, mlađi brat podnositelja zahtjeva dao je samo nejasne izjave. Opisao je kako mu je majka rekla da mora otići sa svojim bratom jer su ga muškarci s puškama stalno tražili i kako se osjećao uplašeno nakon što je za to saznao.

Primjećujete da izjave sadržavaju nekonzistentnosti u pogledu središnjih aspekata materijalne činjenice koje nisu zanemarive. Prije nego što donesete zaključak o konzistentnosti tih dviju izjava, trebali biste razmotriti čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica i čimbenike na osnovi indicija koji mogu objasniti razlike u izjavama (vidjeti odjeljak [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#)).

Trebali biste uzeti u obzir i kontekst tih prethodnih događaja i funkcioniranje pamćenja (vidjeti odjeljak [2.3.1.\(a\) „Funkcioniranje pamćenja”](#)). Podnositelj zahtjeva događaje opisuje iz perspektive osobe koja je izravno sudjelovala u nekim situacijama, dok njegov mlađi brat prepričava događaje kako mu ih je ispričala majka. Možete uzeti u obzir i njihovu dob (vidjeti odjeljak [2.3.1.\(d\) „Dob”](#)) jer je podnositelj zahtjeva bio mlada odrasla osoba kad su se ti događaji odvijali, dok je njegov brat bio dijete nedovoljno zrelo da bi razumjelo i opisalo što su ti događaji značili. Možete pretpostaviti da su izjave podnositelja zahtjeva i njegova brata razumno konzistentne te stoga od podnositelja zahtjeva ne biste trebali tražiti objašnjenje izjava koje su se činile nekonzistentnima.

2.2.3 Primijenite pokazatelj uvjerljivosti

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Uvjerljivost se odnosi na ono što je moguće ili u što je moguće vjerovati u vezi s općeprihvaćenim informacijama, kao što su zakoni fizike ili mogući slijed događaja.

Trebali biste biti svjesni da bi koncept uvjerljivosti trebalo primjenjivati oprezno kako bi se izbjegla nagađanja i subjektivne pretpostavke ili predrasude.

- Događaj nije nevjerojatan samo zato što nije vjerojatno da će se dogoditi. Događaji koji nisu vjerojatni ipak se događaju. Međutim, niz uzastopnih malo vjerojatnih događaja može dovesti do neuvjerljivosti, posebno ako na to upućuju i drugi pokazatelji dosljednosti.
- Uvjerljivost bi se trebala primjenjivati samo ako je podnositelju zahtjeva pružena mogućnost da pojasni izjave koje se ne čine uvjerljivima.
- Nalazi o uvjerljivosti moraju biti potkrijepljeni objektivno opravdanim obrazloženjem.

- Pokazatelj uvjerljivosti može se upotrebljavati isključivo zajedno s drugim pokazateljima dosljednosti.

Navedena činjenica može biti posve uvjerljiva kad se razmotri u kontekstu okolnosti podnositelja zahtjeva, uključujući spol, dob, seksualnu orijentaciju, rodni identitet, obrazovanje, društveno i kulturno okruženje, životna iskustva i okolnosti u zemlji podrijetla ili mjestu uobičajenog boravišta. Trebali biste imati na umu da između vaše perspektive i perspektive podnositelja zahtjeva mogu postojati znatne razlike koje bi mogle objasniti očitu neuvjerljivost.

2.3. Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica

[Sadržaj] [Kontrolni popis]

Sposobnost podnošenja dokaza i način na koji se dokazi predstavljaju mogu se iskriviti zbog nekoliko čimbenika, što može objasniti, na primjer, nedostatak pojedinosti ili nekonzistentnosti u izjavama podnositelja zahtjeva. Pri procjeni dosljednosti trebali biste uzeti u obzir:

- čimbenike koji se odnose na podnositelja zahtjeva
- čimbenike povezane s usmenim prevođenjem i okolnostima intervjua
- čimbenike koji se odnose na službenika za predmet.

Čimbenici koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica uvijek će postojati i nije ih moguće izbjeći. Međutim, potrebno ih je imati na umu pri vođenju osobnog intervjua ⁽¹⁰⁹⁾ i procjeni dosljednosti kako bi se njihov utjecaj sveo na najmanju moguću mjeru ⁽¹¹⁰⁾.

Imajte na umu utjecaj tehnika intervjuiranja

Tehnike intervjuiranja koje se upotrebljavaju tijekom osobnog intervjua mogu utjecati na izjave podnositelja zahtjeva: postavljaju li se pitanja na način kojim se uzimaju u obzir osobne okolnosti, je li podnositelju zahtjeva objašnjeno što se od njega očekuje, postavljaju li se pitanja redoslijedom koji je lako razumljiv. Zbog toga je, pri razmatranju načina na koji čimbenici koji mogu utjecati na iskrivljavanje činjenica i utjecati na iskaz, važno uzeti u obzir način na koji se osobni intervju provodi. Za više informacija vidjeti odjeljak [1.1.1.\(b\) „Ispunite dužnost službenika nadležnog za predmet da provede istragu”](#).

⁽¹⁰⁹⁾ Za više informacija o osobnom intervjuu vidjeti EASO-ov [Praktični vodič: Osobni intervju](#), prosinac 2014.

⁽¹¹⁰⁾ U skladu s člankom 10. stavkom 3. točkom (a) preinačene Direktive o postupcima azila: „[države članice osiguravaju da] se zahtjevi razmatraju, a odluke donose pojedinačno, objektivno i nepristrano”. U skladu s člankom 15. stavkom 3. točkom (a) preinačene Direktive o postupcima azila: „[države članice] osiguravaju da je osoba koja obavlja razgovore osposobljena da uzme u obzir osobne i opće okolnosti podnositelja zahtjeva, uključujući kulturno porijeklo, spol, spolnu opredijeljenost, spolni identitet ili ranjivost podnositelja zahtjeva”.

Mnogi se čimbenici iskrivljavanja mogu pojaviti paralelno i biti međusobno povezani. U odjeljcima u nastavku naveden je neiscrpan popis najčešćih takvih čimbenika.

2.3.1. Čimbenici koji se odnose na podnositelja zahtjeva

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Čimbenici koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica mogu utjecati na sposobnost podnositelja zahtjeva da se prisjeti relevantnih činjenica i da ih prepriča, kao i na njegovu sposobnost da se nosi sa situacijom intervjua. Čimbenici koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica mogu se utvrditi u dokumentarnim dokazima koji su dostupni u zahtjevu, na primjer u onima koji se odnose na dob ili zdravstvena stanja, dok se drugi čimbenici mogu utvrditi u kontekstualnim pojedinostima uključenima u spis predmeta, na primjer spol ili razina obrazovanja. Čimbenici se mogu pojaviti i u izjavama podnositelja zahtjeva, na primjer oni koji se odnose na funkcioniranje pamćenja ili osjećaj stigme i srama ili oni koji se odnose na fizički izgled i ponašanje podnositelja zahtjeva, kao što su izrazi straha, traume ili psihičkih poremećaja.

Imajte na umu granice svojeg stručnog znanja

Niste kvalificirani za dijagnosticiranje podnositelja zahtjeva ili izradu procjena izvan svojih kapaciteta u okviru postupka azila. Ako je to potrebno, u skladu sa svojim nacionalnim smjernicama podnositelja zahtjeva trebali biste uputiti na stručnu podršku ili procjenu, kao što su medicinska i psihološka podrška ili procjena dobi (za više informacija vidjeti odjeljak [1.1.2. „Prikupite dokaze relevantne za zahtjev”](#)). Međutim, možete iznijeti opažanja o mogućim čimbenicima koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica.

U neiscrpnom popisu u nastavku daje se pregled čimbenika koji se odnose na podnositelja zahtjeva koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica.

(a) Funkcioniranje pamćenja

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Podnositelji zahtjeva često se u svojim izjavama mogu osloniti samo na svoja sjećanja. Prisjećanje datuma, pojedinosti o događaju koji se dogodio u prošlosti, razlikovanje događaja koji se ponavljaju ili opisivanje osoba s kojima su se susreli može im biti vrlo zahtjevno. Kako bi očekivanja o tome koje se informacije mogu dobiti izjavama bila realna, važno je razumjeti kako funkcionira ljudsko pamćenje. Znanje o tome kako funkcioniranje pamćenja može utjecati na izjave i važno je u slučaju svih podnositelja zahtjeva.

Ljudsko pamćenje ima svoje slojeve i granice. Sjećanja nisu doslovna evidencija događaja, već rekonstrukcija osobnih iskustava događaja. Ta je rekonstrukcija slična sastavljanju slagalice od komadića razbacanih po raznim dijelovima mozga. Način na koji se djelići pamćenja ponovno sastavljaju određen je brojnim čimbenicima, kao što su znanje u vrijeme prisjećanja, osjećaji u vrijeme prisjećanja i okidač za prisjećanje. Zbog toga će se sjećanja s

vremenom promijeniti i neizbježan je određen stupanj nekonzistentnosti. Praznine u pamćenju popunjavaju se, svjesno ili nesvjesno, općenito povezanim informacijama ⁽¹¹¹⁾.

Informacije koje se pružaju pri prisjećanju na prethodni događaj mogu se razlikovati ovisno o nekoliko razloga ⁽¹¹²⁾.

- **Pozornost tijekom prethodnog događaja:** Ljudi često točno pamte informacije koje smatraju (emocionalno) važnima, kao i aspekte događaja koji su privukli njihovu pozornost, koji čine ključne pojedinosti te uspomene. Drugih informacija osoba se možda uopće neće sjećati jer su za nju bile sporedne.
- **Važnost prethodnog događaja:** Događaji koji se na neki način ističu lakše se pamte. Uobičajena, svakodnevna sjećanja općenitija su i usmjerena na „ono što je uobičajeno“, a ne na ono što se točno dogodilo. Socijalizacija može utjecati na ono što se smatra „uobičajenim“ zato što se ponavlja i društveno je prihvatljiva.
- **Sporedni detalji:** Detalji o događajima često se zapisuju u privremeno pamćenje, ali se ne pohranjuju u dugoročno pamćenje, zbog čega ih se vrlo teško ili čak nemoguće prisjetiti. To se posebno odnosi na vremenske informacije, kao što su datumi, vrijeme, učestalost i trajanje, izgled svakodnevnih predmeta, kao što su kovanice ili novčanice, točna imena i doslovna reprodukcija verbalnih interakcija. Pamćenje takvih detalja vrlo je nepouzđano.
- **Događaji koji se ponavljaju:** Sjećanja na događaje koji se ponavljaju povezuju se u opća ili „shematska sjećanja“. Ako se slični događaji iskuse više puta, vjerojatno će biti moguće zapamtiti što se tada obično događalo, ali će se biti teško prisjetiti što se

⁽¹¹¹⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023., str. 254–259.; S. Black, L. J. Levine i T. M. Laulhere, „Autobiographical remembering and hypermnesia: A comparison of older and younger adults“, *Psychology and Ageing*, sv. 14., 1999., str. 671–682.; M. Conway i E. Holmes, „Memory and the law: Recommendations from the scientific study of human memory“, *The British Psychological Society Press*, 2008., str. 2, citirano u publikaciji UNHCR-a, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Više od dokaza, procjena dosljednosti u sustavima azila u EU-u), 2013., str. 57; M. A. Conway i C. Loveday, „Remembering, imagining, false memories & personal meanings“, *Consciousness and Cognition*, 2015., str. 574–581.; I. E. Hyman i E. F. Loftus, „Errors in autobiographical memory“, *Clinical Psychology Review*, 1998., str. 933–947., citirano u publikaciji Sveučilišta Abo Akademi i Slobodnog sveučilišta u Amsterdamu, [Psychological assumptions underlying credibility assessments in Finnish asylum determinations](#), 2021., str. 4 i 5.

⁽¹¹²⁾ H. Evans Cameron, „Refugee status determinations and the limits of memory“, *International Journal of Refugee Law*, sv. 22., 2010., str. 469–511.; S. A. Christianson i M. A. Safer, „Emotional events and emotions in autobiographical memories“, u: D. C. Rubin (ur.), *Remembering our past: Studies in autobiographical memory*, Cambridge, 2005., str. 218–241., citirano u publikaciji EUAA-a, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023. str. 169–170.; Mađarski helsinški odbor, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), sv. 1., 2013., str. 67–80., 85.; J. Herlihy, L. Jobson i S. Turner, „Just tell us what happened to you: Autobiographical memory and seeking asylum“, 2012., str. 661–676., citirano u publikaciji Sveučilišta Abo Akademi i Slobodnog sveučilišta u Amsterdamu, [Psychological assumptions underlying credibility assessments in Finnish asylum determinations](#), 2021., str. 5.; C. Peterson i N. Whalen, „Five years later: Children’s memory for medical emergencies“, *Applied Cognitive Psychology*, sv. 15., 2001., str. 7–24., citirano u publikaciji UNHCR-a, [The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union](#) (Srž stvari: procjena dosljednosti kada djeca zatraže azil u Europskoj uniji), 2014., str. 67–68.; J. Herlihy i S. Turner, „The psychology of seeking protection“, *International Journal of Refugee Law*, sv. 21., 2009., str. 181.; J. Cohen, „Questions of credibility: Omissions, discrepancies and errors of recall in the testimony of asylum seekers“, *International Journal of Refugee Law*, sv. 13., 2001., str. 293–309.; M. Eastmond, „Stories as lived experience: Narratives in forced migration research“, *Journal of Refugee Studies*, sv. 20., 2007., str. 248–264.; B. Tversky i E. J. Marsh, „Biased retellings of events yield biased memories“, *Cognitive Psychology*, sv. 40., 2000., str. 1–38. te H. Evans Cameron, „Refugee status determinations and the limits of memory“, *International Journal of Refugee Law*, sv. 22., 2010., str. 506. citirano u publikaciji UNHCR-a, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Više od dokaza, procjena dosljednosti u sustavima azila u EU-u), 2013., str. 57–60.

dogodilo za vrijeme svakog pojedinog događaja, osim ako se neki od njih zbog nečega posebno izdvaja.

- **Vrijeme koje je proteklo od prethodnog događaja:** Što je više vremena proteklo od događaja, ljudi se sjećaju manje konkretnih detalja. Ključni detalji događaja bolje se pamte i manje su podložni promjenama tijekom vremena u usporedbi s perifernim pojedinostima.
- **Višekratno prisjećanje:** Višekratno prisjećanje često dovodi do razrađenijih sjećanja. Ljudi se svakim prisjećanjem prisjećaju više detalja i/ili različitih detalja, dok se neki drugi detalji mogu izostaviti, što znači da se istog događaja svaki put prisjećaju na drukčiji način.
- **Kontekst prisjećanja:** Sjećanja su podložna sugestiji, i to čak u mjeri u kojoj ljudi mogu izreći lažna sjećanja ili detalje. Mnogo toga ovisi i o publici i cilju iskaza, načinu prisjećanja, načinu postavljanja pitanja i vrsti pitanja koja se postavljaju.

Način na koji funkcionira pamćenje treba propisno uzeti u obzir pri procjeni konzistentnosti i razine detalja izjava podnositelja zahtjeva.

Primjeri praktičnih razmatranja

- Omogućite podnositelju zahtjeva da iz vlastite perspektive detaljno razmotri središnje aspekte događaja. Očekujte da će podnositelji zahtjeva dati detaljnije i konzistentnije iskaze samo o aspektima koji su im najznačajniji.
- Sporedne detalje razmotrite samo ako su osobno važni podnositelju zahtjeva. Na primjer, detalji koji se odnose na vrijeme odvijanja događaja mogu biti pouzdaniji ako se procjenjuju u odnosu na ono što je osobno važno podnositelju zahtjeva, a ne u odnosu na to kad su se kronološki dogodili.
- Zatražite od podnositelja zahtjeva da se prisjeti aspekata koji u početnoj izjavi nisu bili dovoljno detaljni ili koherentni. Očekujte da će na sličan način ponovno ispričati samo ključne aspekte događaja i aspekte koji su mu osobno važni jer izjave mogu uključivati više detalja, a oni drugi put možda neće biti isti.
- Tijekom intervjua izbjegavajte sugestivna pitanja jer mogu izravno utjecati na pamćenje i samo prisjećanje. Imajte na umu da tehnike intervjuiranja utječu na način na koji se informacije dobivaju iz pamćenja.

(b) Trauma

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Podnositelji zahtjeva za međunarodnu zaštitu često su osobe koje su bile izložene lošim životnim događajima u odnosu na opću populaciju ⁽¹³⁾. Trauma, koja se definira kao izloženost „stresnom događaju ili situaciji (kratkog ili dugog trajanja) iznimno prijeteće ili katastrofalne

⁽¹³⁾ UNHCR, [Beyond Proof: Credibility Assessment in EU Asylum Systems](#) (Više od dokaza, procjena dosljednosti u sustavima azila u EU-u), 2013., str. 61.

prirode”⁽¹¹⁴⁾, ima velik utjecaj na pamćenje i ponašanje. Trauma i njezine posljedice, kao što je PTSP, posebno utječu na sposobnost prisjećanja i prepričavanja prethodnih događaja⁽¹¹⁵⁾.

Trauma može imati razne posljedice na funkcioniranje pamćenja. Sjećanja na traumatična iskustva često se razlikuju od uobičajenih (autobiografskih) sjećanja na nekoliko načina⁽¹¹⁶⁾.

- **Slabo pamćenje:** Trauma može dovesti do slabog pamćenja zbog odgovora tijela na kriznu situaciju, što može dovesti do poteškoća s prisjećanjem traumatičnih događaja. PTSP može dovesti do preopćenitog pamćenja, pri čemu osoba ima poteškoća s prisjećanjem prethodnih traumatičnih događaja i drugih aspekata života.
- **Hipermnezija:** Iako je slabo pamćenje tipičan simptom traume, ponekad se osoba sjeća iznimno mnogo detalja povezanih s traumatičnim događajem.
- **Osjetilni dojmovi:** Traumatična sjećanja mogu praćena osjetilnim detaljima, kao što su emocije, osjećaji, zvukovi, mirisi ili vizualne slike. Normalno (autobiografsko) pamćenje verbalna je priča, ali verbalni iskaz o traumi možda neće biti pohranjen u pamćenju. Stoga podnositelj zahtjeva koji je proživio traumatski događaj možda neće moći pružiti detaljan koherentan verbalni iskaz događaja jednostavno zato što ga nema u svojem pamćenju.
- **Fragmentacija:** Traumatična sjećanja mogu biti fragmentirana jer možda neće imati cjelovitu kronološku strukturu. Nekih elemenata takvih sjećanja moguće se živo prisjetiti kao da se događaju u sadašnjosti. Takva sjećanja poznata su pod nazivom blic-sjećanja i često nisu dobro povezana s kronologijom događaja. U najekstremnijem slučaju sastoje se od disocijativnih kratkih bljeskova u kojima osoba u potpunosti ponovno doživljava traumatični događaj i gubi sav osjećaj sadašnjeg trenutka.
- **Izbjegavanje:** Za razliku od uobičajenih (autobiografskih) sjećanja, koja se dobrovoljno rekonstruiraju i jasno se odnose na prošlost, prisjećanje traumatičnih sjećanja možda neće biti dobrovoljno, već će se izbjegavati kao zaštitni mehanizam. Umjesto toga, mogu ih potaknuti osjetilni impulsi ili podsjetnici na traumatični događaj. Na primjer, druge osobe nesvjesno ih mogu potaknuti zbog vrste odjeće, tona glasa ili mirisa parfema.
- **Otupjelost:** Traumatizirane osobe mogu nehotice djelovati otupjelo jer možda neće izražavati emocije kad opisuju prethodne traumatične događaje. Također je moguće da traumatizirana osoba pokazuje jake emocije.

⁽¹¹⁴⁾ Svjetska zdravstvena organizacija, [ICD-10](#), verzija: 2016.

⁽¹¹⁵⁾ J. Herlihy, L. Jobson i S. Turner, „Just tell us what happened to you: Autobiographical memory and seeking asylum”, *Applied Cognitive Psychology*, sv. 26., 2012., str. 661–676., citirano u publikaciji UNHCR-a, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Više od dokaza, procjena dosljednosti u sustavima azila u EU-u), 2013., str. 61.; Mađarski helsinški odbor, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), sv. 1., 2013., str. 93.

⁽¹¹⁶⁾ C. Brewin, J. D. Gregory, M. Lipton i N. Burgess, „Intrusive images in psychological disorders: Characteristics, neural mechanisms and treatment implications”, *Psychological Review*, sv. 117., 2010., str. 210–232.; J. Herlihy i S. Turner, „Should discrepant accounts given by asylum seekers be taken as proof of deceit?”, *Torture*, sv. 16., 2006., str. 86. i 176. te J. Cohen, „Questions of credibility: Omissions, discrepancies and errors of recall in the testimony of asylum seekers”, *International Journal of Refugee Law*, sv. 13., 2001., str. 293–309., citirano u publikaciji UNHCR-a, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Više od dokaza, procjena dosljednosti u sustavima azila u EU-u), 2013., str. 63.; A. Vredeveltdt, Z. Given-Wilson i A. Memon, [Culture, trauma, and memory in investigative interviews](#), 22. travnja 2023., str. 3–7; EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023. str. 173–174.; Mađarski helsinški odbor, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), sv. 1., 2013., str. 100–103.

Budući da trauma često utječe na sposobnost detaljnog prisjećanja prethodnih događaja i pružanja koherentnog iskaza, procjena dosljednosti mora se provesti uzimajući u obzir te posljedice traume. To znači da, ako postoje nedosljednosti povezane s mogućim traumatičnim događajem, treba uzeti u obzir čitav niz objašnjenja tih nedosljednosti u usporedbi sa situacijom u kojoj nema traumatičnog iskustva. Osim toga, moglo bi biti potrebno pridati veću važnost dokumentarnim i drugim dokazima povezanim s izjavama.

Primjeri praktičnih razmatranja

- Osigurajte da podnositelj zahtjeva može slobodno iznijeti svoj iskaz vlastitim tempom i sa što manje prekida, što mu može pomoći da ponovno oblikuje kontekst događaja i strukturira svoj iskaz.
- Prikupite dokaze i izjave o okolnostima traumatičnog događaja, a ne o samom događaju. Ti dokazi i izjave možda neće biti iskrivljeni u istoj mjeri kao sjećanja povezana s traumatičnim događajem, a takav pristup može pomoći i da se izbjegne ponovna traumatizacija.
- Usmjerite se na informacije koje se odnose na vlastito iskustvo podnositelja zahtjeva, a ne na kronologiju događaja, primjerice istraživanjem o čemu su u trenutku događaja razmišljali, kako su reagirali, čega se mogu sjetiti da su vidjeli, čuli ili mirisali ili koji su im aspekti bili najteži.
- Procjena dosljednosti usmjerena je na utjecaj traume na život i psihi podnositelja zahtjeva nakon traumatičnog događaja, a ne na konkretne detalje tog događaja.
- Traumatična sjećanja procjenjujete uzimanjem u obzir činjenice da ona možda nisu kronološki ili verbalni iskaz događaja.

(c) Ostali psihički i zdravstveni problemi

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Izvor poteškoća u davanju detaljnih i koherentnih izjava mogu biti i medicinski problemi, fizičko zlostavljanje i ovisnosti podnositelja zahtjeva, kao što su uzimanje jakih lijekova, intelektualne poteškoće, depresija, ozljede mozga ili ovisnost o drogi ili alkoholu. Ovisno o konkretnom stanju, nekoliko vrsta čimbenika može utjecati na izjave podnositelja zahtjeva, na primjer zbog funkcioniranja pamćenja, misaonih procesa ili sposobnosti koncentracije.

Važno je na odgovarajući način uzeti u obzir psihičko i zdravstveno stanje podnositelja zahtjeva, a posebno utjecaj tog stanja na sposobnost osobe da normalno funkcionira.

Primjeri praktičnih razmatranja

- Osigurajte dostupnost informacija o (psihičkom) zdravstvenom stanju podnositelja zahtjeva kako biste ih mogli procijeniti.
- Ako je potrebno, uputite podnositelja zahtjeva na odgovarajuću podršku/procjenu u skladu s nacionalnom praksom kako biste bolje razumjeli kako potencijalno zdravstveno stanje može utjecati na njegove izjave.

(d) Dob

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Dob je osobito važna za ako su podnositelji zahtjeva djeca jer njihova dob i zrelost utječu na njihove izjave. Važno je razmotriti i dob u vrijeme davanja izjava i dob u vrijeme kad je događaj proživljen jer dob podnositelja zahtjeva utječe na njegovo znanje i razumijevanje događaja koji su se dogodili kad je bio dijete.

Sposobnost davanja detaljnog i konzistentnog prikaza događaja povećava se s dobi. Zrelost i dob utječu na autobiografsko pamćenje, što utječe na izjave ⁽¹¹⁷⁾.

- **Perspektiva djeteta:** Djeca općenito informacije navode drukčije od odraslih. Ono što je ključno za iskustvo odrasle osobe ne mora biti srž djetetova iskaza i obrnuto. Dijete tijekom događaja može usmjeriti pozornost na druge stvari i/ili mu događaj možda neće biti jednako važan kao odrasloj osobi.
- **Razumijevanje pitanja koja se na njih odnose:** Iskazi djece mogu biti nekonzistentni i nepotpuni jer djetetu može nedostajati teoretsko i apstraktno razumijevanje događaja ili može upotrebljavati nejasne izraze ili izjave koje je čulo od odraslih, što može ovisiti o kulturnim normama ⁽¹¹⁸⁾. Možda neće moći dati detaljan i konzistentan iskaz o razlozima zbog kojih je napustilo svoju zemlju podrijetla, posebno ako su odluku o odlasku donijeli njegovi roditelji ili druga rodbina.
- **Dostupnost dokumentarnih dokaza:** Djeca, posebno ako su bez pratnje, često nemaju pristup dokumentarnim dokazima kojima bi potkrijepila svoj zahtjev.

⁽¹¹⁷⁾ M. Pasupathi i C. Wainryb, „On telling the whole story: Facts and interpretations in autobiographical memory narratives from childhood through mid-adolescence”, *Developmental Psychology*, sv. 46., 2010., str. 735–746., citirano u publikaciji UNHCR-a, [The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union](#) (Srž stvari: procjena dosljednosti kada djeca zatraže azil u Europskoj uniji), 2014., str. 66 i 87; Mađarski helsinški odbor, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), sv. 2., 2015., str. 100 i 113.

⁽¹¹⁸⁾ UNHCR, [The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union](#) (Srž stvari: procjena dosljednosti kada djeca zatraže azil u Europskoj uniji), 2014., str. 71.

Važno je da se intervju vodi na način prilagođen djeci. Djeca su obično podložnija sugestivnim pitanjima, pružanju informacija za koje misle da ih želite čuti i mijenjanju odgovora kad ih se propitkuje ⁽¹¹⁹⁾.

Budući da dob i zrelost djeteta utječu na njegovu sposobnost da detaljno i dosljedno prepriča prethodne događaje, procjena dosljednosti mora se provesti uzimajući u obzir te razlike. Ako postoje nedosljednosti u odnosu na prethodne događaje, potrebno je razmotriti čitav niz objašnjenja tih nedosljednosti.

Ovisno o dobi, zrelosti i mogućim drugim ranjivostima djeteta, možda ćete se morati više osloniti na druge dostupne informacije, a ne na djetetove izjave. To može uključivati izjave zakonskog skrbnika, članova obitelji ili odvjetnika odnosno druge dostupne izvore informacija.

Primjeri praktičnih razmatranja

- Usmjerite se na ono što je važno/ključno za dijete i ono što se može očekivati da dijete zna.
- Osobni intervju vodite na način prilagođen djeci, uključujući vokabular i pitanja prilagođena dobi i zrelosti djeteta. To uključuje jednostavan i konkretan jezik umjesto apstraktnih koncepata, objašnjavanje teških riječi primjerom i postavljanje pitanja formuliranih na pojednostavnjenom jeziku. Trebalo bi izbjegavati sugestivna pitanja i vršenje pritiska na dijete, na primjer ponavljanjem pitanja, jer je vjerojatnije da će djeca promijeniti iskaz u skladu s onim što misle da se od njih očekuje.

Dob može biti relevantan čimbenik koji treba razmotriti i kad je riječ o starijim osobama, koje mogu imati smanjene kognitivne sposobnosti, kao što su funkcioniranje pamćenja ili sposobnost praćenja razgovora, kao i tjelesna oštećenja, kao što je oštećenje sluha, što može utjecati na njihove izjave.

(e) Obrazovanje

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Stupanj obrazovanja može utjecati na pristup podnositelja zahtjeva informacijama, znanje o aspektima izvan njegove osobne sfere života ili sposobnost izražavanja apstraktnih koncepata. Ograničeno ili nedovoljno (formalno) obrazovanje može utjecati na izjave podnositelja zahtjeva na nekoliko načina.

- **Razina pismenosti:** Budući da većina ljudi uči čitati i pisati u školi, nedostatak formalnog obrazovanja može dovesti do nepismenosti, što ograničava mogućnosti pristupa informacijama. Nepismen ili slabo pismen podnositelj zahtjeva možda neće

⁽¹¹⁹⁾ UNHCR, [Guidelines on international protection no. 8: Child asylum claims under Articles 1\(A\)2 and 1\(F\) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the status of refugees](#) (Smjernice o međunarodnoj zaštiti br. 8: zahtjevi djece za azil u skladu s člankom 1. stavkom A točkom (2) i člankom 1. stavkom F Konvencije iz 1951. i/ili Protokolom iz 1967. o statusu izbjeglica), 22. prosinca 2009., točke od 70. do 74.; Mađarski helsinški odbor, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), sv. 2., 2015., str. 99–100.

imati dovoljno raznovrstan vokabular da bi dao konkretne i razrađene iskaze ili ciljane i strukturirane odgovore na pitanja.

- **Apstraktni koncepti:** Formalnim obrazovanjem razvija se sposobnost apstraktnog razmišljanja u logičkim sljedovima i razumijevanje koncepata kao što su veličina, udaljenost, omjer, vrijeme i uzročnost. Ograničena sposobnost apstraktnog razmišljanja može utjecati na koherentnost i uvjerljivost izjava podnositelja zahtjeva.
- **Opće znanje:** Formalno obrazovanje pruža nam opće znanje o svijetu oko nas, kao što su povijesno i geografsko znanje te znanstvene spoznaje. Ograničeno ili nedovoljno (formalno) obrazovanje može utjecati na sposobnost podnositelja zahtjeva da opiše pitanja izvan opsega svojeg svakodnevnog života ili osobne sfere.

Primjeri praktičnih razmatranja:

- Ograničite procjenu na pitanja na koja očekujete da će podnositelj zahtjeva znati odgovoriti s obzirom na svoje obrazovanje. Što je razina obrazovanja podnositelja zahtjeva niža, to bi procjena trebala biti usmjerenija na njegovu sposobnost da pruži informacije o osobnoj sferi života i iskustvu, a ne o općem znanju.

Primjer: Od nepismenog poljoprivrednika može se očekivati da pruži informacije o usjevima koje je uzgajao i smjesti događaje u vrijeme s obzirom na sezonu kiše ili žetve.

- Slično tomu, podnositelj zahtjeva koji nije imao mogućnost pohađanja škole možda neće moći pokazati svoju zemlju na karti ili geografski locirati svoje mjesto boravišta prema stranama svijeta jer možda ne razumije te pojmove.
- Imajte na umu da ograničeno ili nedovoljno (formalno) obrazovanje također može dovesti do ograničene ili nedovoljne izloženosti različitim vrstama tehnologije i njihova poznavanja.

(f) Kultura, vjera i uvjerenja

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Kultura, vjera i uvjerenja osobe određuju način na koji se osoba doživljava u odnosu na druge ljude – njezin identitet, društvene uloge, društvene norme i hijerarhiju – i njezin stil komunikacije – način na koji razumije, tumači i prepričava informacije. Na primjer, datumi, godišnja doba, udaljenosti, sudjelovanje u javnom životu, pojam uže obitelji i govor tijela mogu se razlikovati ovisno o tim čimbenicima. Međutim, ne bi trebalo pretpostaviti da se sve osobe koje potječu iz određene kulture ili vjere ponašaju ili komuniciraju na određeni način ili dijele ista uvjerenja i norme jer na njih utječu i čimbenici kao što su dob, spol ili društveni status.

Kultura, vjera i uvjerenja mogu utjecati na izjave podnositelja zahtjeva na nekoliko načina ⁽¹²⁰⁾.

- **Pojedinačna i kolektivna sjećanja:** Kultura utječe na autobiografsko pamćenje jer kulturne norme definiraju koji se događaji i pojedinosti smatraju važnima, pa ih je stoga potrebno zapamtiti. Kolektivističke kulture koje su uobičajene u afričkim, srednjoazijskim, bliskoistočnim i jugoistočnim azijskim zemljama naglašavaju kolektivne aktivnosti, društvene odnose i interakcije. Individualističke kulture u većini zemalja Europe i Sjeverne Amerike usmjerenije su na individualnost i samoizražavanje. Stoga sjećanja u individualističkim kulturama uglavnom uključuju pojedinačna iskustva, uloge i emocije, a podnositelj zahtjeva često iznosi detaljnije, specifične, jedinstvene i razrađene iskaze sjećanja usmjerene na sebe. S druge strane, osobe iz kolektivističkih kultura često daju općenitije opise zajedničkih rutina, društvenih događaja, interakcija i uloga u odnosu na druge.
- **Stil komunikacije:** Razina detalja koje pruži podnositelj zahtjeva može ovisiti o stilu komunikacije koji prevladava u određenoj kulturi. U nekim će kulturama osobe odgovarati izravno i sažeto te neće navesti detalje ako se to od njih ne zatraži. Izjave podnositelja zahtjeva iz takve kulture mogu se smatrati nedovoljno detaljnima ako se od njega ne zatraži više detalja. U drugim kulturama ljudi odgovaraju općim izjavama i potrebno im je određeno vrijeme da prijeđu na konkretnu poantu, što se ponekad može činiti općenitim izjavama bez detalja.
- **Značenja pripisana određenim konceptima:** Kultura utječe na razumijevanje društvenih odnosa, uloga i koncepata, kao što su vrijeme, udaljenost ili dob. Za određene koncepte također se mogu upotrebljavati eufemizmi ili nejasni izrazi koji se smatraju kulturno prihvatljivijima od izravnog imenovanja, primjerice riječi koje se koriste u vezi s kulturnim tabuima. Takvi čimbenici osobito mogu utjecati na percepciju unutarnje i vanjske koherentnosti i konzistentnosti izjava podnositelja zahtjeva.

Kako biste razumjeli informacije koje primete iz perspektive druge kulture, često je potrebno međukulturno znanje, koje može razjasniti izjave koje bi se inače mogle činiti nekonzistentnima, nedovoljno detaljnima ili neuvjerljivima. Tek nakon što zatražite, a ne dobijete objašnjenje nekonzistentnosti ili nedostatka detalja, trebali biste provjeriti postoje li kulturne, društvene, vjerske ili druge prepreke koje bi mogle biti razlog za određeno pitanje dosljednosti.

⁽¹²⁰⁾ UNHCR, [Beyond Proof – Credibility Assessment in EU Asylum Systems: Full Report](#) (Više od dokaza, procjena dosljednosti u sustavima azila u EU-u: potpuno izvješće), svibanj 2013., str. 66–68.; Annelies Vredeveldt, Zoe Given-Wilson i Amina Memon, [Culture, trauma, and memory in investigative interviews](#), 22. travnja 2023., str. 8–9.; J. Herlihy, L. Jobson i S. Turner, „Just tell us what happened to you: Autobiographical memory and seeking asylum”, *Applied Cognitive Psychology*, 2012., str. 661–676.; K. Nelson, „Self and social functions: Individual autobiographical memory and collective narrative”, *Memory*, 2003., str. 125–136., citirano u publikaciji Sveučilišta Abo Akademi i Slobodnog sveučilišta u Amsterdamu, [Psychological assumptions underlying credibility assessments in Finnish asylum determinations](#), 2021., str. 6.; Mađarski helsinški odbor, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), sv. 1., 2013., str. 76.; L. Jobson, „Cultural differences in specificity of autobiographical memories: Implications for asylum decisions”, *Psychiatry, Psychology and Law*, sv. 16., 2009., str. 453–457.; R. Antalikova, T. Hansen, K. Gulbrandsen, M. De La Mata i A. Santamaria, „Adolescents’ meaningful memories reflect a trajectory of self-development from family over school to friends”, *Nordic Psychology*, sv. 63., 2011., str. 4–24.; Y. Chen, H. M. McAnally i E. Reese, „Development in the organization of episodic memories in middle childhood and adolescence”, *Frontiers in Behavioural Neuroscience*, sv. 7., 2013., str. 84–86.; J. M. Fitzgerald, „Autobiographical memory: Reports in adolescence”, *Canadian Journal of Psychology/Revue Canadienne de Psychologie*, sv. 35., 1981., str. 69–73., citirano u publikaciji UNHCR-a, [The heart of the matter: Assessing credibility when children apply for asylum in the European Union](#) (Srž stvari: procjena dosljednosti kada djeca zatraže azil u Europskoj uniji), 2014., str. 69.

Primjeri praktičnih razmatranja

- Pri procjeni dosljednosti razmotrite kulturni kontekst (individualistička ili kolektivistička kultura), posebno u pogledu vrste detalja koji se mogu očekivati od podnositelja zahtjeva.
- Prije nego što donesete negativan zaključak, utvrdite jesu li moguća pitanja dosljednosti razjašnjena i da nisu samo posljedica kulturnih razlika.

(g) Strah i nedostatak povjerenja

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Podnositelji zahtjeva iz više razloga mogu biti spriječeni da u potpunosti potkrijepe svoj zahtjev. To može uključivati strah od stigmatizacije, diskriminacije ili odmazde, nedostatak povjerenja u državna tijela, usmene prevoditelje ili druge osobe koje potječu iz njihove zemlje podrijetla, uvjerenje da bi određeni postupci mogli negativno utjecati na njihov zahtjev za međunarodnu zaštitu ili strah od ugrožavanja njihove obitelji.

Zbog straha i nedostatka povjerenja u nadležna tijela podnositelj zahtjeva mogao bi se suzdržati od iznošenja određenih relevantnih činjenica ili dokaza, što za posljedicu može imati nedovoljno detalja ili manjak koherentnosti zbog nepotpunosti njegovih izjava. Ako primijetite naznake straha ili nedostatka povjerenja, važno je da ih otklonite tijekom osobnog intervjua kako biste ispunili dužnosti nadležnog tijela (za više informacija vidjeti odjeljak [1.1.1. „Primijenite obvezu suradnje \(teret dokazivanja\)”](#)).

Primjeri praktičnih razmatranja

- Osigurajte da je okruženje za intervju sigurno mjesto na kojem podnositelj zahtjeva može iznijeti svoj zahtjev, a podnositelju zahtjeva zajamčite povjerljivost postupka azila i obavijestite ga o njegovoj svrsi. Trebali biste naglasiti i profesionalne odgovornosti i nepristranost usmenog prevoditelja.
- Podnositelja zahtjeva trebate jasno obavijestiti o svojoj obvezi suradnje i posljedicama nesuradnje.
- Osigurajte da su podnositelju zahtjeva postavljena pitanja o razlozima za eventualnu nepotpunost njegovih izjava.
- Ovisno o nacionalnoj praksi, pružite podnositelju zahtjeva informacije o tome kako zatražiti neovisno pravno savjetovanje koje će ga savjetovati u skladu s njihovim najboljim interesima.

(h) Stigmatizacija i sram

[Sadržaj] [Kontrolni popis]

Stigmatizacija proizlazi iz neusklađenosti s društvenim, kulturnim ili vjerskim normama, a često je povezana s tabuima, kao što su rod ili seksualnost. Nepoštovanje norme dovodi do neodobravanja društva, a rezultat je stigmatizacija. Stigmatizacija često dovodi do srama, osjećaja krivnje ili osjećaja da je pojedinac loša osoba. Takav sram obično uključuje i strah od trpljenja nepravde koji može dovesti do raznih strategija iznošenja informacija, uključujući prešućivanje, šutnju ili čak poricanje, što može utjecati na pamćenje i otkrivanje ⁽¹²¹⁾.

Stigmatizacija i sram na nekoliko načina mogu utjecati na izjave podnositelja zahtjeva i dostupne dokumentarne dokaze ⁽¹²²⁾.

- **Iznošenje informacija:** Stigmatizacija i sram često negativno utječu na razinu iznošenja informacija jer može biti teško otkriti informacije koje su povezane s tim osjećajima i iskustvima. Podnositelji zahtjeva možda nikada ni s kim nisu otvoreno razgovarali o određenim iskustvima jer su bili izvor stigmatizacije i potencijalne nepravde. Stoga iskaz podnositelja zahtjeva može biti nepotpun i nedosljedan, koji ne predstavlja cjelovit i dosljedan kronološki iskaz ⁽¹²³⁾.
- **Nedostatak odgovarajućih riječi:** Podnositelji zahtjeva često dolaze iz zemalja ili jezičnih konteksta u kojima možda nedostaju neutralni ili odgovarajući pojmovi kako bi se opisala pitanja koja se smatraju tabuom, što također može dovesti do manje specifičnih izjava. Podnositelji zahtjeva mogu upotrebljavati te pojmove u različitim značenjima, što bi moglo utjecati na percepciju koherentnosti njihovih izjava.
- **Nedostatak dokumentarnih dokaza:** Stigmatizacija i osjećaj srama mogu objasniti nedostatak dokazne dokumentacije ili drugih dokaza jer doprinose neprijavlivanju incidenata. Osobe koje trpe nepravdu (ili prijetnje nepravdom) mogu oklijevati da službeno prijave incidente nadležnim tijelima. S druge strane, nadležna tijela možda neće htjeti izdati dokumentarne dokaze o pitanjima koja smatraju privatnima i/ili društvenim tabuom.

Osobni intervju potrebno je provesti u sigurnom okruženju kako bi se podnositelju zahtjeva olakšalo iznošenje iskaza ako postoje naznake stigmatizacije i straha. Također je potrebno

⁽¹²¹⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023., str. 174–175. i 180.; Mađarski helsinški odbor, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), sv. 2., 2015., str. 82.

⁽¹²²⁾ Mađarski helsinški odbor, [Credibility assessment in asylum procedures: A multidisciplinary training manual](#), sv. 2., 2015., str. 44. i 85.; J. Herlihy i S. Turner, „Asylum claims and memory of trauma: Sharing our knowledge”, *The British Journal of Psychiatry*, sv. 191., 2007., str. 4.; D. Bögner, J. Herlihy i C. Brewin, „Impact of sexual violence on disclosure during Home Office interviews”, *British Journal of Psychiatry*, sv. 191., 2007., str. 75.; D. Bögner, C. Brewin i J. Herlihy, „Refugees’ experiences of Home Office interviews: A qualitative study on the disclosure of sensitive personal information”, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, sv. 36., 2009., str. 519–535.; J. Millbank, „The ring of truth’: A case study of credibility assessment in particular social group refugee determinations”, *International Journal of Refugee Law*, sv. 21., 2009., str. 14.; Asylum Aid, „Feel like as a woman, I am not welcome’: A gender analysis of UK asylum law, policy and practice”, *Women’s Asylum News*, br. 107, 2012., str. 1–4.; Irsko vijeće za građanske slobode, „Women and the refugee experience: Towards a statement of best practice”, *Irish Times*, 2000., str. 18.; Švedski odbor za migracije (Migrationsverket), *Gender-based persecution: Guidelines for investigation and evaluation of the needs of women for protection*, 2001., str. 15., citirano u publikaciji UNHCR-a, [Beyond proof: Credibility assessment in EU asylum systems](#) (Više od dokaza, procjena dosljednosti u sustavima azila u EU-u), 2013., str. 73. i 145.

⁽¹²³⁾ Mađarski helsinški odbor, [Credibility Assessment in Asylum Procedures – A Multidisciplinary Training Manual](#), sv. 2., 2015., str. 44.

imati na umu da podnositelji zahtjeva možda neće uvijek biti svjesni da se određeno ponašanje prema njima može smatrati kršenjem ljudskih prava jer se s njima tako postupalo cijelog života. Stoga u izjavama podnositelja zahtjeva morate moći prepoznati moguće oblike proganjanja i dodatno ih istražiti.

Primjeri praktičnih razmatranja

- Podnositelju zahtjeva zajamčite povjerljivost postupka azila.
- Osigurajte podnositelju zahtjeva dovoljno vremena za raspravu o njegovim iskustvima i objasnite mu zašto su potrebni detalji o tim iskustvima.
- Provjerite je li podnositelj zahtjeva potaknut da svojim riječima opiše svoja iskustva i je li objasnio značenje riječi koje upotrebljava.

(i) Rodne uloge

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Rodne uloge odnose se na odnos između žena i muškaraca na temelju društveno ili kulturno uspostavljenih i utvrđenih identiteta, statusa, uloga i odgovornosti. Spol se odnosi na biološki spol pojedinca, koji je urođen. Rodne uloge utječu na predodžbu o sebi, ali i na ponašanje i stavove prema društvenom i političkom životu.

Rodne uloge na izjave podnositelja zahtjeva mogu utjecati, primjerice, na sljedeće načine.

- **Način komuniciranja:** Rod utječe na način na koji se podnositelj zahtjeva izražava i može utjecati na razinu pruženih detalja. U nekim društvima od muškaraca i dječaka očekuje se da uvijek detaljno iznesu svoje mišljenje, dok se od žena i djevojčica očekuje da odgovore kratko i samo nakon što ih se nešto upita te da ne iznose previše svoje misli ili mišljenje. U drugim društvima vrijedi obrnuto ⁽¹²⁴⁾.
- **Pamćenje:** Rodne uloge i društvena očekivanja oblikuju naše interese tijekom određenih događaja, što znači da mogu utjecati na način na koji se prisjećamo prošlosti. Mogu utjecati na to koje se pojedinosti percipiraju, kodiraju i pamte. Na primjer, u nekim društvima od muškaraca se općenito očekuje da upamte marku i vrstu automobila, dok se od žena očekuje da upamte njegovu boju. Rodne uloge mogu definirati i kojoj se vrsti informacija može pristupiti, stoga se, na primjer, iskazi članova obitelji mogu činiti nekonzistentnima.

Rod može utjecati i na to jesu li dostupni dokumentarni ili drugi dokazi u vezi sa zahtjevom, na primjer u sljedećim slučajevima.

- **Dostupnost informacija o zemlji podrijetla:** Informacije o zemlji podrijetla u pogledu položaja žena možda neće biti dostupne ili će biti dostupne u ograničenoj mjeri, primjerice zbog nedovoljnog prijavljivanja incidenata policiji ili drugim subjektima,

⁽¹²⁴⁾ [Mađarski helsinški odbor, Credibility Assessment in Asylum Procedures – A Multidisciplinary Training Manual, sv. 2., 2015., str. 44.–45.](#)

nedovoljnog prikupljanja podataka o rodnim pitanjima, stigmatizacije žrtava rodno uvjetovanog nasilja ili činjenice da takvo nasilje često provode nedržavni subjekti.

- **Dostupnost dokumentarnih dokaza:** Žene možda nemaju pristup dokaznoj dokumentaciji ili drugim dokazima koji potkrepljuju njihov zahtjev, uključujući osobne isprave, zbog svojeg statusa u društvu.

Imajte na umu i da podnositelji zahtjeva možda neće uvijek biti svjesni da se određeno ponašanje prema njima može smatrati kršenjem ljudskih prava jer se s njima tako postupalo cijelog života. Stoga u izjavama podnositelja zahtjeva morate moći prepoznati moguće rodno uvjetovane oblike proganjanja i dodatno ih istražiti.

Primjeri praktičnih razmatranja

- Osigurajte da je intervju usmjeren na ono što se od podnositelja zahtjeva očekuje da zna s obzirom na rodne uloge u zemlji podrijetla. Na primjer, u nekim društvima žene imaju manje znanja ili informacija o životu izvan obiteljskog doma nego muškarci, dok muškarci imaju ograničenije informacije o tome što se događa kod kuće.
- Imajte na umu da društveni tabui (npr. seksualnost, zdravlje, novac) mogu otežati podnositelju zahtjeva da otkrije i iznese detaljne i koherentne iskaze o određenim pitanjima. Vidjeti odjeljak [2.3.1\(h\) „Stigmatizacija i sram”](#).

2.3.2. Čimbenici koji se odnose na službenika za predmet

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Rad u području međunarodne zaštite podrazumijeva neprekidan rad s osobama iz različitih kultura i društvenih sredina te s različitim životnim iskustvima. To je jedan od čimbenika koji vaš posao čini zanimljivim. Bez obzira na to, i vi ste ljudsko biće te možete doživjeti stres i frustracije u tom radnom okruženju punom izazova.

Od vas se očekuje da u svakodnevnom radu ispunite kvantitativne ciljeve, sastavite dobro obrazložene odluke i pronađete zajednički jezik s podnositeljima zahtjeva koji ne surađuju ili su pretrpjeli loša osobna iskustva. Dugotrajna izloženost iskazima podnositelja zahtjeva o ozbiljnom zlostavljanju može imati razne posljedice, od nemogućnosti nepristranog i pojedinačnog sagledavanja svakog zahtjeva do sekundarne traumatizacije i simptoma sličnih simptomima osoba koje pate od PTSP-a. Ta dugotrajna izloženost može dovesti do „zamora od dosljednosti” ili „manjka osjetljivosti”, zbog čega biste mogli postati skloniji izbjegavanju dublje analize izjava kako ne biste morali slušati izjave o lošim životnim iskustvima. U takvim slučajevima mogli biste postati skloniji donošenju neutemeljenih zaključaka bez provođenja pravilne procjene dosljednosti.

U tablici u nastavku prikazano je kako takav zamor od dosljednosti može utjecati na procjenu dosljednosti.

Slika 11. Moguće posljedice zamora od dosljednosti na procjenu dosljednosti

Navedeni čimbenici mogu utjecati na vašu objektivnost i nepristranost u procjeni dosljednosti. Važno je da ste ih svjesni kako biste ih mogli ostaviti po strani i svesti njihov utjecaj na procjenu dosljednosti na najmanju moguću mjeru.

Trebali biste imati na umu vlastite rezultate, potrebe i moguće poteškoće s kojima ste se susreli radeći na određenim zahtjevima za međunarodnu zaštitu. Može biti korisno raspravljati o njima sa suradnicima, psihologom ili nadređenom osobom kako bi se dobila potrebna podrška i produbilo poznavanje samoga sebe ili prepoznala potreba za obukom. Redoviti

nadzor i odgovor na vaše probleme mogu poboljšati profesionalnu motivaciju i olakšati razmjene iskustava.

Osim čimbenika povezanih sa zamorom od dosljednosti, kultura i uvjerenja određuju način na koji razumijemo i tumačimo informacije. Doprinosе značenjima koja dajemo različitim konceptima i načinu na koji razumijemo svijet oko sebe. Kako bi se utjecaj kulturne pristranosti na procjenu dosljednosti sveo na najmanju moguću mjeru, važno je da budete svjesni kako vaša kultura i uvjerenja mogu utjecati na vaše razmišljanje i znanje o drugim kulturama. To razumijevanje možete poboljšati samopromišljanjem te učenjem o drugim kulturama i međukulturnoj komunikaciji.

Važno je imati na umu da stereotipi i predrasude ne smiju utjecati na procjenu dosljednosti.

Iako je normalno da stres i međukulturna komunikacija u određenoj mjeri utječu na našu procjenu, ne smijemo zaboraviti standarde koji se primjenjuju na procjenu dosljednosti. U procjeni dosljednosti ne smiju se upotrebljavati pretpostavke ili uvjerenja o određenoj osobi ili skupini (stereotipi) ili negativni stavovi o njima (predrasude) ⁽¹²⁵⁾. Osim toga, uprava za azil dužna vam je pružiti odgovarajuću obuku, znanje i podršku za obavljanje vaših dužnosti ⁽¹²⁶⁾.

Povezane EUAA-ove publikacije

EASO-ov [*Praktičan vodič o dobrobiti osoblja u postupku azila i prihvata, I. dio: Standardi i politika*](#), rujan 2021.

U prvom dijelu pruža se podrška rukovoditeljima u suzbijanju, smanjivanju i kontroli preopterećenosti osoblja koje radi u području azila. Preopterećenost na radnom mjestu čest je rezultat nemogućnosti suočavanja sa stresom i pritiskom na radnom mjestu. Praktični vodič sadržava osam standarda za oblikovanje, provedbu i ocjenjivanje politika povezanih s dobrobiti osoblja u kontekstu azila i prihvata. Glavna su ciljna publika rukovoditelji i odjeli ljudskih resursa.

EASO-ov [*Praktičan vodič o dobrobiti osoblja u postupku azila i prihvata, II. dio: Komplet alata za dobrobit osoblja*](#), rujan 2021.

U drugom dijelu predlažu se praktični alati, vježbe i aktivnosti izgradnje kapaciteta kako bi se ispunili standardi dobrobiti osoblja. Alati su namijenjeni smanjenju tjeskobe, stresa i izgaranja na poslu. Pružaju podršku timovima i pojedincima, a mogu ih provoditi rukovoditelji, osobe na istoj razini, unutarnji ili vanjski stručnjaci. Vodič uključuje i alate za samopomoć kojima se mogu koristiti sami članovi osoblja.

2.3.3. Čimbenici povezani s okolnostima intervjua

⁽¹²⁵⁾ Sud EU-a smatrao je da stereotipi povezani s homoseksualnim osobama ne omogućuju nadležnim tijelima da uzmu u obzir pojedinačnu situaciju i osobne okolnosti dotičnog podnositelja zahtjeva. Vidjeti presudu Suda [Sud EU-a, 2014. S. A., B., C./Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, C-148/13 do C-150/13, EU:C:2014:2406, točke od 61. do 63., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

⁽¹²⁶⁾ Članak 4. stavci 3. i 4. te članak 10. stavak 3. točka (d) preinačene Direktive o postupcima azila.

Okolnosti intervjua mogu utjecati na izjave podnositelja zahtjeva: formalni kontekst intervjua može mu biti stresan, postoji očekivanje da će se pitanja o njegovom osobnom životu raspravljati sa strancima, u intervjuiima na daljinu mogu se pojaviti tehnički problemi, što može prekinuti intervju i otežati komunikaciju, komunikacija uz pomoć usmenog prevoditelja može utjecati na značenje izjava podnositelja zahtjeva, prisutnost njegove djece može mu odvratiti pozornost, može postojati vremenski pritisak zbog ograničenog vremena predviđenog za intervju.

Prije i tijekom osobnog intervjua trebalo bi na odgovarajući način raspraviti o okolnostima intervjua kako bi se utjecaj na izjave sveo na najmanju moguću mjeru. Ako se ti čimbenici ne mogu (u potpunosti) ublažiti prije ili tijekom intervjua, potrebno ih je objektivno zabilježiti u transkriptu intervjua i razmotriti pri procjeni izjava podnositelja zahtjeva.

U neiscrpnom popisu u nastavku daje se pregled čimbenika povezanih s okolnošću intervjua koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica.

(a) Višejezična komunikacija uz pomoć usmenog prevoditelja

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Tijelo odlučivanja dužno je osigurati pouzdanog i stručnog usmenog prevoditelja za osobni intervju. Iako su usmeni prevoditelji osposobljeni za smanjenje utjecaja višejezične komunikacije ili osobnih i kontekstualnih okolnosti na svoj rad, time se ne uklanjaju u potpunosti čimbenici koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica.

Gubitak informacija svojstven je pisanom i usmenom prevođenju zbog sljedećih ključnih razlika među jezicima ⁽¹²⁷⁾.

- **Vokabular:** Jezici nemaju identičan vokabular. Određeni jezik možda nema određenu riječ za prijevod pojma s drugog jezika ili se pojam možda neće moći detaljno izraziti. Osim toga, usmeni prevoditelj možda nije upoznat s dijelom terminologije, na primjer s vojnom terminologijom ili terminologijom koja se odnosi na LGBTIQ osobe.
- **Gramatika:** Jezici imaju različita gramatička pravila i strukture. Kako bi se poruka prevela s jednog jezika na drugi, zbog gramatičkih pravila ciljnog jezika često je potrebna određena razina preformuliranja, zbog čega se mogu izgubiti suptilne razlike.
- **Dijalekti:** Izgovor, gramatika, konjugacija i vokabular mogu se znatno razlikovati među dijalektima jednog jezika. To može dovesti do iskrivljavanja činjenica iako podnositelj zahtjeva i usmeni prevoditelj imaju isti materinski jezik.

Način na koji se informacije tumače s jednog jezika na drugi može utjecati na značenje, ali i na razinu detalja, specifičnosti i konzistentnosti. Jezici su kulturni konstrukti i što je veća razlika između dvaju jezika, veći je i rizik od iskrivljavanja činjenica. Pojednostosti se mogu izgubiti ili iskriviti i pri prevođenju većih dijelova teksta, a ne samo rečenica.

⁽¹²⁷⁾ EUAA, [Evidence and credibility in the context of the Common European Asylum System – Judicial analysis](#) (Dokazi i dosljednost u kontekstu Zajedničkog europskog sustava azila – pravosudna analiza), drugo izdanje, 2023.; [Mađarski helsinški odbor, Credibility Assessment in Asylum Procedures, a multidisciplinary training manual, sv. 2.](#), 2015., str. 11.–14.

Čimbenici povezani sa službenikom za predmet i podnositeljem zahtjeva mogu utjecati i na usmenog prevoditelja, uključujući kulturu, vjeru i uvjerenja te rodne uloge. Za više informacija vidjeti odjeljke [2.3.1. „Čimbenici koji se odnose na podnositelja zahtjeva”](#) i [2.3.2. „Čimbenici koji se odnose na službenika za predmet”](#).

Primjeri praktičnih razmatranja

- Osigurajte da se prije intervjua provjeri ako se podnositelj zahtjeva i usmeni prevoditelj te usmeni prevoditelj i službenik za predmet dobro razumiju, čak i kad govore istim jezikom.
- Potrebno je razjasniti sve nedosljednosti koje potencijalno proizlaze iz čimbenika višejezičnosti i usmenog prevođenja te da se podnositelju zahtjeva pruži prilika za objašnjenje.
- Pretpostavite da su manje ili neuvjerljive semantičke razlike (na primjer, upotreba riječi „turist” umjesto „terorist”) vjerojatno rezultat pogrešaka u prijevodu i najvjerojatnije nisu stvarne nedosljednosti. Procjena unutarnje dosljednosti ne bi se trebala temeljiti na takvim nedosljednostima.

(b) Okruženje u kojem se intervju provodi

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Fizičko okruženje u kojem se intervju provodi može utjecati na izjave podnositelja zahtjeva. Fizičko okruženje trebalo bi biti sigurno za podnositelja zahtjeva kako bi mogao iznijeti svoje izjave. Za to je potrebna tiha, dovoljno prostrana prostorija s uobičajenom temperaturom i mirno okruženje koje osigurava povjerljivost. Na primjer, mala prostorija bez dovoljno prirodnog svjetla ili sa šipkama na prozoru može negativno utjecati na podnositelja zahtjeva, pa čak i potaknuti traumatična sjećanja jer bi ga mogla podsjetiti na situaciju kad je bio u pritvoru.

Okruženje u kojem se provodi intervju na daljinu također može utjecati na izjave podnositelja zahtjeva na nekoliko načina. Tehnički problemi, kao što su loša kvaliteta zvuka i slike ili prekidi veze, mogu ograničiti razinu pojedinosti koje se iznose. Položaj kamere i nedostatak izravnog kontakta očima stvaraju udaljenost i otežavaju prepoznavanje neverbalnih znakova, kao što su pokazatelji ranjivosti, srama, straha ili nedostatka povjerenja. Okruženje na daljinu može se smatrati formalnijim od intervjua uz fizičku prisutnost jer ostavlja manje prostora za aktivno slušanje i pokazivanje empatije i interesa. Ta iskrivljavanja činjenica ostavljaju više mogućnosti za nesporazume i mogu otežati otklanjanje nedostatka detalja ili nedosljednosti.

Primjeri praktičnih razmatranja

- Prije početka procjene dosljednosti prvo procijenite kvalitetu komunikacije tijekom osobnog intervjua, posebno ako provodite intervju na daljinu.
- Imajte na umu znakove nesporazuma koji su prisutni u transkriptu intervjua. Razmotrite mogućnost organiziranja novog saslušanja podnositelja zahtjeva kako biste razjasnili nesporazume ili nejasnoće koji utječu na procjenu ključnih aspekata materijalne činjenice.

Primjer profila u kojem se istodobno pojavljuje nekoliko čimbenika koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica: seksualna orijentacija, rodni identitet i izražavanje te spolna obilježja

Zahtjevi za azil koji se temelje na seksualnoj orijentaciji ⁽¹²⁸⁾, rodnom identitetu ⁽¹²⁹⁾ i izražavanju ⁽¹³⁰⁾ te spolnim obilježjima (SOGIESC) ⁽¹³¹⁾ posebna su kategorija u okviru zahtjeva na temelju rodnog identiteta, što može podrazumijevati nekoliko čimbenika koji mogu na poseban način iskriviti izjave podnositelja zahtjeva. Čimbenici koji se odnose na službenika za predmet i okolnosti intervjua mogu na sličan način iskriviti izjave.

Iskaz podnositelja zahtjeva često je izravno povezan s najosjetljivijim i najintimnijim dijelovima privatne sfere koji su u mnogim društvima tabuizirani, što bi moglo otežati iznošenje relevantnih informacija na detaljan, specifičan i koherentan način.

Podnositelji zahtjeva koji su lezbijke, homoseksualci, biseksualne, transrodne, interseksualne i *queer* osobe (LGBTIQ osobe), koji se ne uklapaju u heteronormativne standarde svojih društava, često imaju dugogodišnja iskustva diskriminacije, stigmatizacije i zlostavljanja. U mnogim zemljama te osobe podliježu i strogim kaznama, kao što su kazna zatvora, novčane kazne, pa čak i smrtna kazna.

⁽¹²⁸⁾ Seksualna orijentacija odnosi se na sposobnost pojedinca za doživljavanje duboke emocionalne i seksualne privlačnosti i privrženosti te ostvarivanje intimnog i seksualnog odnosa s osobama istog ili različitog roda ili više rodova.

⁽¹²⁹⁾ Rodni identitet odnosi se na unutarnji i individualni osjećaj roda koji je duboko usađen u svaku osobu i koji se može, ali ne mora poklapati sa spolom koji joj je dodijeljen pri rođenju ili spolom koji je osobi pripisalo društvo. Obuhvaća osobni doživljaj vlastitog tijela i drugo izražavanje roda, uključujući odijevanje, govor i ponašanje, koji mogu, ali ne moraju uključivati želju za promjenom izgleda ili funkcije tijela medicinskim, kirurškim ili drugim sredstvima.

⁽¹³⁰⁾ Rodno izražavanje odnosi se na predstavljanje roda svake osobe fizičkim izgledom, uključujući, ali ne ograničavajući se na, odijevanje, frizuru, modne dodatke, kozmetiku, te ponašanjem, govorom, obrascima ponašanja, imenom i osobnim zamjenicama, pri čemu treba imati na umu da rodno izražavanje može, ali ne mora biti u skladu s rodnim identitetom osobe.

⁽¹³¹⁾ Spolna obilježja odnose se na fizička obilježja svake osobe koja se odnose na spol, uključujući kromosome, spolne žlijezde, spolne hormone, genitalije, reproduktivne organe, obrasce kromosoma i sekundarna fizička obilježja povezana s pubertetom.

Primjer profila u kojem se istodobno pojavljuje nekoliko čimbenika koji mogu dovesti do iskripljavanja činjenica: seksualna orijentacija, rodni identitet i izražavanje te spolna obilježja

Takva životna iskustva mogu dovesti do internalizirane homofobije, bifobije, transfobije ili interseksfobije, osjećaja izoliranosti i nedostatka povjerenja u nadležna tijela i šire društvo. Osim toga, mogu imati traumatičan učinak te stoga mogu utjecati na funkcioniranje pamćenja, što ograničava sposobnost podnositelja zahtjeva da se prisjeti točnih događaja na koherentan, dosljedan i/ili detaljan način. Također mogu utjecati na povjerenje podnositelja zahtjeva u tijelo za azil i spremnost da otkrije svoja iskustva. Stil vođenja intervjua i atmosfera koju službenik za predmet i usmeni prevoditelj stvore tijekom intervjua mogu utjecati na izjave podnositelja zahtjeva.

Za više informacija vidjeti odjeljke [2.3.1.\(h\) „Stigmatizacija i sram”](#), [2.3.1.\(b\) „Trauma”](#) i njezini učinci te [2.3.1.\(g\) „Strah i nedostatak povjerenja”](#). Vidjeti i odjeljke [2.3.2. „Čimbenici povezani sa službenikom za predmet”](#) i [2.3.3.\(a\) „Višejezična komunikacija uz pomoć usmenog prevoditelja”](#).

Osim toga, njihov društveni i kulturni kontekst, kao i onaj jezični, mogu utjecati na to kako se LGBTIQ podnositelji zahtjeva sami identificiraju i izražavaju te na to koje pojmove mogu upotrijebiti za razgovor o svojem rodnom identitetu. Njih mogu upotrebljavati u različitim značenjima, koja ne moraju nužno biti u skladu s terminologijom koja se upotrebljava u zapadnom znanstvenom i akademskom kontekstu. Ti aspekti mogu utjecati na specifičnost, kao i na percipiranu koherentnost njihovih izjava.

Za više informacija vidjeti odjeljke [2.3.3.\(a\) „Višejezična komunikacija uz pomoć usmenog prevoditelja”](#) i [2.3.2. „Čimbenici koji se odnose na službenika za predmet”](#).

SOGIESC može utjecati na izjave podnositelja zahtjeva, na primjer, na sljedeće načine.

- **Nedostatak odgovarajućih riječi:** LGBTIQ osobe često dolaze iz jezičnih konteksta u kojima možda nema neutralnih pojmova kojima bi se opisala pitanja koja se odnose na SOGIESC, što može dovesti do izjava koje se čine manje specifičnima. Podnositelji zahtjeva također mogu pridati značenje formulaciji koja nije u skladu s terminologijom koja se upotrebljava u zapadnom kontekstu, što bi moglo utjecati na percipiranu koherentnost njihovih izjava.
- **Intimne teme:** Razgovor s nepoznatom osobom o seksualnosti ili identitetu te iskustvima ljubavi, srama i željama koja su povezana s društvenim tabuima težak je zadatak, što može dovesti do ograničenog iznošenja informacija u kontekstu zahtjeva.
- **Dostupnost informacija o zemlji podrijetla:** Marginalizacija LGBTIQ osoba u zemlji podrijetla često dovodi do nedovoljnog prijavljivanja, zbog čega su konkretne informacije o zemlji podrijetla često ograničene ili čak nedostaju.
- **Dostupnost dokumentarnih dokaza:** LGBTIQ osobe možda neće moći policiji prijaviti zlostavljanje s kojim su bile suočene i dobiti dokumentaciju povezanu s time zbog raširene diskriminacije ili kriminalizacije njihove orijentacije, identiteta i/ili karakteristika u svojoj zemlji podrijetla.

Primjeri praktičnih razmatranja

- Uspostavite potrebna posebna postupovna jamstva, kao što su voditelj intervjua i usmeni prevoditelj određenog roda kad je to potrebno i moguće. Utvrdite da se izjave podnositelja zahtjeva obrađuju na osjetljiv način.
- Suzdržite se od stereotipnih pretpostavki i predrasuda na temelju ponašanja, fizičkog izgleda ili postupka samoidentifikacije LGBTIQ podnositelja zahtjeva. Ne očekujte da su svi imali ista prethodna iskustva ili proces samospoznaje.
- Osigurajte da se upotrebljava neutralni jezik, koji podnositelju zahtjeva omogućuje da ispriča svoju priču i potiče ga da se otvori.
- Imajte na umu da bi SOGIESC mogao biti relevantan i ako podnositelj zahtjeva tvrdi da predstavlja manjinu i/ili ako društvo smatra da predstavlja manjinu jer se ne uklapa u stereotipne norme o tome kako bi se muškarci i žene trebali ponašati u društvu ⁽¹³²⁾.

2.4. Donesite zaključak o prihvatanju ili odbijanju materijalne činjenice

2.4.1. Procjena nalaza o dosljednosti svih dokaza povezanih s materijalnom činjenicom

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Nakon procjene dokazne dokumentacije ili drugih dokaza i izjava podnositelja zahtjeva, te uzimajući u obzir moguće čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica, svi dokazi povezani s materijalnom činjenicom razmatraju se zajedno.

U cijelosti proučite sve dokaze povezane sa svakom materijalnom činjenicom

Sagledajte utvrđene dosljednosti i nedosljednosti svih dokaza povezanih s jednom materijalnom činjenicom u isto vrijeme s obzirom na relevantne pokazatelje dosljednosti i procijenite svaki nalaz u odnosu na druge.

Cilj je dobiti opću sliku i u konačnici zaključiti treba li materijalnu činjenicu prihvatiti ili odbiti.

Jedan dokaz može imati dovoljnu dokaznu vrijednost da sam po sebi potkrijepi dosljednost materijalne činjenice i da je potvrdi. Na primjer, autentična i važeća putovnica sama je po sebi dokaz državljanstva. S druge strane, dokaz koji sam po sebi nema dokaznu vrijednost u korist materijalne činjenice u kombinaciji s drugim dokazima i izjavama podnositelja zahtjeva može

⁽¹³²⁾ [Mađarski helsinški odbor, Credibility Assessment in Asylum Procedures – A Multidisciplinary Training Manual, sv. 2., 2015., str. 66.](#)

potkrijepiti dosljednost te činjenice ⁽¹³³⁾. Na primjer, vozačka dozvola u kombinaciji s rodnim listom, kao i drugi dokumenti iz škole i s radnog mjesta te izjave podnositelja zahtjeva zajedno mogu biti dovoljan dokaz navodnog državljanstva.

Ako se konvergiraju utvrđene dosljednosti, potkrijepit će prihvaćanje materijalne činjenice. Ako se konvergiraju utvrđene nedosljednosti, potkrijepit će odbacivanje materijalne činjenice. U nekim okolnostima možete donijeti zaključke koji idu u različitim smjerovima. Vaša procjena nekih pokazatelja ide u prilog dosljednosti materijalne činjenice, dok drugi mogu biti suprotni. Te ćete pokazatelje morati uravnotežiti. U tom postupku procjene nalazi o dosljednosti koji se odnose na bit materijalne činjenice imaju veću važnost od onih koji se odnose na elemente koji se ne odnose na bit materijalne činjenice i stoga su periferni. Prihvaćanje materijalne činjenice trebalo bi se općenito oslanjati samo na nalaze o dosljednosti temeljnih elemenata ⁽¹³⁴⁾.

Za procjenu svih nalaza o dosljednosti potrebno je jasno razumjeti kriterije dosljednosti, čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica i pravila o potkrepljivanju.

Primjer koliko su nalazi o dosljednosti ključni za materijalnu činjenicu

Na primjer, podnositelj zahtjeva daje prilično detaljan iskaz, ali s određenim proturječnostima te podnosi nekoliko dokumenata koji su pouzdani, ali nisu vrlo relevantni za materijalnu činjenicu.

Morat ćete dokučiti, među ostalim elementima, u kojoj mjeri vrlo detaljan iskaz otkriva istinsko, osobno iskustvo, koliko su jasno utvrđene proturječnosti i koliko se blisko odnose na bit materijalne činjenice te što se može očekivati od podnositelja zahtjeva u toj situaciji. Vaša će procjena uvijek ovisiti o posebnim značajkama dokaza i o čimbenicima koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica koje ste utvrdili.

Imajte na umu sljedeće:

- Materijalna činjenica može se prihvatiti na temelju jednog dokumenta ili drugih dokaza ako imaju dovoljnu dokaznu vrijednost da se prihvati materijalna činjenica za koju je utvrđeno da izjave nisu dosljedne. Sumnja u dosljednost izjava podnositelja zahtjeva sama po sebi nije dovoljna da bi se isključila dokazna vrijednost dokumenata ili drugih dokaza. Vjerodostojne izjave same po sebi mogu biti dovoljne i za prihvaćanje materijalne činjenice, čak i ako su dodatni dokazi vrlo nepouzdana ili nisu autentični.

⁽¹³³⁾ Presuda ESLJP-a od 18. prosinca 2012., [F. N. i drugi/Švedska](#), br. 28774/09, ECLI:CE:ECHR:2012:1218JUD002877409, točka 72.

⁽¹³⁴⁾ Vidjeti odjeljak [2.1.3.](#) „[Pridavanje „važnosti” nalazima o dosljednosti koji se odnose na dokaze](#)”.

Primjer prihvaćanja materijalne činjenice koja se temelji na dokazu koji sam po sebi ima dovoljnu dokaznu vrijednost: [slučaj djevojke iz zemlje C](#)

Izjave podnositeljice zahtjeva koje se odnose na njezino državljanstvo zemlje C nisu detaljne i specifične niti su konzistentne s relevantnim informacijama o zemlji podrijetla. Uпитana da to objasni, podnositeljica zahtjeva ne može dati objašnjenje. Međutim, nakon intervjua dostavlja putovnicu zemlje C i ta je putovnica pouzdana. Državljanstvo podnositeljice može se prihvatiti na temelju te putovnice ako nije potrebna daljnja istraga o okolnostima u kojima ju je pribavila.

U ovom konkretnom slučaju životni uvjeti žena u zemlji C koje pripadaju istoj društvenoj klasi kao i podnositeljica zahtjeva ne omogućuju mnogo znanja o „vanjskom svijetu” jer se većina njihova života odvija u kući. Službenik za predmet to nije znao niti je podnositeljica zahtjeva to navela kao objašnjenje jer se iz njezine perspektive to podrazumijeva i nije znala da službenik s tim nije bio upoznat.

- Kako je opisano u Prvom koraku (vidjeti odjeljak [1.1.1.\(a\).iii. „Je li podnositelj zahtjeva dao zadovoljavajuće objašnjenje za nedostatak popratnih dokaza?”](#)), određeni dokazi mogu nedostajati. U okviru postupka procjene trebate uzeti u obzir težinu koju ste pripisali eventualnim dokazima koji nedostaju. Važno je imati na umu da ćete materijalnu činjenicu koja se razmatra procijeniti na temelju dokaza koji su vam stavljeni na raspolaganje. Stoga izostanak dokaza ne može utjecati na procjenu materijalne činjenice ako se dostupni dokazi smatraju dostatnima za potkrepljivanje materijalne činjenice. Međutim, ako su dokazi koji nedostaju odlučujući, a nije objašnjeno zašto nedostaju, to može negativno utjecati na procjenu dosljednosti materijalne činjenice koja se razmatra.

Primjer koji pokazuje kako postojanje ili nepostojanje dokaza za koje se može očekivati da ih podnositelj zahtjeva podnese može utjecati na procjenu dosljednosti: [slučaj djevojke iz zemlje C](#)

Od podnositeljice zahtjeva moglo bi se razumno očekivati da, uzimajući u obzir pojedinačne i kontekstualne okolnosti, poduzme korake kako bi prikupila i dostavila dokaze o smrti svojih roditelja jer je još uvijek u kontaktu s nekim članovima obitelji koji bi joj mogli pomoći i poslati relevantne dokumente.

- **Prvi scenarij:** Podnositeljica zahtjeva u izjavama detaljno i specifično navodi okolnosti smrti svojih roditelja, kako je to saznala, korake poduzete za organizaciju sprovođa te druge administrativne i pravne korake koje je trebalo poduzeti. Činjenica da nije podnijela dodatne dokaze neće imati veliku važnost u tom slučaju jer se njezine izjave same po sebi mogu smatrati dostatnima za prihvaćanje materijalne činjenice.
- **Drugi scenarij:** Izjave podnositeljice zahtjeva nisu dosljedne i nije pružila razumno objašnjenje za utvrđene nedosljednosti, koje ujedno nije mogla objasniti nijednom posebnom okolnošću. U tom slučaju izjave nisu dovoljne kako bi se potkrijepila materijalna činjenica. Činjenica da nije učinila ništa kako bi potkrijepila svoj iskaz drugim dokazima, iako je to razumno mogla učiniti i nije pružila objašnjenje o tome ima dodatnu negativnu težinu.

- Važno je napomenuti da izostanak suradnje podnositeljice zahtjeva sam po sebi nije osnova za odbacivanje materijalne činjenice. Može dovesti do njezina odbacivanja ako izravno negativno utječe na procjenu materijalne činjenice koja se razmatra, a za koju nema dovoljno pozitivnih nalaza.

Praktični primjer naveden je u [Prilogu 2. Praktični primjer procjene pokazatelja dosljednosti](#) kako bi se pokazalo kako se može provesti postupak procjene.

2.4.2. Donošenje zaključka o materijalnim činjenicama

(a) Zaključak koji se temelji na metodologiji procjene dokaza

[Sadržaj] [Kontrolni popis]

Zaključak o materijalnoj činjenici posljednji je korak procjene dokaza. Zahvaljujući njezinoj strukturiranoj metodologiji moći ćete donijeti zaključak o tome možete li razumno prihvatiti materijalnu činjenicu jer se možete osloniti na prethodne korake:

- [1.1.2. „Prikupite dokaze relevantne za zahtjev”](#): ako ste sve dostupne dokaze povezali s tom materijalnom činjenicom, izjavama podnositelja zahtjeva i svim drugim dokazima koje je podnio podnositelj zahtjeva ili koji su vam na drugi način dostupni u vezi s njim.
- [2.2. „Procijenite izjave podnositelja zahtjeva u odnosu na pokazatelje dosljednosti”](#) i [2.1. „Procijenite dokazne dokumente i druge dokaze”](#): ako ste procijenili dosljednost izjava i dokaznu vrijednost pisanih ili drugih dokaza.
- [2.3. „Razmotrite pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica”](#): ako ste uzeli u obzir individualne i kontekstualne okolnosti podnositelja zahtjeva i sve čimbenike koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica relevantnih za procjenu.
- [1.1.1. „Primijenite obvezu suradnje \(teret dokazivanja\)”](#): ako ste na odgovarajući način razmotrili sve elemente obveze podnositelja zahtjeva da zahtjev potkrijepi i svoju obvezu da provedete istragu.

- [2.4.1. „Procjena nalaza o dosljednosti svih dokaza povezanih s materijalnom činjenicom”](#): ako ste cjelovito procijenili sve te zaključke kako biste došli do konačnog zaključka.

Na temelju svih tih točaka trebali biste moći donijeti zaključak o tome hoćete li prihvatiti ili odbaciti materijalnu činjenicu bez daljnje procjene.

Pri donošenju zaključka o materijalnoj činjenici morate imati na umu [izazove u procjeni dokaza u postupcima azila](#) zbog položaja u kojem se podnositelj zahtjeva za međunarodnu zaštitu nalaze, tj. isključeni su iz zaštite svojih matičnih zemalja. Od podnositelja zahtjeva ne očekuje se da „dokažu” svoj zahtjev na razini „nedvojbenosti” ili „izvan svake sumnje”. Često je prisutan određen stupanj sumnje u činjenice koje je iznio podnositelj zahtjeva, što treba uzeti u obzir pri zaključivanju procjene dosljednosti materijalnih činjenica, uzimajući u obzir šire načelo povjerenja u istinitost.

Povjerenje u istinitost je šire načelo koje se primjenjuje u kontekstu standarda dokazivanja činjeničnih tvrdnji koje nisu potvrđene dokumentiranim ili drugim dokazima. U kontekstu postupka azila u okviru sudske prakse u nastavku iznose se izjave ESLJP-a relevantne u tom pogledu.

ESLJP, *J. K. i drugi protiv Švedske*, točke 92. i 93.

„92. U skladu sa sudskom praksom Suda, dužnost je osoba koje tvrde da bi njihovo protjerivanje dovelo do povrede članka 3. da u najvećoj mogućoj mjeri podnesu dokazne elemente i informacije koji nadležnim tijelima dotične države ugovornice, kao i Sudu, omogućuju procjenu rizika koji bi udaljavanje moglo predstavljati [...]. Međutim, Sud priznaje činjenicu da bi, kad je riječ o zahtjevima za priznavanje statusa izbjeglice, dotičnoj osobi moglo biti teško, ako ne i nemoguće, dostaviti dokaze u kratkom roku, posebno ako takve dokaze mora pribaviti iz zemlje iz koje tvrdi da je pobjegla. Nedostatak izravnih dokumentarnih dokaza stoga sam po sebi ne može biti odlučujući faktor [...].

93. Zbog posebne situacije u kojoj se tražitelji azila često nalaze, nerijetko je potrebno pokazati povjerenje u istinitost njihova iskaza pri procjeni dosljednosti njihovih iskaza i dokumenata koji ih potkrepljuju. Ipak, ako se iznose informacije koje daju čvrste razloge za preispitivanje istinitosti podnesaka tražitelja azila, pojedinac mora pružiti zadovoljavajuće objašnjenje navodnih netočnosti u tim podnescima [...]. Čak i ako se iskaz podnositelja zahtjeva o nekim pojedinostima čini pomalo neuvjerljivim, Sud smatra da to ne umanjuje nužno ukupnu opću dosljednost tvrdnje podnositelja zahtjeva [...].” ⁽¹³⁵⁾

⁽¹³⁵⁾ Presuda ESLJP-a od 23. kolovoza 2016., [J. K. i drugi/Švedska](#), br. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

Izvadak iz Priručnika UNHCR-a o teretu dokazivanja

„196. Opće je pravno načelo da je teret dokazivanja na osobi koja podnosi zahtjev. Međutim, podnositelj zahtjeva često ne može potkrijepiti svoje izjave dokumentarnim ili drugim dokazima te će slučajevi u kojima podnositelj zahtjeva može dokazati sve svoje izjave biti iznimka, a ne pravilo. U većini slučajeva osoba koja bježi od progonjanja doći će samo s osnovnim potrebstinama i često bez osobnih dokumenata.

[...]

203. Nakon što se podnositelj zahtjeva istinski potrudio potkrijepiti svoju priču, i dalje može postojati manjak dokaza za neke od njegovih izjava. Kako je prethodno objašnjeno (točka 196.), malo je vjerojatno da će izbjeglica „dokazati“ svaki element svojeg predmeta i, doista, kad bi to bio uvjet, većina izbjeglica ne bi stekla taj status. Stoga često potrebno povjerovati u istinitost iskaza podnositelja zahtjeva.” ⁽¹³⁶⁾

Šire načelo povjerenja u istinitost

U različitim koracima prikupljanja informacija i procjene dosljednosti, kako je prethodno navedeno, uzeto je u obzir ovo šire načelo povjerenja u istinitost iskaza. Za činjenice koje nisu „dokazane” na temelju objektivno provjerljivih dokaza primjenjuje se šire načelo povjerenja u istinitost, ponajprije primjenom pokazatelja dosljednosti i općenito praćenjem koraka u metodologiji procjene dokaza kako je prethodno opisano.

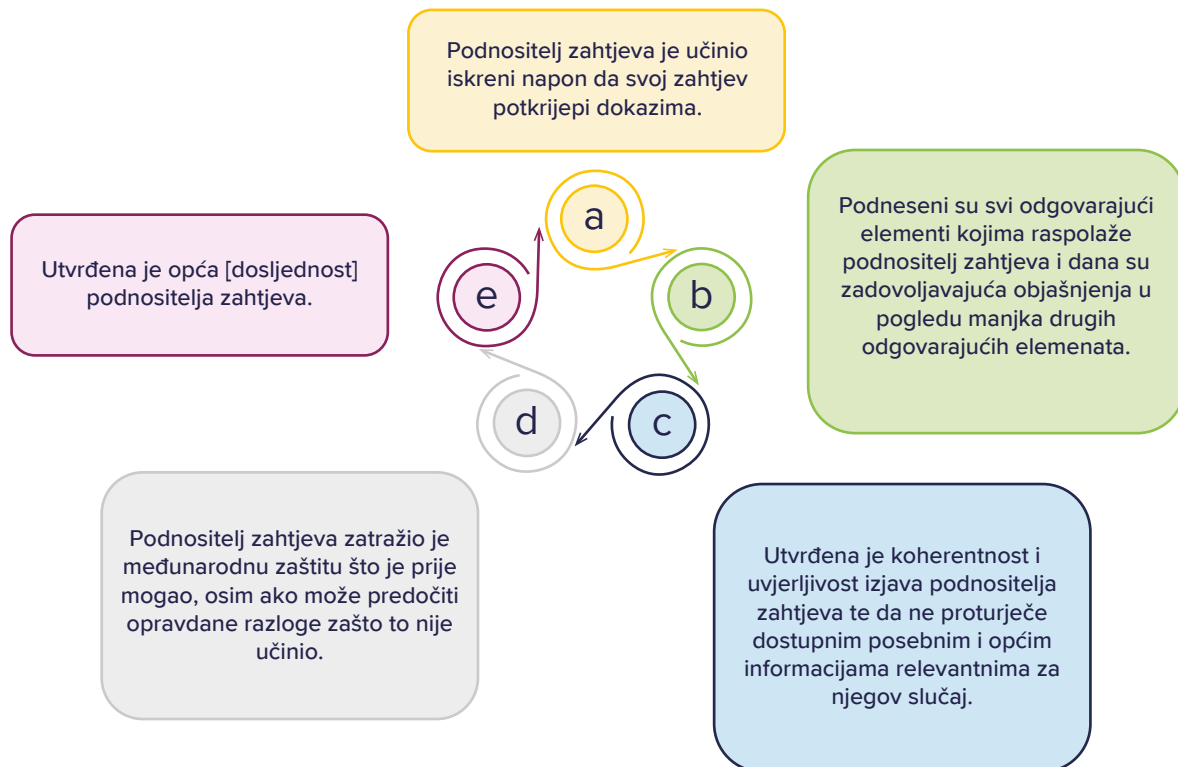
(b) Članak 4. stavak 5. preinačene Direktive o kvalifikaciji

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Dok šire načelo povjerenja u istinitost daje smjernice o tome kad se materijalna činjenica može prihvatiti, u **članku 4. stavku 5. preinačene Direktive o kvalifikaciji** opisuju se posebne situacije u kojima materijalnu činjenicu ni u kojem slučaju ne bi trebalo odbaciti. Ova je odredba posebno relevantna ako ste primijenili pokazatelje dosljednosti i ispunili svoju obvezu provođenja istrage, ali vam procjena neutvrđenih i utvrđenih nedosljednosti i dalje ne omogućuje da donesete jasan zaključak o materijalnoj činjenici. Ako su **kumulativno** ispunjeni svi uvjeti iz članka 4. stavka 5. preinačene Direktive o kvalifikaciji, kako su prikazani na slici 12., znat ćete da materijalnu činjenicu ne biste trebali odbaciti.

⁽¹³⁶⁾ UNHCR, [Vodič i smjernice o postupcima i kriterijima koje treba primijeniti pri utvrđivanju statusa izbjeglica u skladu s Konvencijom iz 1951. i Protokolom iz 1967. o statusu izbjeglica](#), ponovno izdanje, Ženeva, veljača 2019., točke 196., 197., 203. i 204.

Slika 12. Kumulativni uvjeti u kojima se materijalne činjenice ne mogu odbaciti na temelju članka 4. stavka 5. preinačene Direktive o kvalifikaciji

Važno je napomenuti da su uvjeti iz točaka (a), (b) i (c) primjenjivi na potkrepljenje materijalne činjenice koja se razmatra.

Uvjet iz točke (a) ispunjen je ako je „podnositelj zahtjeva učinio iskreni napor da svoj zahtjev potkrijepi dokazima”. To je uvjet koji ste procijenili pri razmatranju je li podnositelj zahtjeva poduzeo relevantne korake za prikupljanje dokaza kojima bi potkrijepio materijalnu činjenicu (vidjeti odjeljak [1.1.1., točka \(a\), i. „Je li se podnositelj zahtjeva istinski potrudio predočiti izjave i dokumentaciju koji su mu na raspolaganju?”](#)). Taj bi uvjet trebalo procijeniti uzimajući u obzir osobne okolnosti podnositelja zahtjeva. Ako od podnositelja zahtjeva možete razumno očekivati poduzimanje dodatnih razumnih koraka za prikupljanje dokaza, a činjenica da se oko toga nije istinski potrudio dovela je do toga da nedostaju informacije ili dokazi koji utječu na vašu sposobnost donošenja zaključka o materijalnoj činjenici, smatra se da podnositelj zahtjeva nije ispunio taj uvjet.

U točki (b) navodi se sljedeće: „podneseni su svi odgovarajući elementi kojima raspolaže podnositelj zahtjeva i dana su zadovoljavajuća objašnjenja u pogledu manjka drugih odgovarajućih elemenata”. To je uvjet koji ste procijenili pri razmatranju raspolaže li podnositelj zahtjeva dokazima koje je mogao podnijeti da bi potkrijepio materijalnu činjenicu, ali to nije učinio (vidjeti odjeljak [1.1.1., točka \(a\), iii. „Je li podnositelj zahtjeva dao zadovoljavajuće objašnjenje za nedostatak popratnih dokaza?”](#)). Ako nije pruženo razumno objašnjenje, uzimajući u obzir osobne okolnosti podnositelja zahtjeva, a zbog činjenice da taj element nije dostavljen ne možete donijeti zaključak o materijalnoj činjenici, smatra se da taj uvjet nije ispunjen.

Uvjet iz točke (c) glasi: „utvrdilo se da su izjave podnositelja zahtjeva dosljedne i prihvatljive te da ne proturječe dostupnim posebnim i općim informacijama relevantnima za njegov slučaj”. Ocijenili ste taj uvjet jer obuhvaća kriterije dosljednosti izjava u pogledu koherentnosti, uvjerljivosti i konzistentnosti s informacijama o zemlji podrijetla (vidjeti odjeljak [2.2. „Procijenite izjave podnositelja zahtjeva u odnosu na pokazatelje dosljednosti”](#)). Ako ti kriteriji nisu ispunjeni, uzimajući u obzir osobne okolnosti podnositelja zahtjeva, taj uvjet ne bi se smatrao ispunjenim.

Uvjetom iz točke (d) predviđa se da je podnositelj zahtjeva trebao zatražiti međunarodnu zaštitu što je prije mogao, osim ako može predložiti opravdane razloge zašto to nije učinio. Pri primjeni tog uvjeta imajte na umu da činjenica da zahtjev nije podnesen u najkraćem roku ni u kojem slučaju ne bi smjela biti jedini razlog za odbijanje zahtjeva za međunarodnu zaštitu. To je utvrđeno u preinačenoj Direktivi o postupcima azila ⁽¹³⁷⁾. Ovisno o nacionalnoj praksi i/ili zakonodavstvu, zakašnjenje podnošenje može se smatrati naznakom koju treba uzeti u obzir pri procjeni dosljednosti, posebno ako zahtjev nije potkrijepljen dokumentiranim dokazima ⁽¹³⁸⁾. Ako se taj čimbenik razmatra, podnositelju zahtjeva mora se pružiti mogućnost da objasni razloge za svako eventualno kašnjenje u svojem zahtjevu. Ako može pružiti razumno objašnjenje zašto nije podnio zahtjev za međunarodnu zaštitu u najkraćem roku, ne bi trebalo smatrati da njegov „zakašnjeli” zahtjev ima negativan utjecaj na ukupnu procjenu zahtjeva.

Uvjetom (e) predviđa se da se mora uzeti u obzir opća dosljednost podnositelja zahtjeva. Opća dosljednost je „evidencija dosljednosti” podnositelja zahtjeva kao tražitelja azila. Odnosi se na sve važne činjenične elemente povezane s postupanjem podnositelja zahtjeva koji su poznati u postupku azila i nije ograničena na procjenu samo jedne materijalne činjenice.

Ti elementi mogu obuhvaćati, među ostalim, ponašanje ili izjave koje upućuju na to da se podnositelj zahtjeva ne boji vraćanja u svoju matičnu zemlju ili, s druge strane, ponašanje ili izjave kojima se naglašavaju njegov strah; postupci ili propusti podnositelja zahtjeva u odnosu na njegovu obvezu potkrepljivanja zahtjeva, kao što je prikrivanje informacija ili propisno pružanje svih informacija, davanje obmanjujućih informacija ⁽¹³⁹⁾ ili iskrenost, podnošenje krivotvorenih dokumenata ili potkrepljivanje zahtjeva autentičnom dokumentacijom, ometanje obrade zahtjeva ili poštovanje obveze suradnje. Na slici u nastavku prikazani su elementi koji se mogu uzeti u obzir.

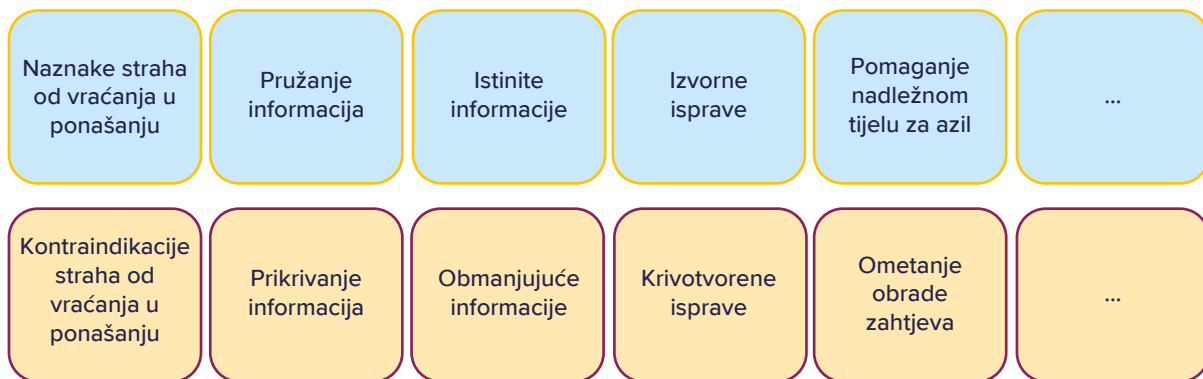
⁽¹³⁷⁾ Članak 10. stavak 1. preinačene Direktive o postupcima azila: „[d]ržave članice [osiguravaju] da se zahtjevi za međunarodnu zaštitu ne [odbijaju] niti isključuju od razmatranja samo zbog toga jer nisu podneseni [u najkraćem roku]”.

⁽¹³⁸⁾ Članak 4. stavak 5. točka (d) preinačene Direktive o kvalifikaciji.

⁽¹³⁹⁾ Vidjeti presudu Suda EU-a od 29. lipnja 2023., [X/International Protection Appeals Tribunal, The Minister for Justice and Equality, Irska](#), C-756/21, ECLI:EU:C:2023:523, točka 93., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#). Sud je u tom predmetu smatrao, među ostalim, da članak 4. stavak 5. točka (e) [Direktive Vijeća 2004/83/EZ](#) od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljanina treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite (SL L 304, 30.9.2004.) treba tumačiti na način da neistinita izjava, koja se nalazi u prvotnom zahtjevu za međunarodnu zaštitu i koju je tražitelj azila objasnio i povukao čim se pružila prilika, ne može sama po sebi spriječiti utvrđivanje njegove opće dosljednosti.

Slika 13. Opća dosljednost – primjeri elemenata koje treba uzeti u obzir

Uzimanje u obzir ponašanja podnositelja zahtjeva u svrhu utvrđivanja njegove opće dosljednosti usmjereno je na njegova objektivna djela. Ne može se temeljiti na opažanjima njegova ponašanja (kako izgleda ili kako se ponaša). Opća dosljednost nije značajka osobnosti podnositelja zahtjeva, već je posljedica njegovih postupaka. Ako su njegovi postupci takvi da tijelo nadležno za azil nije sigurno ukazuju li na to da zaštita nije potrebna, u osobnom intervjuu možete pitati podnositelja zahtjeva o tim aspektima njegovih postupaka i uvjetima u kojima su se dogodili te tako razjasniti njihovo značenje i posljedice.

Prethodno navedeno negativno ponašanje treba biti dovoljno ozbiljno samo po sebi, ponavljati se ili pojavljivati u kombinaciji s drugim postupcima kako bi se moglo smatrati da utječe na opću dosljednost podnositelja zahtjeva. Drugim riječima, ako je u spisu podnositelja zahtjeva utvrđena jedna takva radnja, to samo po sebi ne bi imalo negativan učinak na njegovu opću dosljednost. Informacije o podnositelju zahtjeva koje nisu povezane s postupkom azila nisu relevantne za utvrđivanje njegove opće dosljednosti.

Prije donošenja zaključka o općoj dosljednosti podnositelja zahtjeva uvijek biste trebali razmotriti sve pojedinačne i kontekstualne čimbenike koji bi mogli objasniti njegovo razmatrano ponašanje i dati mu priliku da pruži objašnjenje.

3. Treći korak: procjena rizika

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

3. Uvod

Procjena rizika treći je korak u pristupu dokazima i procjeni rizika u tri koraka koji su predloženi na početku vodiča. Procjena rizika je činjenična procjena orijentirana na budućnost (sadašnje i buduće) vjerojatnosti da će se podnositelj zahtjeva nakon vraćanja suočiti s događajem koji potencijalno može predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu. Riječ je o procjeni kojom se uzimaju u obzir sve (i samo) prihvaćene materijalne činjenice (sadašnje i prošle), osobne okolnosti podnositelja zahtjeva i trenutačno dostupne informacije.

U ovom se poglavlju pojam „događaj” upotrebljava u širem smislu kako bi se obuhvatile sve nepovoljne okolnosti koje bi se podnositelju zahtjeva mogle dogoditi nakon vraćanja u zemlju podrijetla. Na primjer, to mogu biti postupci ili nedjelovanje, liječenje, iskustva ili situacije u kojima bi se podnositelj zahtjeva mogao naći.

Na slici u nastavku prikazan je pristup u tri koraka, kojim se pojašnjava i razlika između procjene dokaza i procjene rizika te granica između činjenične i pravne procjene.

Slika 14. Činjenična i pravna procjena tijekom postupka razmatranja

U ovoj fazi utvrđivanje rizika još ne podrazumijeva pravnu kvalifikaciju događaja kao „proganjanja” ili „ozbiljne nepravde”. Riječ je samo o utvrđivanju i opisu događaja koji bi se podnositelju zahtjeva mogli dogoditi nakon vraćanja u zemlju podrijetla ili uobičajenog

boravišta, a mogli bi predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu, te procjeni koliko je vjerojatno da će se oni dogoditi. U fazi procjene rizika vrlo je važno točno utvrditi i opisati događaje koji bi se podnositelju zahtjeva mogli dogoditi, a mogli bi predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu. To će vam pomoći da u fazi pravne analize procijenite i odlučite smatraju li se ti događaji proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom. Slično tomu, procjena vjerojatnosti događaja u okviru procjene rizika bit će temelj za procjenu „osnovanog straha” u okviru pravne analize.

Procjena rizika ne temelji se na nagađanjima, već na objektivnoj metodologiji, koju „treba izvršiti oprezno i razborito [i koja] počiva isključivo na konkretnoj ocjeni činjenica i okolnosti” ⁽¹⁴⁰⁾ predmeta. S druge strane, pravna analiza jest pravna procjena jesu li ispunjeni kriteriji prihvatljivosti za dodjelu međunarodne zaštite.

Procjena rizika sastoji se od dvaju glavnih koraka:

1. utvrđivanja rizika
2. procjene rizika.

3.2. Utvrđivanje rizika

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Rizik je budući događaj koji se može dogoditi i koji predstavlja prijetnju za podnositelja zahtjeva. Utvrđuje se na temelju onoga što se može dogoditi, razloga zbog kojih bi se moglo dogoditi, osobe koja bi to učinila ili uzrokovala te okolnosti u kojima bi se to moglo dogoditi. Kako biste točno definirali rizike, morate se osloniti na rezultate procjene dokaza, odnosno:

- strahove i rizike koje je izrazio podnositelj zahtjeva
- rizike koje ste utvrdili na temelju trenutačno dostupnih informacija.

⁽¹⁴⁰⁾ Presuda Suda EU-a, 5. rujna 2012. [Bundesrepublik Deutschland/Y i Z](#), br. C-71/11 i C-99/11, EU:C:2012:518, bilješka 33., točka 77., u kojoj se dodatno navodi da se ta procjena mora provesti u skladu s pravilima utvrđenima posebice u članku 4. [Direktive Vijeća 2004/83/EZ](#) od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljanina treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite (SL L 304, 30.9.2004.), sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

Imajte na umu da su za utvrđivanje rizika potrebne informacije o zemlji podrijetla

Kako biste utvrdili eventualne rizike koje podnositelj zahtjeva nije izrazio, ključno je da imate odgovarajuće informacije o općoj situaciji u zemlji podrijetla te dobar pregled konkretnog profila i osobnih okolnosti podnositelja zahtjeva. Iako se rizici koje podnositelj zahtjeva nije naveo mogu češće utvrditi u fazi prikupljanja dokaza, u trenutku procjene rizika i dalje možete utvrditi neke nove rizike nakon istraživanja informacija o zemlji podrijetla o trenutnoj situaciji u toj zemlji. To se može dogoditi, na primjer, ako dođe do promjena nakon intervjua. U tom slučaju trebali biste se vratiti na prethodne korake, utvrditi temeljne materijalne činjenice, procijeniti ih i, ako ih prihvatite, nastaviti s procjenom rizika.

Imajte na umu da nakon istraživanja informacija o zemlji podrijetla, osim novih rizika možete utvrditi rizike koji se razlikuju od onih koje je podnositelj zahtjeva prvotno opisao, a povezani su s konkretnim materijalnim činjenicama.

Primjer utvrđivanja rizika uzimanjem u obzir informacija o zemlji podrijetla: [slučaj aktivistkinje iz zemlje B](#)

Podnositeljica zahtjeva izjavila je da se boji da će biti ubijena jer radi kao odvjetnica za nevladine organizacije koje brane ljudska prava i osuđuju njihova kršenja. Prihvatili ste materijalnu činjenicu njezina profila kao odvjetnice za nevladine organizacije koje brane ljudska prava i osuđuju njihova kršenja.

Međutim, na temelju istraživanja informacija o zemlji podrijetla utvrdili ste da životi osoba tog profila nisu ugroženi, već im se ukidaju profesionalne licencije ili im se zatvaraju uredi.

Na temelju toga utvrdit ćete da za nju ne postoji rizik da će biti ubijena, nego da će joj se zbog političkih aktivnosti oduzeti profesionalna licencija ili zatvoriti ured. Naravno, ovisno o drugim materijalnim činjenicama koje su prihvaćene mogu postojati dodatni rizici.

Informacije o zemlji podrijetla za procjenu rizika

Informacije o zemlji podrijetla koje ste upotrijebili u procjeni dosljednosti (pokazatelji vanjske dosljednosti) nisu nužno iste kao informacije o zemlji podrijetla koje se upotrebljavaju u procjeni rizika. Dok su informacije o zemlji podrijetla na kojima se temelji procjena dosljednosti usmjerene na potvrdu prethodnog događaja ili situacije, u informacijama o zemlji podrijetla za procjenu rizika razmatraju se i svi drugi dokazi koji mogu upućivati na buduću vjerojatnost određene vrste nepravde. Na primjer, u informacijama o zemlji podrijetla za procjenu rizika razmatra se objektivna situacija u pogledu sigurnosti i ljudskih prava u zemlji podrijetla, obrasci ponašanja počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde i rizici s kojima se suočavaju osobe u situaciji sličnoj onoj podnositelja zahtjeva.

Primjer utvrđivanja rizika na temelju prihvaćenih materijalnih činjenica: [slučaj aktivistkinje iz zemlje B](#)

Podnositeljica zahtjeva prvotno je izrazila bojazan da će nadležna tijela u njezinoj zemlji loše postupati s njom zbog njezinih aktivnosti kao odvjetnice za nevladine organizacije koje brane ljudska prava i osuđuju njihova kršenja. Loše postupanje uključivalo bi (nepravedno) suđenje koje se temelji na lažnim optužbama, moguću kaznu i pritvor, fizičko i seksualno zlostavljanje, pa čak i smrt.

Polazeći od izraženog straha, proveli ste procjenu dosljednosti i prihvatili/odbili neke materijalne činjenice. U nastavku se nalazi popis materijalnih činjenica koje ste prihvatili.

- **Prva materijalna činjenica:** podnositeljica zahtjeva dolazi iz zemlje B.
- **Druga materijalna činjenica:** podnositeljica zahtjeva je odvjetnica za ljudska prava, društveni vođa i bori se protiv kršenja ljudskih prava u zemlji B.
- **Treća materijalna činjenica:** podnositeljica zahtjeva članica je nekoliko organizacija za ljudska prava, uključujući nevladinu organizaciju Y.
- **Četvrta materijalna činjenica:** podnositeljica zahtjeva sudjelovala je u prosvjedu.
- **Peta materijalna činjenica:** podnositeljica zahtjeva uhićena je, zadržana i pretučena zbog sudjelovanja u prosvjedu i njegova snimanja.
- **Šesta materijalna činjenica:** podnositeljica zahtjeva optužena je za „opiranje uhićenju” i „poticanje na nasilje u javnosti” te joj je uručena optužnica u kojoj je naveden datum suđenja pred vojnim sudom.

U ovom se slučaju rizici za podnositeljicu zahtjeva temelje na izraženim strahovima koji se odnose na događaje koje je doživjela u prošlosti. Rizici nakon vraćanja koje ćete utvrditi stoga uključuju mogućnost kaznenog progona na temelju uručene optužnice, mogućnost pritvora tijekom suđenja, mogućnost nepravdnog suđenja, mogućnost osuđujuće presude i zatvorske kazne. Tijekom tog postupka nadležna tijela njezine zemlje ujedno bi mogla loše postupati prema njoj, zlostavljati je, pa čak i ubiti. Ti mogući događaji posljedica su njezinih aktivnosti u svojstvu odvjetnice za ljudska prava i njezina sudjelovanja u prosvjedu.

Točan opis rizika, kako ih je navela podnositeljica zahtjeva ili kako ste ih sami utvrdili, bit će korisni za cijelu procjenu rizika. To je faza koja će vam omogućiti da u pravnoj analizi utvrdite niz aspekata, kao što je pitanje mogu li se ti činjenični rizici smatrati osnovanim strahom od proganjanja ili stvarnom opasnošću od ozbiljne nepravde, tko su počinitelji proganjanja ili ozbiljne nepravde, koji su razlozi proganjanja, koje su okolnosti u kojima bi se to dogodilo i postoji li mogućnost zaštite. Drugim riječima, trebate utvrditi jesu li ti činjenični elementi obuhvaćeni pravnim definicijama i odgovaraju li im.

Načela koja treba uzeti u obzir pri utvrđivanju i opisivanju rizika

- Izjave podnositelja zahtjeva početna su točka za utvrđivanje rizika.
- Njih dopunjuju rizici koje ste utvrdili na temelju trenutačno dostupnih informacija.
- Točan opseg rizika ovisit će o ishodu procjene dosljednosti (prihvaćene/odbijene materijalne činjenice).
- U opis bi trebalo uključiti sve relevantne pojedinosti o rizicima (tj. što, tko, zašto, u kojim okolnostima i postoji li mogućnost zaštite).
- Rizici su povezani samo s događajima koji bi se mogli dogoditi u budućnosti.
- U ovoj fazi trebalo bi izbjegavati pravne kvalifikacije.

3.3. Procjena rizika

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Nakon što utvrdite rizike od onoga što bi se podnositelju zahtjeva moglo dogoditi nakon vraćanja, sljedeći je korak procjena vjerojatnosti da će se to dogoditi u slučaju vraćanja.

Procjenom rizika nastoje se utvrditi vrste nepravde za koje bi mogao postojati „osnovani strah” ili „stvarna opasnost”.

U procjeni rizika rizik uvijek treba razumjeti u cijelosti: događaje koji uzrokuju strah povezane s konkretnim subjektima, razloge i okolnosti u kojima se događaji mogu odvijati, kako je prethodno opisano.

Nakon rasprave o tome koji je standard vjerojatnosti primjenjiv i što to podrazumijeva, ovaj odjeljak pomoći će vam da istražite sve aspekte rizika i sadržava pitanja koja biste mogli razmotriti kako biste utvrdili sve elemente (pokazatelje rizika) koji će utjecati na vjerojatnost rizika prije nego što donesete zaključak o svim tim elementima zajedno. U zaključku ćete pridati odgovarajuću važnost svakom svojem nalazu o pokazateljima rizika, prema potrebi primijeniti pravila o prebacivanju tereta dokazivanja kad je to potrebno i donijeti zaključak postoji li razumna vjerojatnost toga.

Imajte na umu da se u fazi procjene rizika ne bavite pravnom analizom. Međutim, na temelju rezultata te procjene u pravnoj analizi utvrdit ćete postoji li osnovani strah od proganjanja ili ozbiljne nepravde.

3.3.1. Standard vjerojatnosti za osnovani strah i stvarnu opasnost (standard dokazivanja)

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Kako biste procijenili vjerojatnost pojave rizika, morate primijeniti točan standard. Standard vjerojatnosti rizika odnosi se na prag koji treba dosegnuti kako bi se utvrdilo da u razumno predvidljivoj budućnosti u slučaju vraćanja podnositelja zahtjeva u njegovu zemlju podrijetla ili prethodnog uobičajenog boravišta može nastati određeni rizik. Ako se taj prag dosegne, prihvatit će se da rizik odgovara osnovanom strahu ili stvarnom riziku.

Iako prag u procjeni rizika nije definiran pravom EU-a niti je Sud EU-a o tome dosad odlučivao, najčešće primjenjivani standard vjerojatnosti u procjeni budućeg rizika za podnositelja zahtjeva jest „razumna vjerojatnost”⁽¹⁴¹⁾. To znači da se očekivanja razine vjerojatnosti da će se rizik dogoditi ne bi trebalo određivati na visokoj razini, primjerice „nedvojbeno je”, postoji „znatna vjerojatnost” ili je „izvan svake sumnje” da će se rizik dogoditi. S druge strane, osim toga, „sama vjerojatnost” ili „sama mogućnost” nije dovoljna za utvrđivanje budućeg rizika. Na slici u nastavku prikazani su različiti standardi vjerojatnosti.

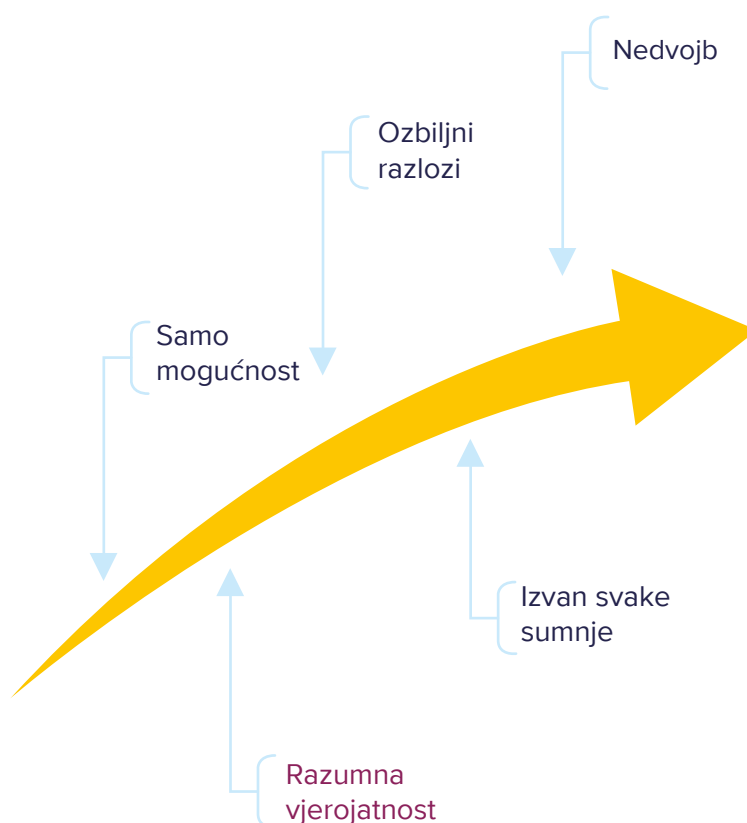
⁽¹⁴¹⁾ Presuda Suda EU-a od 5. rujna 2012., [Bundesrepublik Deutschland/Y i Z](#), C-77/11 i C-99/11, EU:C:2012:518, točka 76., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#). U toj je presudi Sud EU-a pojasnio da nadležna tijela, kad procjenjuju strahuje li podnositelj zahtjeva opravdano od proganjanja, nastoje „ispitati predstavljaju li utvrđene okolnosti ili ne prijetnju zbog koje dotična osoba može razumno strahovati od stvarnih djela proganjanja u pogledu svoje osobne situacije”; presuda Suda EU-a (Veliko vijeće) od 2. ožujka 2010. Aydin, [Salahadin Abdulla i dr./Bundesrepublik Deutschland](#), spojeni predmeti C-175/08, C-176/08, C-178/08 i C-179/08, EU:C:2010:105, točka 89., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#). Presuda Suda EU-a od 7. studenog 2013., [Minister voor Immigratie en Asiel/X, Y i Z](#), spojeni predmeti od C-199/12 do C-201/12, EU:C:2013:720, točka 72., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

Kako je navedeno i u predmetu *BVerwG* (neslužbeni prijevod):

„Standard vjerojatnosti pretpostavlja da u sažetoj procjeni egzistencijalnog pitanja koje se podnosi na razmatranje činjenice koje dokazuju postojanje proganjanja imaju veću težinu i stoga prevladavaju nad činjenicama koje govore protiv njegova postojanja. Stoga se mora primijeniti ‚kvalifikacijski’ pristup u smislu ponderiranja i procjene svih utvrđenih okolnosti i njihove važnosti. Materijalno je pitanje može li se s obzirom na te okolnosti strah od proganjanja izazvati u razumnoj, razboritoj osobi u koja se nalazi u situaciji predmetne osobe”.

Savezni upravni sud (Njemačka), *BVerwG 10 C 23.12*, točka 32., dostupno na njemačkom jeziku na [Urteile und Beschlüsse I Bundesverwaltungsgericht](#); UNHCR, [Priručnik o postupcima i kriterijima za utvrđivanje statusa izbjeglice i smjernice o međunarodnoj zaštiti na temelju Konvencije iz 1951. i Protokola iz 1967. o statusu izbjeglica](#), veljača 2019., HCR/1P/4/ENG/REV.4, točka 42.; UNHCR, [Note on Burden and Standard of Proof in Refugee Claims](#), 16. prosinca 1998., točke 16. i 21.

Slika 15. Standard vjerojatnosti za osnovani strah i stvarnu opasnost

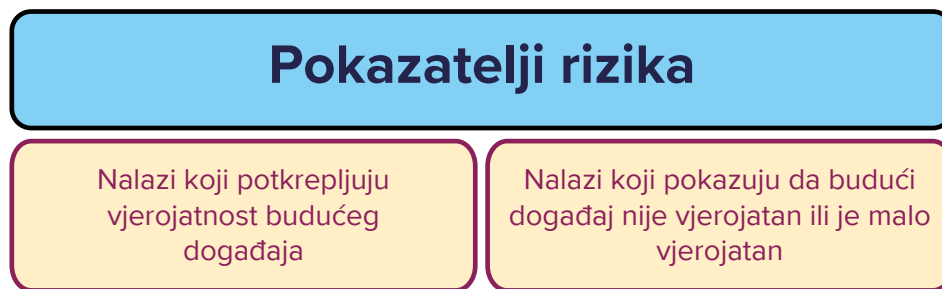
„Razumna vjerojatnost” procjenjuje se na temelju kvalitativne analize. Rizik nije potrebno kvantificirati na ljestvici vjerojatnosti niti vjerojatnosti za njegovo ostvarenje moraju biti „više da nego ne”. Postojanje „razumnog stupnja” ne može se zamijeniti matematičkom formulom, već se „razuman” stupanj vjerojatnosti procjenjuje tako da se procjena rizika usmjeri na pojedinačnu situaciju podnositelja zahtjeva u postojećim okolnostima u zemlji podrijetla.

Procjena vjerojatnosti proteže se do razumno predvidljive budućnosti. Razumno predvidljiva budućnost jest ono što se može razumno očekivati na temelju informacija o prethodnim i sadašnjim događajima i okolnostima. Ona nadilazi neposrednu budućnost, ali ne traje dulje od razdoblja tijekom kojeg se razumno može očekivati da će se neki događaji dogoditi.

3.3.2. Pokazatelji rizika

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Pokazatelji rizika omogućit će vam da istražite sve elemente koji mogu utjecati na vjerojatnost rizika. Mogu upućivati na nalaze koji potkrepljuju vjerojatnost da će se događaj dogoditi u budućnosti, kao i na nalaze koji upućuju na to da postoje razlozi vjerovati da se rizik neće ostvariti.

Slika 16. Pokazatelji rizika

Pokazatelji rizika istražuju se razmatranjem sljedećih pet područja:

- a) Događaji koje je podnositelj zahtjeva doživio u prošlosti (uključujući one koji mogu predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu, prijetnje takvim proganjanjem ili nepravdom te situacije ili postupci koji mogu dovesti do takvih događaja).
- b) Osobe bliske podnositelju zahtjeva ili u sličnoj situaciji kao podnositelj zahtjeva, osobe koje su proganjane, izložene ozbiljnoj nepravdi ili im se prijetilo takvim proganjanjem ili nepravdom.
- c) Osobne okolnosti podnositelja zahtjeva, koje mogu povećati ili smanjiti rizik
- d) Temeljni razlozi ili motivi za događaje od kojih se strahuje u vrijeme mogućeg vraćanja podnositelja zahtjeva u zemlju podrijetla.
- e) Sposobnost počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde da prijetu ili provedu te prijetnje u djelo u slučaju vraćanja.

Za svako navedeno područje u odjeljku u nastavku bit će navedena pitanja korisna za istraživanje svih aspekata rizika i utvrđivanje dosljednosti/nedosljednosti. Imajte na umu da navedeni pokazatelji nisu iscrpni i da mogu postojati dodatni pokazatelji rizika koje treba uzeti u obzir u pojedinačnim zahtjevima.

Važnost informacija o zemlji podrijetla u procjeni rizika

Kako biste proveli procjenu rizika, morat ćete istražiti i upotrijebiti najnovije, relevantne i pouzdane informacije o zemlji podrijetla, koje trebate razmotriti s obzirom na pojedinačna obilježja i okolnosti predmeta. Osim ako je podnositelj zahtjeva dobro poznata osoba, informacije o zemlji podrijetla uglavnom će vam pružiti informacije o osobama koje jesu ili bi mogle biti u sličnoj situaciji kao i podnositelj zahtjeva.

U nekim slučajevima ili u određenim zemljama dostupna je velika količina materijala iz mnogih izvora. S druge strane, možda ćete pronaći ograničenu količinu informacija o drugim slučajevima i zemljama. Činjenica da niste pronašli informacije o trenutnoj situaciji povezanoj s rizikom koji pokušavate procijeniti ne znači nužno da rizik ne postoji. Naprotiv, može značiti da se o toj temi ne izvješćuje ili da se o njoj ne izvješćuje dovoljno.

Za postupanje s proturječnim i ograničenim informacijama o zemlji podrijetla ili njihovim nedostatkom tijekom razmatranja zahtjeva vidjeti EASO-ov [Praktični vodič za nadležne službenike o upotrebi informacija o zemlji podrijetla pri razmatranju zahtjeva za azil](#), prosinac 2020., str. 38.–40.

(a) Događaji koje je podnositelj zahtjeva doživio u prošlosti

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Općenito je činjenica da se događaj već dogodio u prošlosti sama po sebi vjerojatno najuvjerljiviji pokazatelj da postoji vjerojatnost da će se ponovno dogoditi u budućnosti. Zbog toga se u preinačenoj Direktivi o kvalifikaciji propisuje prebacivanje tereta dokazivanja ako je u prošlosti „podnositelj zahtjeva već bio izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi ili izravnim prijetnjama takvim proganjanjem ili nepravdom” ⁽¹⁴²⁾. Za više informacija o prebacivanju tereta dokazivanja vidjeti odjeljak [3.4. „Donošenje zaključka o riziku”](#).

Utvrđivanjem materijalnih činjenica i procjenom dosljednosti već ste utvrdili sve događaje koji su se dogodili u prošlosti i koji mogu predstavljati budući rizik.

Nakon što određene događaje iz prošlosti prihvatite kao vjerodostojne, važna dimenzija koju trebate dodatno istražiti jest način na koji su oni raspoređeni tijekom vremena.

Kad se (posljednji) događaj odvio?

- Koliko je vremena proteklo od posljednjeg događaja do trenutka kad je podnositelj zahtjeva napustio svoju zemlju podrijetla?
- Što se dogodilo u razdoblju od posljednjeg događaja do odlaska podnositelja zahtjeva?
- Što je počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde učinio u tom razdoblju?

⁽¹⁴²⁾ Članak 4. stavak 4. preinačene Direktive o kvalifikaciji:

„Činjenica da je podnositelj zahtjeva već bio izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi ili izravnim prijetnjama takvim proganjanjem ili nepravdom, predstavlja ozbiljnu naznaku za njegov osnovani strah od proganjanja ili [stvarnu opasnost] od [...] ozbiljne nepravde, ako ne postoje ozbiljni razlozi vjerovati da se takvo proganjanje ili ozbiljna nepravda neće ponoviti.”

- Ako u međuvremenu nije bilo značajnih događaja, zašto se oni nisu dogodili? Postoje li naznake da će počinitelj unatoč vremenskom odmaku ponovno početi prijetiti podnositelju zahtjeva ili počiniti događaje koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu?

Ako se događaj odvio mnogo prije odlaska podnositelja zahtjeva iz zemlje podrijetla, a podnositelj zahtjeva zatim je dugo živio bez ponavljanja sličnih događaja, to može biti naznaka da je rizik od ponavljanja tog događaja u budućnosti ograničen. To bi se moglo pretpostaviti sve dok za to ne postoje druga objašnjenja, koja je potrebno detaljno istražiti. Može postojati mnogo razloga zašto se nijedan događaj nije dogodio prije odlaska. Počinitelj možda nije znao gdje se podnositelj zahtjeva nalazi ili je u to vrijeme možda imao druge prioritete, ali nije nužno promijenio svoju politiku ili namjeru prema podnositelju zahtjeva.

Važno je napomenuti da, iako su prethodni događaji koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu ozbiljan pokazatelj da bi se takvi događaji vjerojatno mogli ponoviti u slučaju vraćanja, izostanak prethodnih događaja koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu, s druge strane, ne mora nužno značiti da budući rizik ne postoji jer ne možete očekivati da osoba čeka da bude izložena takvim događajima prije nego što pobjegne iz svoje zemlje podrijetla.

(b) Osobe bliske podnositelju zahtjeva ili u sličnoj situaciji kao podnositelj zahtjeva

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Jesu li osobe bliske podnositelju zahtjeva izložene prijetnjama ili se suočavaju s događajima i/ili ponašanjem koje bi moglo predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu?

Ono što se dogodilo ili se još uvijek događa članovima obitelji ili prijateljima i povezano je sa situacijom podnositelja zahtjeva također je pokazatelj postojećeg rizika. Na primjer, može pokazati da se počinitelj proganjanja približava podnositelju zahtjeva ili mu želi nauditi tako da naudi njegovim bliskim rođacima.

- Jesu li osobe bliske podnositelju zahtjeva izložene prijetnjama zbog istih razloga kao podnositelj zahtjeva koji se boji proganjanja ili ozbiljne nepravde? Prijeti li im se zato što su blisko povezani s podnositeljem zahtjeva? Prijeti li im se zbog kojeg drugog razloga?

U nastavku se nalazi neiscrpan popis elemenata koje treba razmotriti.

O događajima

- S kojim se događajima obično suočavaju osobe bliske podnositelju zahtjeva?
- Koliko su ti događaji česti?
- Koliko su ti događaji rašireni?

O sličnosti

- Postoje li između podnositelja zahtjeva i njemu bliskih osoba bitne razlike koje mogu znatno utjecati na rizik da će se podnositelj zahtjeva suočiti sa sličnom sudbinom?

Primjer postupanja s rodbinom kao pokazatelj rizika: [slučaj aktivistkinje iz zemlje B](#)

Ubojstvo njezina bratića, zlostavljanje njezine rodbine i zadržavanje njezinih nećaka očito je predstavljalo izravne prijetnje počinitelja proganjanja podnositeljici zahtjeva kako bi prekinula svoje aktivnosti. Ako ste ih prihvatili, te činjenice bile bi uvjerljivi pokazatelji rizika o kojem je riječ.

Jesu li osobe u sličnoj osobnoj situaciji i/ili s istim obilježjima proganjane, izložene ozbiljnoj nepravdi ili im se prijeti proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom?

Ako su osobe koje su u sličnoj situaciji kao podnositelj zahtjeva i/ili imaju ista obilježja kao podnositelj zahtjeva proganjane ili izložene ozbiljnoj nepravdi, to je uvjerljiv pokazatelj da bi i sâm podnositelj zahtjeva mogao biti izložen riziku nakon vraćanja. Sličnosti mogu biti stvarne ili percipirane. U tom bi slučaju trebalo istražiti sljedeća pitanja.

U nastavku se nalazi neiscrpan popis elemenata koje treba razmotriti.

O događajima

- S kojim se događajima obično suočavaju osobe koje su u sličnoj situaciji?
- Jesu li ti događaji predviđeni zakonom?
- Koliko su ti događaji česti?
- Koliko su ti događaji rašireni?

O sličnosti

- U kojoj mjeri situacija podnositelja zahtjeva odgovara situaciji osoba koje su doživjele proganjanje ili ozbiljnu nepravdu i/ili u kojoj mjeri imaju slična obilježja?
- Postoje li između podnositelja zahtjeva i osoba koje su doživjele proganjanje ili ozbiljnu nepravdu bitne razlike koje mogu znatno utjecati na rizik da će podnositelj zahtjeva biti izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi?

Sličnosti ili razlike mogu se odnositi na primjere navedene u nastavku.

Zemljopisno područje podrijetla podnositelja zahtjeva

- Jesu li proganjanje ili ozbiljna nepravda ograničeni na drugo zemljopisno područje, osim područja u kojem je podnositelj zahtjeva boravio ili odakle potječe?
- Postoje li razlozi vjerovati da će proganjanje ili ozbiljna nepravda ostati ograničeni na ta područja?
- Imaju li počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde iste mogućnosti na zemljopisnom području podrijetla podnositelja zahtjeva?

Profil osobe

- Jesu li proganjanje ili ozbiljna nepravda uglavnom ili isključivo usmjereni na osobe višeg profila?
- Jesu li proganjanje ili ozbiljna nepravda ograničeni na osobe koje su:
 - provodile aktivnosti na određenoj razini?
 - preuzele posebne uloge i odgovornosti u svojoj organizaciji?
 - imale određenu društvenu vidljivost ili određene veze s drugim velikim protivnicima?

Primjer postupanja prema osobama u sličnoj situaciji kao pokazatelj rizika: [slučaj mladića iz zemlje A](#)

Nema prethodnih događaja koji bi se mogli smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom, pa čak ni prijetnjama. U ovom je slučaju važno ispitati i prikupiti informacije o tome što se događa osobama koje se odbijaju pridružiti terorističkoj skupini jer je riječ o ispitivanju usmjerenom na budućnost. Koje su posljedice za njih?

Ako ste prihvatili materijalnu činjenicu da se teroristička organizacija obratila podnositelju zahtjeva kako bi joj se pridružio, posljedice koje su se dogodile osobama kojima se pristupilo na isti način kao podnositelju zahtjeva i koje imaju slična obilježja, a koje su se odbile pridružiti, također će ukazivati na rizik za podnositelja zahtjeva. Provode li se takve regrutacije, na primjer, na određenim područjima? Pripadaju li ciljani mladići određenoj etničkoj ili društvenoj skupini?

Primjer scenarija: Podnositelj zahtjeva napustio je zemlju iako nije pozvan da se pridruži organizaciji. U tom slučaju niste prethodno formulirali i procijenili materijalnu činjenicu da mu je skupina pristupila, već materijalnu činjenicu koja se odnosi na događaje i ponašanje te terorističke skupine i metode/prakse koje upotrebljavaju za regrutaciju.

Ako ste prihvatili da je regrutacija mladića doista uobičajena praksa terorističke skupine na tom području, profil podnositelja zahtjeva, a posebno njegova dob, vrlo je važan kako bi se procijenilo postoji li mogućnost da će on biti izložen tom riziku, uz informacije o tome što se događa osobama istog profila ili u istoj situaciji.

(c) Pokazatelji rizika povezani s okolnostima koje povećavaju ili smanjuju rizik

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Postoje li (osobne) okolnosti koje povećavaju ili smanjuju rizik?

Kao dio utvrđivanja materijalnih činjenica utvrdili ste okolnosti koje mogu doprinijeti riziku. Te okolnosti sada trebate dopuniti svim okolnostima koje mogu povećati ili smanjiti rizik. Na temelju toga procijenit ćete u kojoj mjeri one povećavaju ili smanjuju vjerojatnost ostvarenja rizika.

Osobne okolnosti koje mogu povećati rizik mogu biti povezane s dobi, rodom, pismenošću, obrazovanjem, društvenim položajem, obiteljskim odnosima, invaliditetom, etničkim podrijetlom, vjerom ili društvenom skupinom, pod uvjetom da ih već niste utvrdili kao glavni razlog za taj rizik. Druge okolnosti mogu biti povezane s činjenicama kao što su mjesto boravišta ili činjenica da podnositelj zahtjeva ima vidljive ožiljke, u mjeri u kojoj se on ne može lako odvojiti od tih činjenica. Na primjer, u nekim zemljama promjena adrese neće promijeniti činjenicu da se smatra kako potječete iz određenog dijela zemlje ili grada.

- Kako te okolnosti utječu na život podnositelja zahtjeva ili drugih osoba koje dijele iste okolnosti ili ista obilježja?
- U kojoj mjeri te okolnosti ili obilježja podnositelja zahtjeva čine lakšom metom počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde?
- U kojoj mjeri okolnosti podnositelja zahtjeva čine „poželjnijom” metom?

Druge okolnosti mogu povećati ili smanjiti rizik. To mogu biti materijalno stanje, društveni položaj, obitelj, pleme ili društvena mreža, razina obrazovanja ili plemenski mehanizmi za rješavanje sukoba itd. Morat ćete procijeniti koliko su te okolnosti učinkovite u sprečavanju nastanka rizika i mogu li na predvidljiv i trajan način zaštititi podnositelja zahtjeva od događaja od kojih strahuje.

- U kojoj mjeri te okolnosti učinkovito smanjuju rizik?

(d) Pokazatelji rizika povezani s motivom počinitelja da provedu prijetnje u djelo, koje bi moglo predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Važno je procijeniti motive za navodne događaje koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu u trenutku mogućeg vraćanja podnositelja zahtjeva. Motiv se mogao promijeniti ili u potpunosti nestati.

Hoće li počinitelj (i dalje) biti motiviran provesti prijetnju u djelo u trenutku mogućeg vraćanja?

Počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde možda je promijenio svoju politiku u pogledu navodnih događaja koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu ili su se njegov položaj ili interesi možda promijenili.

Postoje li promjene u zakonodavstvu, na primjer amnestija koja je sada na snazi ili dekriminalizacija kaznenog djela?

- Je li se promijenio režim? Ako jest, na kojim razinama i u kojoj mjeri?
- Je li se promijenio način na koji počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde postupa prema podnositelju zahtjeva, članovima njegove obitelji ili drugim osobama u sličnoj situaciji?
- Ima li podnositelj zahtjeva i dalje obilježja, odnosno smatra li se da i dalje ima obilježja na kojima se temelji motiv za navodne događaje koji bi se mogli smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom?

- Je li počinitelj proganjanja na drugi način (osim postupanjem prema podnositelju zahtjeva) dobio što je htio?
- U kojim je okolnostima podnositelj zahtjeva napustio zemlju (zakonit ili nezakonit izlazak, način putovanja itd.)?

Važno je potvrditi da je ta promjena učinkovita. Na primjer, ako se zakon promijenio, ali isto ponašanje ostane predmet kaznenog progona na temelju druge pravne osnove, rizik od kaznenog progona i dalje bi postojao. Osim toga, promjena u političkom kontekstu možda neće dovesti do promjene prakse ako javni službenici ostanu isti i nastave se ponašati na isti način. Čak i okolnosti u kojima je podnositelj zahtjeva napustio svoju zemlju mogu upućivati na namjere počinitelja proganjanja. Na primjer, ako je podnositelj zahtjeva doživio događaje koje su počinila nadležna tijela, koji bi se mogli smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom, i zemlju je napustio zakonito sa svim odgovarajućim ispravama na svoje ime, to može biti pokazatelj da podnositelj zahtjeva nije bio meta počinitelja. To bi barem bio slučaj u trenutku izlaska.

Ako dostupne informacije o zemlji podrijetla sadržavaju naznake da su se motivi počinitelja promijenili ili nestali, trebali biste s podnositeljem zahtjeva provjeriti vrijede li te promjene i za njegovu pojedinačnu situaciju. Morate potvrditi da bi promjena imala stvaran učinak na njegov rizik od izlaganja događajima koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu.

Jesu li počinitelji upoznati s postupcima ili obilježjima podnositelja zahtjeva koje mogu biti motiv za djela koja bi mogla predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu?

Postupci počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde često su potaknuti ponašanjem ili izgledom podnositelja zahtjeva. Stoga morate imati predodžbu o tome kako će se podnositelj zahtjeva izgledati ili kako će se ponašati nakon mogućeg vraćanja. Međutim, imajte na umu da se od podnositelja zahtjeva ne može očekivati da prikrije ili sakrije elemente koji su u osnovi povezani s obilježjima zaštićenima definicijom izbjeglice kako bi izbjegao proganjanje⁽¹⁴³⁾. Ukratko, od podnositelja zahtjeva ne može se očekivati da prikrije ili sakrije ono što je ključno za njegov identitet i ono u što vjeruje.

Ponekad nije jasno je li počinitelj upoznat s postupcima ili obilježjima podnositelja zahtjeva koje mogu biti osnova za djela koja bi mogla predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu? To se posebno može dogoditi ako je strah nastao *na licu mjesta*. U takvim ćete situacijama na temelju izjava podnositelja zahtjeva morati procijeniti koliko se „razumno može smatrati” da će nakon vraćanja izgledati ili ponašati se na određen način, imajući na umu da se od njega ne može očekivati da sakrije takva temeljna obilježja.

Na primjer, ako je podnositelj zahtjeva sudjelovao u prosvjedu u zemlji azila samo zbog oportunističkih razloga, a nadležna tijela zemlje podrijetla nisu svjesna njegova sudjelovanja i

⁽¹⁴³⁾ Presuda Suda EU-a od 5. rujna 2012., [Bundesrepublik Deutschland/Y i Z](#), C-77/11 i C-99/11, EU:C:2012:518, točka 78., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#). U toj presudi Sud EU-a bavi se vjerom kao razlogom proganjanja, ali obrazloženje iz nje može se primijeniti na sve razloge proganjanja, posebno zato što se u presudi navodi da nije potrebno „uzeti u obzir mogućnost koju bi imao podnositelj zahtjeva radi izbjegavanja rizika od proganjanja tako da [...] se odredne zaštite koja mu se nastoji pružiti priznavanjem statusa izbjeglice na temelju Direktive” suzdržavanjem od vjerske prakse koju osoba smatra potrebnom ili koju propisuje njezina vjera. Isto obrazloženje Sud EU-a analogno je primijenio na izražavanje seksualne orijentacije u presudi od 7. studenog 2013., [Minister voor Immigratie en Asiel/X, Y i Z](#), spojeni predmeti C-199/12 do C-201/12, EU:C:2013:720, točke od 70. do 76., sažetak dostupan u [EUAA-ovoj bazi sudske prakse](#).

nema naznaka da bi za to mogla saznati u doglednoj budućnosti, to možda neće dovesti do rizika od događaja koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu. To je zato što se može razumno smatrati da podnositelj zahtjeva neće sudjelovati u sličnim prosvjedima u svojoj zemlji podrijetla.

Međutim, ako podnositelj zahtjeva prije odlaska iz svoje zemlje podrijetla zbog straha nikad nije izrazio političko mišljenje, a nadležna tijela stoga nisu upoznata s njegovim političkim mišljenjem, to ipak može dovesti do rizika od događaja koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu. To je zato što se od podnositelja zahtjeva ne može očekivati da nastavi skrivati svoje političko mišljenje kako bi izbjegao događaje koji bi mogli dovesti do proganjanja nakon mogućeg vraćanja.

U tom smislu stoga trebate postaviti sljedeća glavna pitanja:

- Kako će se podnositelj zahtjeva ponašati i/ili postupati nakon vraćanja s obzirom na ono što se od njega ne može očekivati da sakrije ili prikrije?
- Je li se podnositelj zahtjeva bavio aktivnostima ili određenim ponašanjem samo iz oportunističkih ili slučajnih razloga?
- Ako jest, jesu li nadležna tijela u zemlji podrijetla upoznata s tim aktivnostima ili takvim ponašanjem?
- Ako jesu, kako nadležna tijela doživljavaju to ponašanje ili te aktivnosti?

Objave na društvenim mrežama ⁽¹⁴⁴⁾

- Podnositelji zahtjeva mogu se osloniti na **doseg** objave na društvenim mrežama kao primjer budućeg rizika. Objave na društvenim mrežama potencijalno može pregledati/pročitati velik broj ljudi. Međutim, postojanje takve mogućnosti samo po sebi ne znači da svaka objava na internetu ima brojnu publiku i da, ako je primjenjivo, ta publika uključuje počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde ⁽¹⁴⁵⁾. Prije donošenja zaključka o tome koliko je vjerojatno da će počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde znati za tu objavu morat ćete razmotriti sve relevantne opće i pojedinačne okolnosti te objašnjenja podnositelja zahtjeva. Postupak razmatranja temelji se na kombinaciji svih čimbenika, a potrebno ga je provesti uzimajući u obzir kontekst zemlje podrijetla.
- Ako počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde primjenjuje **politiku aktivnog praćenja** internetskih publikacija kao što su one koje objavljuje podnositelj zahtjeva, vjerojatnost da počinitelj proganjanja zna za njih bit će veća. To vrijedi čak i ako je doseg objava podnositelja zahtjeva razmjerno ograničen. Ako je počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde pasivniji, vjerojatnost da zna za objavu bit će manja i više će ovisiti o promicanju same objave, a ne o njegovu ponašanju.

⁽¹⁴⁴⁾ Ovaj je tekst sastavljen iz dokumenta EUAA-a, [Practical Guide on Political Opinion](#), 2022., odjeljak 3.7. „Political opinion expressed via social media”, str. 80.–86.

⁽¹⁴⁵⁾ Za više informacija o tom pitanju vidjeti EUAA, [Qualification for international protection \(Directive 2011/95/EU\) – Judicial analysis](#), drugo izdanje, 2023., odjeljak 1.10.3.4.; vidjeti i Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber, Ujedinjena Kraljevina), presuda od [20. siječnja 2022.](#), XX (PJAK – sur place activities – Facebook) Iran CG [2022] UKUT 23 (IAC) (zadnje ažuriranje 30. rujna 2022.).

- **Doseg ili vidljivost** same **objave** može ovisiti o nekoliko čimbenika. Morat ćete potražiti tragove koji će vam omogućiti da saznate koliko je vjerojatno da su informacije došle do počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde odnosno da do njega mogu doprijeti. Trebate razmotriti sljedeća pitanja: „Je li riječ o povjerljivoj objavi s ograničenim brojem pregleda ili ograničenim potencijalnim brojem pregleda? Je li cilj, na temelju upotrijebljenog medija i alata za osiguranje njezine vidljivosti, da je vidi velik broj ljudi? Je li se objava proširila internetom i na način koji autor nije namjeravao?”
 - Neke internetske stranice mogu vam omogućiti da vidite **broj pregleda**, oznaka „svidi mi se” itd., a na taj način možete dobiti predodžbu koliko je osoba pristupilo objavi. Imajte na umu da na nekim internetskim stranicama broj „pregleda” ne odražava broj različitih ljudi koji su vidjeli objavu, već broj posjeta stranici, što znači da će se višestruki posjeti iste osobe, uključujući samog autora, smatrati zasebnim „pregledima”. Broj pregleda jedan je od čimbenika koje treba uzeti u obzir, ali njegova „važnost” ovisit će o nacionalnom kontekstu, a možda i o drugim čimbenicima, primjerice koliko je nedavno objava pregledana (npr. velik broj pregleda prije mnogo godina može se smatrati manje relevantnim od manjeg broja nedavnih pregleda).
 - **Broj „pratitelja”** autora, ako je dostupan, može dati predodžbu o broju mogućih pregleda. Ako osoba ima mnogo „pratitelja” na internetu, vjerojatnije je da se njezine objave pregledavaju te da je njihov sadržaj poznat i da se dijeli.
 - Važnost upotrijebljene **vrste medija** i njezin utjecaj. Nemaju svi mediji na internetu jednak utjecaj i doseg. Je li objava objavljena na internetskim stranicama glavne novinske kuće ili na privatnom blogu? Ako ste svjesni kako funkcioniraju različite društvene mreže (Facebook, YouTube, Instagram, TikTok itd.) i kakav utjecaj imaju u zemlji podrijetla, moći ćete procijeniti mogući doseg objave. Primjerice, nije isto je li članak objavljen na osobnom ili privatnom blogu odnosno na blogu oporbene stranke. Objavu na blogu oporbene stranke vjerojatno će vidjeti više ljudi (pa tako i počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde), dok objava na osobnom/privatnom blogu može ostati prilično povjerljiva.
- **Pristupačnost:** Tko može pristupiti tim informacijama i koliko im je lako pristupiti? Internetske publikacije nisu uvijek namijenjene svima, stoga biste trebali provjeriti je li stranica javna i u kojoj mjeri, odnosno je li ostala privatna ili ograničena na ograničen broj osoba koji joj mogu pristupiti. Provjerite, na primjer, „prijatelje” ili osobe koje su se pretplatile na tu objavu ili platformu društvenih mreža i u kojoj se mjeri informacije mogu dijeliti s drugima, na primjer, je li moguće podijeliti stranicu elektroničkim putem. Također je potrebno je razmotriti može li bilo tko (slučajno ili jednostavnim pretraživanjem) naići na informacije ili je objavu toliko teško pronaći da bi joj mogli pristupiti samo oni koji imaju vrlo detaljne informacije o njoj.
 - **Primjer scenarija:** Ako je riječ o jedinoj objavi podnositelja zahtjeva, koju je moguće pronaći samo pretraživanjem vrlo specifičnih informacija, kao što je ime podnositelja zahtjeva ili specifične ključne riječi, ili je za pristupanje potrebna njezina URL adresa, vrlo je malo vjerojatno da će na nju naići netko tko nema te informacije. Stoga nije riječ o informacijama koje imaju velik doseg.

- **Dostupnost:** Je li stranica i dalje dostupna na internetu? Autor ju je možda uklonio ili izmijenio njezin sadržaj nakon što je objavljena. Ako se podnositelj zahtjeva poziva na objave na internetu, obratite pozornost na način na koji pruža informacije. Je li podnositelj zahtjeva predočio samo ispis internetske stranice? Je li ta stranica i dalje dostupna na internetu i, ako nije, zašto? Ako više nije dostupna na internetu, možda će vas zanimati zašto bi ta objava i dalje upućivala na rizik za podnositelja zahtjeva nakon vraćanja.
- Međutim, imajte na umu da elektroničke publikacije ostavljaju kiberotisak i da mogu imati beskonačan životni vijek, što znači je njihov pronalazak ili povrat moguć čak i nakon što ih je autor izbrisao.

(a) Pokazatelji rizika povezani mogućnošću subjekta da naudi podnositelju zahtjeva

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Hoće li počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde moći nauditi podnositelju zahtjeva?

Mogućnost počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde da naudi podnositelju zahtjeva ovisit će o njegovu položaju i podršci koja mu je dostupna. Njegova se sposobnost može znatno razlikovati ovisno o tome je li riječ o državnom ili nedržavnom subjektu.

Ako je počinitelj država, pretpostavlja se da će moći izvršiti namjeravana djela koja bi mogla predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu i doći do podnositelja zahtjeva bilo gdje na državnom području. Međutim, i dalje je potrebno postaviti sljedeća pitanja:

- Dolazi li prijetnja od države kao takve ili od pojedinaca ili ograničene skupine dužnosnika u toj državi? Djeluju li ti pojedinci za vlastiti interes ili provode politiku države?
- Ako je tako, imaju li ti pojedinci moć ili utjecaj izvan svoje lokalne ili regionalne razine?
- Imaju li ovlasti za izvršenje događaja koji bi mogli predstavljati proganjanje ili ozbiljnu nepravdu?

Ako rizik dolazi od nedržavnih subjekata, potrebno je pažljivo procijeniti njihovu sposobnost djelovanja i njihov utjecaj.

- Koji je njihov društveni položaj?
- U kojoj ih mjeri društvo koje ih okružuje prihvaća ili podržava?
- U kojoj mjeri utječu na državu i u kojoj je mjeri država sklona korupciji?
- Mogu li djelovati nekažnjeno?

Nalazi o sposobnosti subjekta sami po sebi obično neće dovesti do zaključka da rizik ne postoji ili da ne postoji razumna vjerojatnost rizika, već ih je potrebno tumačiti u kombinaciji s drugim pokazateljima rizika. Međutim, te je nalaze ipak moguće uzeti u obzir u pravnoj procjeni (sljedeći korak u postupku razmatranja), osobito u pogledu dostupnosti službene zaštite općenito i dostupnosti zaštite unutar zemlje, kako je definirano u preinačenoj Direktivi o kvalifikaciji ⁽¹⁴⁶⁾.

⁽¹⁴⁶⁾ Članak 8. preinačene Direktive o kvalifikaciji.

Povezana EUAA-ova publikacija

Za detaljnu raspravu o pojmu mogućnosti zaštite unutar zemlje i načinu njezine primjene vidjeti EASO-ovu publikaciju [Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative](#), svibanj 2021.

3.4. Donošenje zaključka o riziku

[[Sadržaj](#)] [[Kontrolni popis](#)]

Kako biste zaključili procjenu rizika, morate zajedno razmotriti sve nalaze o pokazateljima rizika za svaki rizik i procijeniti je li zadovoljen standard razumne vjerojatnosti.

Sve pokazatelje rizika razmotrite zajedno

Iako neki elementi sami po sebi ne dovode do rizika koji je dovoljno vjerojatan, njihova kombinacija s obzirom na dostupne informacije može dovesti do zaključka da postoji razumna vjerojatnost da će rizik nastati u slučaju vraćanja podnositelja zahtjeva u zemlju podrijetla.

Ako postoje pokazatelji koji upućuju na različite zaključke, morat ćete zasebno procijeniti svaki od njih. Pokazatelji koji su izravno povezani s onim što se podnositelju zahtjeva dogodilo u prošlosti mogu imati veću težinu od onih povezanih s onim što se dogodilo osobama bliskim podnositelju zahtjeva, koji pak mogu imati veću težinu od pokazatelja povezanih s onim što se dogodilo osobama u sličnim situacijama. Međutim, to je potrebno procijeniti s obzirom na konkretnu situaciju, dostupne informacije i osobne okolnosti podnositelja zahtjeva i/ili događaja te opće okolnosti u zemlji podrijetla ili uobičajenog boravišta.

Pritom ćete morati primijeniti preneseni teret dokazivanja za rizike koji su se već ostvarili u prošlosti ili za koje su se prijetnje već ostvarile u prošlosti. Ako se prihvati materijalna činjenica koja se može smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom u prošlosti (ili izravnom prijetnjom takvim proganjanjem ili nepravdom), pretpostavlja se da se ta činjenica može ponoviti u budućnosti ⁽¹⁴⁷⁾ te je stoga zadovoljen standard vjerojatnosti rizika.

Ta se pretpostavka može poništiti ako imate „dobre razloge” smatrati da se takvi događaji neće ponoviti u budućnosti. U ovoj fazi ne morate procijeniti i odlučiti predstavljaju li ti događaji proganjanje ili ozbiljnu nepravdu, već je dovoljno da postoji naznaka da bi se ti

⁽¹⁴⁷⁾ Članak 4. stavak 4. preinačene Direktive o kvalifikaciji:

„Činjenica da je podnositelj zahtjeva već bio izložen proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi ili izravnim prijetnjama takvim proganjanjem ili nepravdom, predstavlja ozbiljnu naznaku za njegov osnovani strah od proganjanja ili od trpljenja ozbiljne nepravde, ako ne postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da se takvo proganjanje ili ozbiljna nepravda neće ponoviti.”

prethodni događaji „mogli” smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom⁽¹⁴⁸⁾. Taj se rizik neće provjeriti u pravnoj procjeni samo ako u okviru procjene rizika utvrdite da postoje dobri razlozi zbog kojih se može smatrati da se ti događaji neće ponoviti u budućnosti.

Nije potrebno s punom sigurnošću dokazati da se proganjanje ili ozbiljna nepravda neće ponoviti, već morate dokazati da postoje dobri razlozi, tj. objektivne okolnosti, vjerovati da se oni neće ponoviti.

Na primjer, ako je od posljednjeg incidenta ili prijetnje proteklo relativno dugo razdoblje, to samo po sebi nije dovoljno dobar razlog vjerovati da se događaj neće ponoviti. Morat ćete istražiti moguće razloge za to dugo razdoblje, i to iz perspektive podnositelja zahtjeva i iz perspektive počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde. Zaključak da takvo dugo razdoblje može biti dio dobrih razloga vjerovati da se proganjanje ili ozbiljna nepravda neće ponoviti možete donijeti samo ako utvrdite da je činjenica da je počinitelj proganjanja ili ozbiljne nepravde prestao proganjati ili pokušavati nanijeti nepravdu podnositelju zahtjeva jedino moguće objašnjenje nedostatka incidenata ili prijetnji.

Pravna analiza

Nakon što provedete procjenu rizika, zadržat ćete samo rizike za koje postoji razumna vjerojatnost da bi se podnositelju zahtjeva mogli dogoditi nakon vraćanja u zemlju podrijetla. Za svaki rizik opisat ćete što je prihvaćeno u odnosu na ono čega se podnositelj zahtjeva boji, koga se boji i zašto ili u kojim okolnostima. Na temelju tih rizika možete prijeći na korak pravne analize, u kojem ćete procijeniti jesu li ispunjeni bitni uvjeti za odobravanje međunarodne zaštite utvrđeni u preinačenoj Direktivi o kvalifikaciji, prvo za status izbjeglice, a zatim, ako je to potrebno, i za status supsidijarne zaštite.

Procijenit ćete mogu li se događaji za koje postoji razumna vjerojatnost (kako je definirano u procjeni rizika) da će se nakon vraćanja dogoditi podnositelju zahtjeva smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom. Ako utvrdite da mogu, procijenit ćete dostupnost nacionalne zaštite, primjenjivost potencijalne mogućnosti zaštite unutar zemlje i provesti pravno ispitivanje utvrđenih razloga za isključenje.

Povezana EUAA-ova publikacija

Za daljnju analizu vidjeti EASO-ov [Praktični vodič: Kvalifikacija za međunarodnu zaštitu](#), travanj 2018.

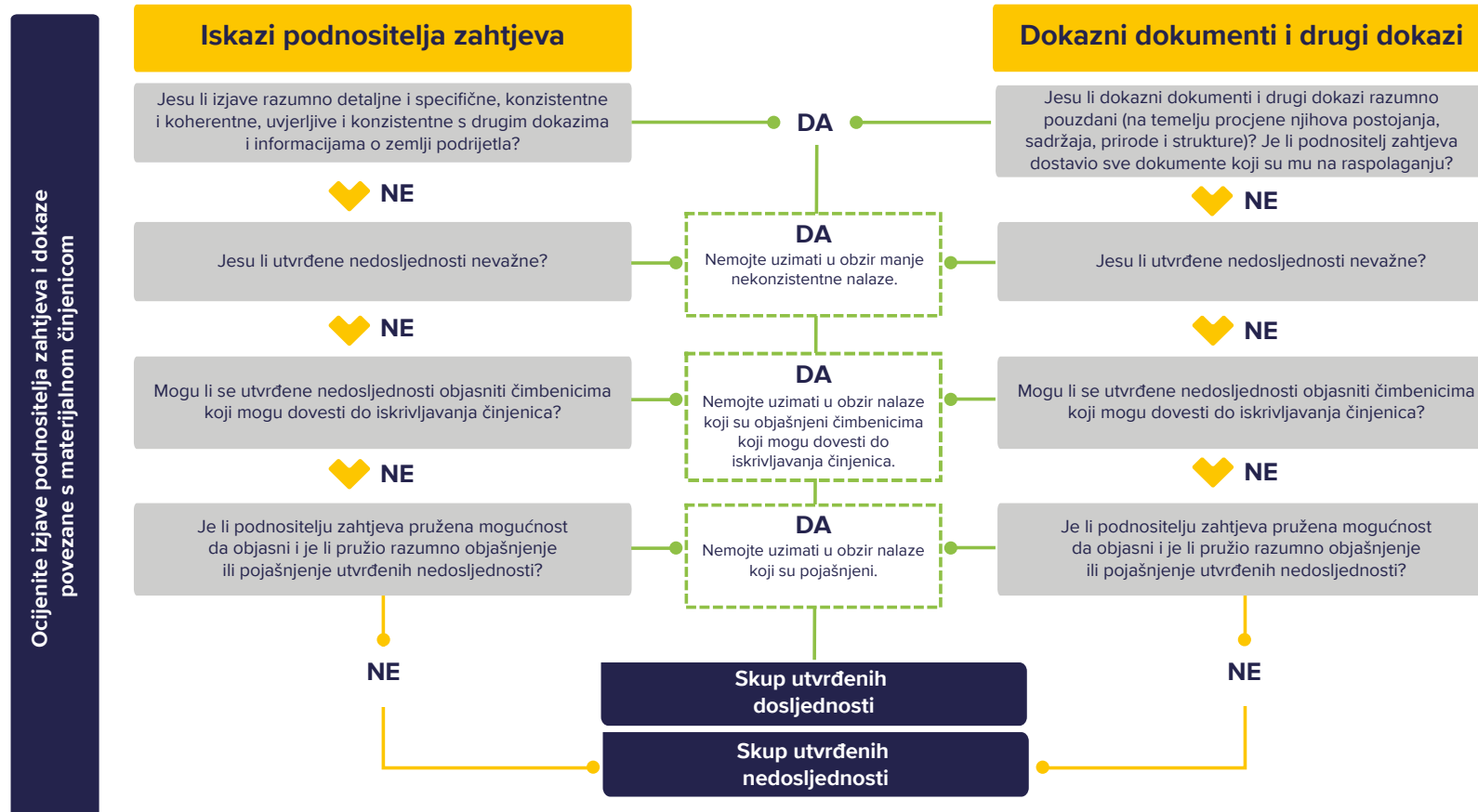
⁽¹⁴⁸⁾ Činjenica da je događaj koji se dogodio u prošlosti ozbiljna naznaka opasnosti od njegova ponavljanja, osim ako postoje dobri razlozi zbog kojih se može smatrati da se takvi postupci ili događaji neće ponoviti, primjenjuje se na bilo koji postupak ili događaj, neovisno o tome može li se smatrati proganjanjem ili ozbiljnom nepravdom.

Prilog 1. Dijagram postupka procjene dosljednosti

PROCJENA DOSLJEDNOSTI

Svako pitanje može dovesti do utvrđivanja dosljednosti ili nedosljednosti.

*Na primjer, izjave mogu biti detaljne i specifične (utvrđena dosljednost),
ali im nedostaje konzistentnost i koherentnost (utvrđena nedosljednost).*

Razmotrite sve utvrđene dosljednosti i nedosljednosti koje se odnose na iskaze te dokumentarne i druge dokaze, kao i težinu koja se pridaje svakom od tih nalaza (uzimajući u obzir pojedinačne dokaze i dokaze na osnovi indicija) kako biste procijenili u kojem se smjeru nalazi o dosljednosti kreću te zaključili može li se materijalna činjenica prihvatiti.

Sagledajte dokaze u cijelosti i prihvatite ili odbijte činjenicu.

Ako na temelju procjene ne možete donijeti zaključak nakon što ste ispunili obvezu provođenja istrage, imajte na umu da ne biste trebali odbaciti materijalnu činjenicu ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- Podnositelj zahtjeva istinski se potrudio da svoj zahtjev potkrijepi.
- Podneseni su svi odgovarajući elementi kojima raspolaže podnositelj zahtjeva.
- Utvrdilo se da su izjave podnositelja zahtjeva dosljedne i prihvatljive te da ne proturječe dostupnim posebnim i općim informacijama relevantnima za njegov slučaj.
- Podnositelj zahtjeva zatražio je međunarodnu zaštitu što je prije mogao, osim ako podnositelj zahtjeva može predložiti opravdane razloge zašto to nije učinio.
- Utvrđena je opća dosljednost podnositelja zahtjeva.

Prilog 2. Praktični primjer procjene pokazatelja dosljednosti

[\[Sadržaj\]](#) [\[Kontrolni popis\]](#)

Ovim Prilogom čitatelju se želi pružiti praktičan primjer na temelju [slučaja aktivistkinje iz zemlje B](#) kako bi se pokazalo kako su procijenjeni pokazatelji dosljednosti i kako je provedena procjena dosljednosti za jednu materijalnu činjenicu u tom slučaju.

Ovaj je primjer prikazan samo u obrazovne svrhe.

Nakon opisnog sažetka procjene svakog kriterija dosljednosti u odnosu na izjave podnositeljice zahtjeva i predložene dokaze prikazuje se postupak procjene zaključaka o utvrđivanju nedosljednosti i dosljednosti.

Na kraju se nalazi umna mapa kao jedan od mogućih prikaza razmatranja njezine priče.

Procijenjena materijalna činjenica. Podnositeljica zahtjeva je **društveni vođa** u nevladinoj organizaciji Y, koja se zalaže za ljudska prava te dokumentira, istražuje i osuđuje zlouporabu ovlasti i kršenja ljudskih prava.

Iskazi

Unutarnja potvrda dosljednosti

U ovom primjeru podnositeljica zahtjeva mogla je navesti detaljne informacije o strukturi, aktivnostima i ciljevima nevladine organizacije Y. Međutim, na pitanja o osobnom sudjelovanju u konkretnim aktivnostima za koje tvrdi da ih je obavljala unutar organizacije, kao što su dokumentiranje ili istraživački rad, ili o konkretnom načinu na koji je osuđivala zlouporabu ovlasti i kršenje ljudskih prava, dala je vrlo općenite izjave, iako ste joj nekoliko puta ponovili koja se razina detalja i specifičnosti od nje očekuje. Osim toga, nije mogla dati objašnjenje kad ste joj dali priliku da to učini. Nakon što je napustila zemlju B, podnositeljica zahtjeva više nije bila u kontaktu s nevladinom organizacijom Y te navodi da je obustavila sve aktivnosti, među ostalim u vašoj zemlji, u kojoj organizacija ima podružnicu.

Njezine izjave ne sadržavaju **detalje i specifične informacije** o profilu zagovaranja i društvenog vođe za koji tvrdi da ima. Tomu u prilog ide i činjenica da je prihvaćeno da je odvjetnica i članica nevladine organizacije Y, stoga se očekuje da može govoriti o predmetima na kojima je nedavno radila, što dovodi do utvrđivanja nedosljednosti u tom pogledu.

U svim ostalim nalazima utvrđena je dosljednost jer su se njezine izjave smatrale interno koherentnima i konzistentnima te su konzistentne s članskom iskaznicom. Ne postoje naznake nedostatka konzistentnosti s informacijama o zemlji podrijetla i nije se pojavilo nijedno pitanje uvjerljivosti iskaza.

U ovom konkretnom slučaju ta se materijalna činjenica odnosi na njezino sudjelovanje u aktivnostima za koje tvrdi da ih je obavljala više puta, dobrovoljno i tijekom prilično dugog razdoblja. Na temelju njezine razine obrazovanja i stručnog iskustva te u nedostatku poznatih osobnih okolnosti koje bi objasnile nedostatke ili utjecale na procjenu njezinih izjava, nedostatak detalja i specifičnih informacija u ovom slučaju ima važnu negativnu težinu.

Članska iskaznica nevladine organizacije

- Relevantnost

Iskaznica je relevantna za materijalnu činjenicu u ograničenoj mjeri jer njezina svrha nije potkrijepiti aktivnosti koje je podnositeljica zahtjeva obavljala u nevladinoj organizaciji Y s obzirom na to da ne sadržava informacije o njezinim funkcijama u organizaciji. Iskaznica je relevantnija kao dokaz njezina članstva u nevladinoj organizaciji Y, ali to nije materijalna činjenica koja se razmatra. Materijalna činjenica ovdje se odnosi na njezinu ulogu u organizaciji i, općenitije, na ulogu društvenog vođe.

- Kriteriji povezani s pouzdanošću članske iskaznice dovode do utvrđivanja dosljednosti. Iskaznica je pouzdana.

S obzirom na to da nalazi o relevantnosti nisu ispunjeni, iskaznica ima nisku dokaznu vrijednost materijalne činjenice koja se razmatra, što ima važnu negativnu težinu.

Postupak procjene

Koji su dijelovi ove materijalne činjenice utvrđeni kao dosljedni?

- Ispunjeni su pokazatelji dosljednosti u odnosu na izjave, osim nedostatka detalja i specifičnih informacija.
- Ispunjeni su svi pokazatelji pouzdanosti povezani s članskom iskaznicom.

Koji su dijelovi ove materijalne činjenice utvrđeni kao nedosljedni?

- Očit nedostatak detalja i specifičnih informacija u izjavama podnositeljice zahtjeva.
- Članska iskaznica nevladine organizacije Y nije dovoljno relevantna za njezin profil i aktivnosti u kojima je sudjelovala dok je bila članica te organizacije.

Može li težina utvrđene dosljednosti nadoknaditi težinu utvrđene nedosljednosti?

Utvrđena dosljednost u ovom slučaju možda neće nadoknaditi nedostatak relevantnosti dokumenta te nedostatak detalja i specifičnosti izjava. Utvrđena nedosljednost odnosi se na temeljne aspekte dosljednosti materijalne činjenice i stoga ima veću važnost od utvrđene dosljednosti.

Biste li očekivali podnošenje dodatnih dokaza kako bi se potkrijepila dosljednost materijalne činjenice?

Prvi scenarij: Na temelju relevantnih i aktualnih informacija o zemlji podrijetla može se pretpostaviti da nevladina organizacija Y često izdaje potvrde o aktivnostima u kojima sudjeluju njihovi članovi. Te su potvrde općenito pouzdane i mogu se zatražiti od podružnice organizacije koja se nalazi u vašoj zemlji. Međutim, podnositeljica zahtjeva nije dostavila takav dokument, niti je na zadovoljavajući način objasnila zašto nije poduzela dodatne korake kako bi potkrijepila svoju tvrdnju u tom pogledu. Poduzimanje tih koraka nešto je što se moglo očekivati s obzirom na njezine osobne i kontekstualne okolnosti te činjenicu da joj je dano dodatno vrijeme da to učini.

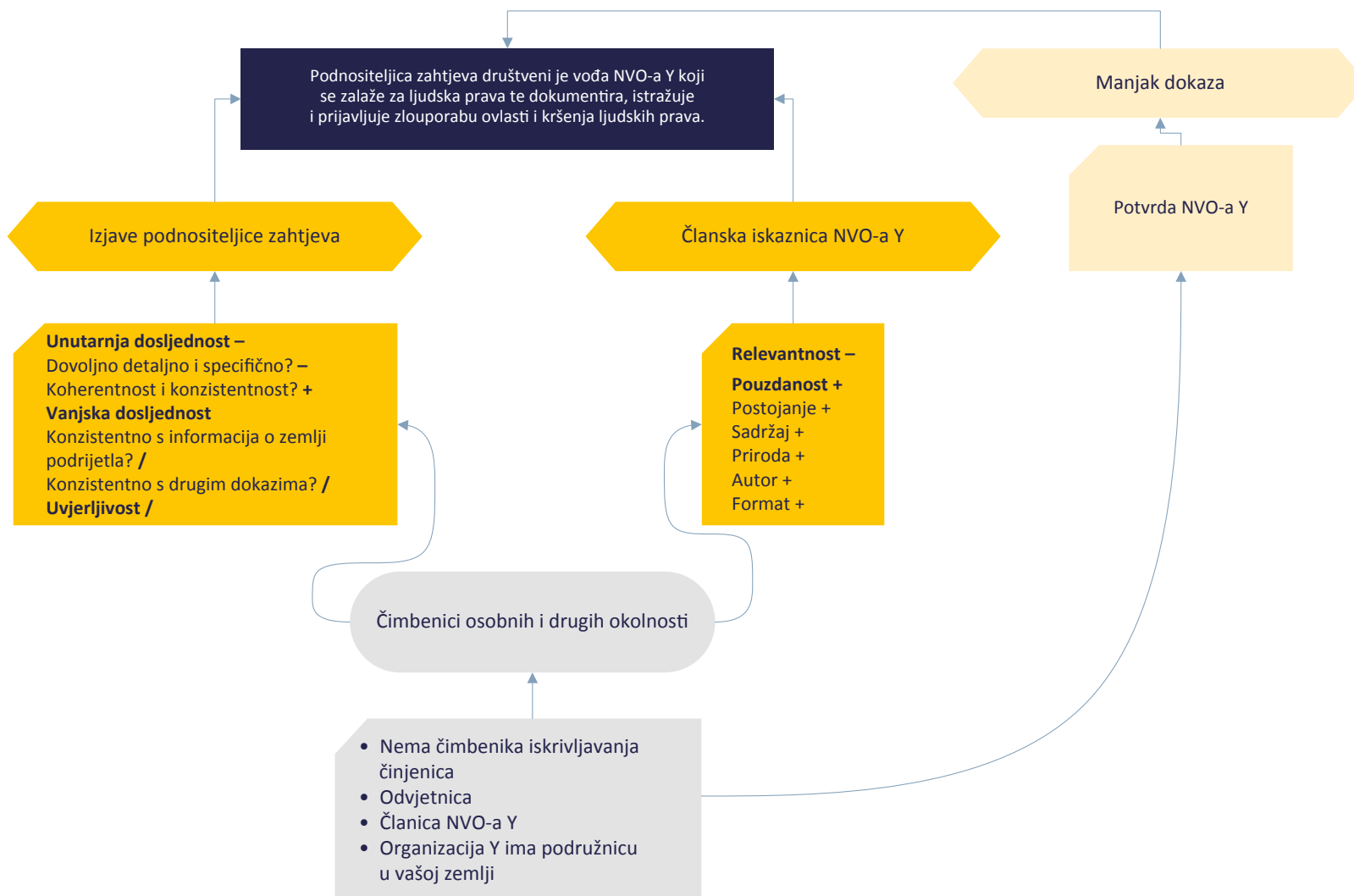
U ovom primjeru ukupna procjena svih dostupnih dokaza i mogućih dokaza koji nedostaju te razmatranje pojedinačnih i kontekstualnih okolnosti podnositeljice zahtjeva dovelo bi do zaključka o odbijanju materijalne činjenice.

Drugi scenarij: Pretpostavimo da je podnositeljica zahtjeva dostavila potvrdu koju je izdala nevladina organizacija Y. Trebali biste ponovno provjeriti sve kriterije kako biste procijenili njezinu dokaznu vrijednost. Potvrdu je sastavio visokopozicionirani član nevladine organizacije Y, a u njoj je detaljno prikazao aktivnosti koje je obavljala podnositeljica zahtjeva, što je u skladu s njezinim izjavama. Potvrda je podnesena u izvorniku. Informacije o zemlji podrijetla koje imate na raspolaganju pokazuju da ta osoba potpisuje takve potvrde tek nakon odgovarajuće provjere, a formalne značajke potvrde odgovaraju onima iz dostupnog uzorka. Dakle, ta potvrda ima suštinski značajnu dokaznu vrijednost zbog svoje važnosti i pouzdanosti. Stoga bi u vašem postupku procjene utvrđena dosljednost na temelju dokumenta prevagnula nad utvrđenom nedosljednošću povezanu s izjavama podnositeljice zahtjeva. Materijalna činjenica bila bi prihvaćena.

Cjelovito razmatranje prvog scenarija može se sažeti na umnoj mapi, kao što je ona u sljedećem primjeru.

Primjer umne mape na temelju prvog scenarija

Kontrolni popis

[Sadržaj]

Kontrolni popis. Opće dužnosti službenika za predmet i podnositelja zahtjeva

Primijenite obvezu suradnje (teret dokazivanja) tijekom procjene dokaza.

- ☐ [Provjerite ispunjava li podnositelj zahtjeva svoju obvezu da zahtjev potkrijepi.](#)
 - ☐ Procijenite [je li se podnositelj zahtjeva istinski potrudio predložiti izjave i dokumentaciju koji su mu na raspolaganju.](#)
 - ☐ Procijenite [jesu li svi dokazi dostavljeni u najkraćem roku.](#)
 - ☐ Provjerite [je li podnositelj zahtjeva dao zadovoljavajuće objašnjenje za nedostatak popratnih dokaza.](#)
- ☐ [Ispunite svoju dužnost provođenja istrage.](#)
 - ☐ Utvrdite osobe s [posebnim postupovnim potrebama](#) i pružite im odgovarajuću podršku.
 - ☐ [Obavijestite podnositelja zahtjeva o njegovim obvezama.](#)
 - ☐ [Omogućite podnositelju zahtjeva da tijekom osobnog intervjua iznese sve relevantne činjenice i dokaze.](#)
 - ☐ [Zatražite da podnositelj zahtjeva razjasni sve što je nejasno.](#)
 - ☐ [Otklonite očite nedosljednosti, nedostatak informacija i pitanja uvjerljivosti.](#)
 - ☐ [Pribavite relevantne informacije o zemlji podrijetla i druge dokaze.](#)
- ☐ [Razmotrite posebna pravila za potkrepljenje zahtjeva:](#)
 - ☐ dostupnost [zaštite](#) u zemlji podrijetla,
 - ☐ mogućnost [zaštite unutar zemlje,](#)
 - ☐ mogućnost [isključenja](#) iz međunarodne zaštite,
 - ☐ je li podnositelj zahtjeva već bio izložen [proganjanju ili ozbiljnoj nepravdi odnosno izravnim prijetnjama takvim proganjanjem ili nepravdom,](#)
 - ☐ dolazi li podnositelj zahtjeva iz [sigurne zemlje podrijetla.](#)

Kontrolni popis. Prvi korak – Prikupljanje informacija

- ☐ **Prikupite dokaze relevantne za zahtjev.**
 - ☐ Prikupite [usmene izjave](#) i/ili [pisane izjave](#) podnositelja zahtjeva.
 - ☐ Prikupite sve dostupne [osobne isprave i druge dokumentarne dokaze](#).
 - ☐ Prikupite [informacije o zemlji podrijetla](#).
 - ☐ Prikupite sve druge dokaze, ako su relevantni i dostupni (kao što su [medicinska, psihijatrijska i psihološka izvješća](#), [spisi zahtjeva za azil članova obitelji](#), [informacije dostupne na društvenim mrežama](#) itd.).
 - ☐ Nemojte prikupljati [dokaze koji krše temeljna prava podnositelja zahtjeva](#) (kao što su dokazi o njegovim seksualnim aktivnostima).
- ☐ **Utvdite materijalne činjenice na temelju kriterija prihvatljivosti.**
 - ☐ Utvdite činjenice koje se odnose na:
 - ☐ [jedno ili više državljanstava podnositelja zahtjeva ili apatridnost](#),
 - ☐ [budući strah ili rizike nakon vraćanja](#),
 - ☐ [razloge utvrđenih strahova ili rizika](#),
 - ☐ [dostupnost zaštite od uzroka straha ili rizika odnosno nepostojanje takve zaštite](#),
 - ☐ [moguće isključenje](#), ako je relevantno.
 - ☐ [Razmotrite osobne okolnosti podnositelja zahtjeva u vezi s materijalnim činjenicama](#).
 - ☐ [Izuzmite činjenice koje nisu materijalne](#).
- ☐ **Formulirajte jasne, sveobuhvatne, konkretne materijalne činjenice.**
 - ☐ [Sagledajte samo prošlost i sadašnjost](#).
 - ☐ [Pridržavajte se izjava podnositelja zahtjeva](#).
 - ☐ [Navedite sve relevantne pojedinosti](#).
 - ☐ [Izbjegavajte osobna tumačenja ili zaključke](#).
 - ☐ [Izbjegavajte pravna pitanja](#).
 - ☐ [Svaku materijalnu činjenicu formulirajte na temelju jasno definiranih činjenica, događaja ili situacija](#).
- ☐ **Povežite relevantne dokaze s materijalnim činjenicama.**

Kontrolni popis. Drugi korak – Procjena dosljednosti

- ☐ **Procijenite dokumentarne i druge dokaze** primjenom **kriterija za procjenu**
 - ☐ [Relevantnost](#).
 - ☐ [Pouzdanost](#): [postojanje/pojava](#), [sadržaj](#), [vrsta](#), [autor](#), [struktura](#).
- ☐ **Pridajte „težinu” nalazima o dosljednosti koji se odnose na dokaze.**
- ☐ **Procijenite izjave podnositelja zahtjeva u odnosu na pokazatelje dosljednosti.**
 - ☐ [Primijenite pokazatelje unutarnje dosljednosti](#):
 - ☐ [dovoljno detalja i specifičnih informacija](#),
 - ☐ [koherentnost i konzistentnost](#).
 - ☐ [Primijenite pokazatelje vanjske dosljednosti](#):
 - ☐ [konzistentnost s informacijama o zemlji podrijetla](#),
 - ☐ [konzistentnost s dokaznim dokumentima i drugim dokazima](#).
 - ☐ [Primijenite pokazatelj uvjerljivosti](#).
- ☐ **Jeste li razmotrili pojedinačne čimbenike i čimbenike na osnovi indicija koji mogu dovesti do iskrivljavanja činjenica?**
 - ☐ Jeste li razmotrili [čimbenike koji se odnose na podnositelja zahtjeva](#):
 - ☐ [funkcioniranje pamćenja](#),
 - ☐ [trauma](#),
 - ☐ [ostali psihički i zdravstveni problemi](#),
 - ☐ [dob](#),
 - ☐ [obrazovanje](#),
 - ☐ [kultura, vjera i uvjerenja](#),
 - ☐ [strah i nedostatak povjerenja](#),
 - ☐ [stigmatizacija i sram](#),
 - ☐ [rodne uloge](#).
 - ☐ Jeste li razmotrili [čimbenike koji se odnose na vas kao službenika za predmet](#):
 - ☐ znakovi [zamora od dosljednosti](#) (stres, iscrpljenost, dugotrajna izloženost iskazima o lošim životnim događajima, nepovjerenje, prekomjerno samopouzdanje itd.),
 - ☐ [kulturno okruženje](#).

- ☐ Jeste li razmotrili [čimbenike povezane s okolnostima intervjua](#):
 - ☐ [višejezična komunikacija uz pomoć usmenog prevoditelja](#),
 - ☐ [okruženje u kojem se intervju provodi](#)?
- ☐ **Donesite zaključak o prihvatanju ili odbijanju svake materijalne činjenice.**
 - ☐ [Procijenite nalaze o dosljednosti svih dokaza povezanih s materijalnom činjenicom](#).
 - ☐ [Donesite zaključak o prihvatanju i odbijanju materijalnih činjenica](#).

Kontrolni popis. Treći korak – Procjena rizika

- ☐ **Utvrdite rizike na temelju prihvaćenih materijalnih činjenica.**
 - ☐ Razmotrite rizike koje je naveo podnositelj zahtjeva.
 - ☐ Razmotrite rizike koje ste utvrdili na temelju trenutno dostupnih informacija.
 - ☐ Za svaki rizik opišite:
 - ☐ buduće događaje s kojima se podnositelj zahtjeva može susresti,
 - ☐ subjekt(e),
 - ☐ razloge zbog kojih se mogu dogoditi,
 - ☐ okolnosti u kojima se mogu dogoditi,
 - ☐ mogućnost zaštite od rizika.
- ☐ **Razmotrite sve [pokazatelje rizika](#) koji mogu utjecati na vjerojatnost rizika.**
 - ☐ Razmotrite [događaje koje je podnositelj zahtjeva doživio u prošlosti](#).
 - ☐ Razmotrite [osobe bliske podnositelju zahtjeva ili u sličnoj situaciji kao podnositelj zahtjeva](#).
 - ☐ Razmotrite [osobne okolnosti podnositelja zahtjeva, koje mogu povećati ili smanjiti rizik](#).
 - ☐ Razmotrite [osnovne razloge ili motive događaja od kojih se strahuje](#).
 - ☐ Razmotrite [sposobnost počinitelja proganjanja ili ozbiljne nepravde da prijete ili provedu te prijetnje u djelo u slučaju vraćanja](#).
- ☐ **Donesite zaključak o riziku.**
 - ☐ [Sve pokazatelje rizika razmotrite zajedno](#).
 - ☐ Procijenite je li zadovoljen [standard razumne vjerojatnosti](#).

Oficina de Publicaciones
de la Unión Europea

